

**PREDILNICA
LITIJA**

**125
LET**

1886 – 2011

OB 125-LETNICI PREDILNICE LITIJA

**LITIJA
2011**

67/68

105584

Vse to smo morali biti,
da smo lahko to, kar smo.

(Franc Lesjak)

Namesto uvodnika

**Izbrani citati iz naslovov in uvodnikov
generalnega direktorja Franca Lesjaka
v glasilih Predilnice Litija Litijski
Predilec**

PREDILNICA LITIJA DANES

Čas, ki ga živimo, je daleč najhitrejši do sedaj in svet, v katerem živimo, je najmanjši do sedaj. Količine informacij, ki so na voljo v kratkem času, in hitrost premagovanja razdalj tako z letali ali po informacijski avtocesti delata sodobnega človeka ujetnika tega napredka. Orodja poslovanja se bliskovito spreminjajo. Pred petimi leti je bil mobilni telefon modna muha, pred enim letom nujnost vsakega managerja, danes je že zastarel. Danes se posluje z elektronskimi sporočili iz pisarn, avtomobilov, od doma, tako med državami kot tudi med zaposlenimi znotraj podjetja. Razvoj informatike in tehnologije povzroča stalno nove standarde v poslovanju, ki jim je treba slediti. Kaj bo jutri, ne vemo. AMPAK MI BOMO ZRAVEN.

Imeti pravo informacijo ob pravem času je zapoved v poslovnem svetu. Proizvajati in potem prodajati ni več možno. Vsaj v evropskem tekstilu ne. Danes je treba imeti informacijo, kaj kdo potrebuje, ter to hitro in kvalitetno proizvesti. Seveda pa je treba prodajati samo tistim, ki imajo denar, o čemer je spet treba imeti informacije.

Mogoče so še drugi svetovi, topla morja za monopoliste in izbrance sreče, kjer so stvari drugačne, ampak Predilnica Litija deluje v tem, ki sem ga opisal. Mi nimamo druge izbire kot slediti svetovnemu razvoju. Večkrat sem že dejal: »Mi se ne kopamo v toplem morju, mi plavamo po reki navzgor.«

Veliko se je zgodilo v zadnjih 15 letih. Ena država je propadla, rodila se je druga. Naši izdelki so zastarali, razvili smo nove. Naši trgi so bili izgubljeni, našli smo nove. Naši stroji so bili zastareli, nabavljamo nove.

Prodajamo samo lastne izdelke, katerih razvoj procesno vodimo.
(Vir: Uvodnik Litijski predilec, št. 1, letnik 1, september 2001)

NAŠI SIMBOLI

117 let štejejo. Tovarniški dimnik kot izraz industrijske moči, rasti in tudi kot simbol naše enotne volje. Vodni stolp s svojim požarnim rezervoarjem, ki nam daje varnost in samozaupanje. Voda je spremenljiva, vendar večna. Nam simbolizira sposobnost prilagajanja in razvoja. V stari Perziji so se modreci umikali v visoke stolpe, da so izostrili svoje misli. Tam je bil stolp simbol modrosti.

Industrijska Evropa je v krizi. Proizvodnja se zmanjšuje. Recesija v Nemčiji, Franciji in Italiji neusmiljeno klesti po podjetjih, po tekstilnih pa še posebno. Vse države doseženi standard branijo z zadolževanjem na račun mladih generacij. Kljub temu morajo krčiti socialne pravice. To so tokovi, ki se jim ne moremo upirati. Treba se je prilagoditi.

(Vir: Uvodnik Litijski predilec, št. 2, letnik 3, september 2003)

NAŠE VREDNOTE

Predilnica Litija ne more obstajati brez svojih kupcev. Kaj se zgodi, ko zmanjka naročil, smo v Predilnici Litija že izkusili. Najbolj v času velike krize leta 1991, v milejši obliki pa tudi večkrat kasneje. Takrat ne potrebujemo ne delavcev, ne elektrike, ne surovin. Zato je ZADOVOLJSTVO KUPCEV vrednota, ki je trdno povezana tudi z zadovoljstvom vseh zaposlenih v Predilnici Litija. To v praksi pomeni, da se prilagajamo željam trga glede kvalitete in dobavnih rokov, da sledimo tržnim cenam in nudimo kupcem najboljši servis. Poslujemo odprto in pošteno ter se trudimo vzpostavljati dolgoročne poslovne povezave.

Standardne preje izdeluje naša konkurenca na vzhodu. Tudi naše nove proizvode hitro kopirajo, zato je potrebno stalno iskanje novih tehnoloških možnosti, novih materialov in kombinacij obojega. Samo če sprejmemo USTVARJALNOST kot eno osnovnih vrednot podjetja, smo lahko vedno korak pred drugimi.

Razvoj, proizvodnja in prodaja specialnih prej zahtevajo veliko znanja iz različnih strokovnih področij. V naše poslovne mreže zato vpletamo vedno širši krog univerz, inštitutov in drugih razvojnih centrov doma in v tujini. Vsi naši zaposleni se stalno učijo. Učiti se moramo hitreje kot naši konkurenti. Samo tako bo naša STROKOVNOST na nivoju, ki ga zahtevajo naši cilji.

Trg zahteva 100% kvaliteto naših izdelkov. Stroški reklamacij pri prejah, ki se vgrajujejo v filtre atomskih elektrarn, v kompozite za naftne ploščadi, v vojaške izdelke pa tudi drugod, bi večkratno presegli vrednost preje. Postopek predenja zahteva, da vsako od milijonov vlaken iz bale po točno določeni poti najde svoje mesto v končnem izdelku. Na stotine strojnih delov in na desetine rok premika ta vlakna v tem procesu. Vsako odstopanje od predpisanih postopkov lahko povzroči napako, ki jo lahko včasih odkrije šele končni uporabnik. Samo NAČELNOST v izvajanju je tista vrednota, ki nam lahko omogoči dvig v svetovni vrh.

Vse naše odločitve sprejemamo v sodelovanju čim širšim krogom kompetentnih strokovnjakov. Tako lahko rečemo, da je TIMSKO DELO vrednota, ki daje kvaliteto našemu odločanju in nam prinaša uspehe.

Pravimo, da ni tekstilnega vlakna, ki ga v Predilnici Litija ne bi znali predelati v prejo, in da ni kraja na zemlji, kamor ne bi mogli prodreti s svojimi izdelki. Naša SAMOZAVEST in ZAUPANJE V USPEH izhajata iz tega, kar smo naredili do sedaj, iz tega, kar znamo in iz tega, da vemo, kaj hočemo. (Vir: Uvodnik Litijski predilec, št. 2, letnik 4, september 2004)

MED NEBOM IN ZEMLJO

Z običajnimi industrijskimi strategijami se v tej bitki ne da zmagati, vsaj dotlej ne, dokler ne bodo evropski politiki, birokrati in sindikalni baroni sposobni prodajati svoje ideje tudi Kitajcem. Edina pot, ki vodi k uspehu, je MED NEBOM IN ZEMLJO. Zato sem svojim sodelavcem izdal navodilo: berite pravljice!

Z našimi nevidnimi prejami smo našli svoje mesto v evropski vojaški industriji. V okviru evropskega programa Eureka vodimo projekt Rainbow. Gasilec Samo je projekt, s katerim iščemo pot med proizvajalce zaščitnih, predvsem negorljivih izdelkov. Zastavili smo projekt Čarobna hiša. To je hiša, v kateri žimnice ne gorijo, nogavice ne smrdijo, zaves elektronski smog lovijo, škodljivci ven bežijo, rjuhe po pomladi dišijo in v njej vsi mirno spijo.

(Vir: Uvodnik Litijski predilec, št. 3, letnik 4, december 2004)

NAJBOLJŠI OSTANEJO

Odprava trgovinskih ovir med državami je prinesla povečano konkurenco vsem sektorjem gospodarstva, razen seveda tistim, ki so monopolisti po politični volji ali po sami danosti posla. Danes je na udaru tekstilna industrija, jutri bo elektro in kovinska industrija, pa tudi vsi drugi, ki poslujejo na prostem trgu. Ob vsem tem se je treba vprašati, kakšen je resničen interes zaposlenih v gospodarstvu. Redne plače in ohranitev delovnih mest so prva prioriteta. Plače pri azijski konkurenci so tudi do deset krat nižje kot v Sloveniji. Z nobenimi borznimi špekulacijami, ampak samo z veliko inovativnostjo in izkoriščanjem prednosti aktivnega lastništva je možno tekmovati z njimi na dolgi rok. Lovljenje nemških ali francoskih plač je utopija. Oni bodo morali zniževati svoje plače ali pa se bodo soočili z veliko brezposelnostjo, ki vodi v razkroj družbe. Cilj nam mora biti, da obdržimo standard naših zaposlenih in to tudi tako, da država in njeni monopolisti ne bodo povečevali svojih cen in dajatev. Vsa družbena nadgradnja mora povečati svojo učinkovitost. Končno bi se morali zavedati, da je vreča ena. Kolikor damo enemu več, vzamemo drugemu, še slabše pa je, če se za potrebe potrošnje zadolžujemo na račun naših otrok in vnukov.

(Vir: Uvodnik Litijski predilec, št. 1, letnik 5, april 2005)

NA PRAGU LETA 2006

Glavna slovenska tema so reforme. O potrebnosti korenitih sprememb v družbi se strinjajo oblast, opozicija, sindikati, pa tudi znanstvene in kulturne sredine. Nujne so, če hoče Slovenija dobiti svoj prostor v tej globalizacijski tekmi. Vendar si te spremembe vsak predstavlja po svoje. Vsak bi jemal pri sosedu in dajal v lastno skledo.

Temeljni namen reform je davčno razbremeniti delo, obremeniti pa porabo. To je prava pot, o kateri v Evropi razpravljajo že vrsto let. Še bolj bodo, če bo število brezposelnih preseglo socialno sprejemljivo mejo. Lep primer so letošnji nemiri v Franciji. V Evropi se povečanju davka na dodano vrednost najbolj upirajo multinacionalke, ki so že preselile proizvodnjo v države s ceneno delovno silo, saj bi se tako njihovi izdelki podražili oziroma bi se zmanjšali dobički. Na drugi strani pa bi se pocenili izdelki, narejeni v Evropi. Seveda to velja ob pogoju, da bi za vrednost dodatno zbranih davkov iz porabe razbremenili stroške v proizvodnih podjetjih. Pri nas se temu najbolj upirajo domači privilegiranci in (verjetno po pomoti) tudi sindikati. Številni trgovci so zgradili svoje cerkve širom po Sloveniji. Njim ne bi bilo všeč, če bi Slovenci vlagali zaslužke v svojo socialno varnost in prihodnost svojih otrok namesto v kitajske bleščice in avstrijske slaščice.

Največja nevarnost je, da bi denar, pridobljen s povečano stopnjo DDV, šel na nepravi naslov. Če bo porabljen za razvoj, spodbujanje podjetništva, za nova delovna mesta, za nenehno rast življenjske ravni tistih, ki ustvarjajo novo vrednost, potem bo namen dosežen. Če pa bo šel na Kajmanske otoke, za jahte na Jadranu ali za vile na Pagu, je Slovenija nepreklicno potopljena.

(Vir: Uvodnik Litijski predilec, št. 3, letnik 5, december 2005)

NE GRE NAM SLABO

Maksimiranje dobička ni prvi cilj podjetja in uprave. Mogoče za koga nismo moderni managerji, vendar nas to prav malo briga. Redne plače in ohranjanje delovnih mest sta visoko med našimi prioritetaми. Današnja Predilnica se je rodila v težki krizi v 90. letih prejšnjega stoletja, ko je bilo potrebno odpuščati tudi dobre delavce. Tega si ne želimo nikoli več. Zato vsa ta leta večino dobička vlagamo v razvoj.

Nekoč smo zapisali, da hočemo z našimi izdelki v vesoljske ladje in otroške inkubatorje, se pravi na vsa mejna področja delovanja človeka. Tam napake niso dovoljene in popravni izpiti niso mogoči. Naš cilj je zgraditi blagovno znamko LITIA QUALITY.

(Vir: Uvodnik Litijski predilec, št. 1, letnik 6, april 2006)

PO SVOJI POTI

V teh 20 letih smo prevrednotili veliko vrednot. Spoznanje, da smo brez kupcev na tem svetu nepotrebni, se je dotaknilo prav vsakega zaposlenega. Znanje, timsko delo in inovativnost so postale ključne vrednote, po zaslugi katerih smo tržno uspešni. »Faberški raufenk«, simbol industrijske moči in enotnosti, je dobil konkurenco v vodnem stolpu, za nas simbolu modrosti, varnosti in različnosti. Našo prihodnost gradimo na znanju. Energijo smo usmerjali v gradnjo evropske predilnice. Vpeljali smo železno pravilo, da se o stvareh, na katere ne moremo vplivati, ne razpravlja. Dolga leta nas je vodilo geslo: MI PREDEMO V TIŠINI.

Mislili pa smo tudi na kapital. Že leta 1994 so vsi vodstveni in vodilni delavci začeli organizirano varčevati za prihodnjo privatizacijo. Tistega, v kar smo verjeli in kar smo nato dolga leta skrbno gradili kot dobri gospodarji ob velikih odrekanih, pač nismo želeli prepustiti finančnim šarlatanom ali postati proizvodna enota tekstilnih multinacionalk. V letu 1997 smo ustanovili družbo pooblaščenko Predilnico Litija holding d. d., ki je danes 100% lastnik Predilnice Litija in največji porok, da se bo v Litiji še naprej razvijala tekstilna stroka in se bodo predilniška vretena še vrtela.

Letos naša tovarna dobiva novo zunanjo podobo – v sivi barvi kot barvi jekla, trajnosti in ravnovesja ter oranžni kot znamenju energije in življenja. Ohranili smo ime Predilnica Litija, čeprav je za tuje poslovne partnerje težko izgovorljivo. Pač moramo biti dovolj dobri, da se bodo potrudili. In to je dober cilj za naslednjih 10 let.

(Vir: Uvodnik Litijski predilec, št. 2, letnik 6, oktober 2006)

PONOSNI NA DOSEŽENO

Mineva 120. leto obstoja in delovanja Predilnice Litija. Kot vodstvo se zavedamo, da je naša prva naloga ohranjanje kapitala in zagotavljanje varnosti delovnih mest, zato smo presodili, da je vsako zgubljanje časa in energije za proslave odveč. Raje se skupaj s predilničarji vseh generacij poveselimo na novoletnem srečanju.

(Vir: Uvodnik Litijski predilec, št. 3, letnik 6, december 2006)

OSTAJAMO OPTIMISTI

Naš stoletni »šprinkler« (požarno varnostna naprava) nam zagotavlja požarno varnost, varnost delovnih mest pa nam ne zagotavlja ne sindikat, ne ministri, ne dobre želje sosedov, ampak samo dobri poslovni rezultati.

(Vir: Uvodnik Litijski predilec, št. 1, letnik 7, april 2007)

PRIPRAVLJENI NA RECESIJO

Tako kot v naravi, se tudi v ekonomiji stvari spreminjajo v ciklih. Obdobju debelih krav sledi obdobje suhih krav. Svetovno gospodarstvo v zadnjih letih doživlja enakomerno rast brez velikih pretresov. Govori se o prenapihjenosti na borzah, o preveliki rasti vrednosti nepremičnin, posameznih valut in tako naprej. Napihovanje balonov se po naravnih zakonih slej ko prej konča s pokom in uničenjem.

Izredna slovenska gospodarska rast je delno posledica ugodnih makroekonomskih okoliščin, delno pa je sad izvedenih reform in uveljavljanja podjetništva. Koliko je ta rast puhla, dosežena na pretiranem zadolževanju, bo pokazal čas. Vedemo se že tako, kot da bo trajala večno. Na obrobjih mest rastejo nova in nova svetišča potrošništva.

(Vir: Uvodnik Litijski predilec, št. 2, letnik 7, december 2007)

KLJUBUJEMO RECESIJI

Recesija oziroma upadanje gospodarstva, ki se je začela sredi leta 2008, je še hujša, kot so jo napovedovali največji pesimisti in je logična posledica ravnanja človeštva v zadnjih dvajsetih letih. Svet se je dolga leta vedel kot kmet, ki seka v gozdu več od letnega prirastka in na koncu zapusti otrokom samo grmovje.

Kako naprej? Najhujša kriza se mogoče končuje, okrevanje svetovnega gospodarstva pa bo trajalo še dolga leta. Lahko celo rečemo, da nikoli ne bo več tako, kot je bilo. Zahteve sanacije okolja bodo zelo spremenile strukturo proizvodnje in porabe. Izdelki, ki ne bodo nujno potrebni, se ne bodo proizvajali oziroma bodo izredno visoko obdavčeni. V Predilnici Litija vidimo svojo priložnost predvsem v izdelkih za osebno varnost, energetiko in varovanje okolja.

(Vir: Uvodnik Litijski predilec, št. 1, letnik 8, september 2009)

PREDEMO V TIŠINI

Potresi, cunamiji, izbruhi vulkanov so del naravnega vedenja našega planeta, nenaravno pa je ogromno zadolževanje zahodne civilizacije, ki si sposoja tisoče milijard evrov od svojih otrok, in to brez njihove privolitve ali celo vedenja. Vsak dober gospodar ve, da si sme sposoditi denar samo za tisto, kar mu bo prinašalo novo vrednost, ne pa za nebrzdano trošenje in polnjenje odlagališč odpadkov. Tako ravnanje je posledica delovanja multinacionalk, ki so si v hlepenju po velikih dobičkih podredile javno mnenje in porušile sistem vrednot v družbi.

Slovenija je postala del te žalostne zgodbe. V Predilnici stopamo po svoji poti in ostajamo optimisti. Filozof Nietzsche je napisal: »Svet se ne vrti okoli iznajditeljev novega trušča, temveč okoli iznajditeljev novih vrednosti; suče se neslišno.« Zato tudi mi PREDEMO V TIŠINI in se ne ukvarjamo z zadevami, na katere ne moremo vplivati.

Danes si postavljamo nove cilje in nova gesla. Idej nam ne manjka. Zaščita človeka in okolja, energija, prehrana so področja, na katera usmerjamo naš razvoj. Naš novi slogan se glasi: EVERYBODY NEEDS PREDILNICA LITIJANYTIME (Vsakdo potrebuje Predilnico Litija ob vsakem času). Za dosego tega cilja pa moramo dvigniti zanesljivost na novo orbito in potrebno bo novo znanje.

Nobene želje, nobene pravice niti zakoni nam ne bodo omogočili dolgoročno varnih delovnih mest, če ne bo pravih vizij, znanja in pripravljenosti zaposlenih na stalne spremembe.

(Vir: Uvodnik Litijski predilec, št. 1, letnik 10, maj 2011)

PREDILNICA

V vsebini tega almanaha ob 125. obletnici Predilnice Litija je do leta 1986 povzetek iz treh predhodno izdanih almanahov avtorja dr. Franceta Kresala z naslovi Razvoj Predilnice Litija ob 75. obletnici (1961), Predilnica Litija 90 let (1976) in Predilnica Litija 100 let (1986).

Od leta 1986 dalje pa so dogodki povzeti iz arhiva družbe.

1	PREDILNICA LITIJ DANES	13
1.1	ZAPOSLENI	13
1.1.1	Upokojenci Predilnice Litija	25
1.2	PROIZVODNI PROGRAM	33
1.3	PRODAJNI PROGRAM	35
2	ZGODOVINSKI RAZVOJ PODJETJA ..	37
2.1	MEJNIKI GLEDE NA LASTNIŠTVO DRUŽBE ..	37
2.1.1	1886 – PODPISANA POGODBA O USTANOVITVI KOMANDITNE DRUŽBE SCHWARZ ZUBLIN & CO O USTANOVITVI BOMBAŽNE PREDILNICE IN TKALNICE V LITIJU.	37
2.1.2	1916 – LITIJSKA PREDILNICA JE VKLJUČENA V TEKSTILNI KONCERN MAUNTNER.	38
2.1.3	1923-1945 – LITIJSKA PREDILNICA VKLJUČENA V PODJETJE JUGOSLOVANSKE TEKSTILNE TVORNICE MAUTNER D. D. S SEDEŽEM V LJUBLJANI.	39
2.1.4	1945 – LITIJSKA PREDILNICA POSTANE DRŽAVNO PODJETJE ZVEZNEGA ZNAČAJA S FIRMO PREDILNICA LITIJ V LITIJU, LETA 1950 JE PREDANA V UPRAVLJANJE DELAVCEM	40
2.1.5	1995 – LITIJSKA PREDILNICA POSTANE DELNIŠKA DRUŽBA PO ZAKONU O LASTNINSKEM PREOBLIKOVANJU PODJETIJ	40
2.1.5.1	Nadzorni sveti v letih 1995–2005	42
2.1.6	2005 – LITIJSKA PREDILNICA POSTANE DRUŽBA Z OMEJENO ODGOVORNOSTJO V LASTI DRUŽBE PREDILNICA LITIJ HOLDING D. D.	43
2.1.6.1	Organizacijska shema Predilnice Litija holding d. d.	43
2.1.6.2	Upravni odbor v Predilnici Litija holding d. d.	44

2. 2	TEHNOLOŠKI IN POSLOVNI RAZVOJ DRUŽBE SKOZI ZGODOVINSKA OBDOBJA ...	45
2. 2.1	V PODJETJU PRED PRVO SVETOVNO VOJNO	45
2. 2.2	PODJETJE MED PRVO IN PO PRVI SVETOVNI VOJNI	46
2. 2.3	V DRUGI SVETOVNI VOJNI IN POVOJNI ČAS DO LETA 1986	51
2.2.3.1.	Gradnja stanovanj	59
2. 2. 4	POSLOVANJE PREDILNICE LITIJA V ZADNJIH 25 LETIH	59
2. 2.4.1	Od praznovanja 100. obletnice do razpada Jugoslavije	60
2. 2. 4. 2	POSLOVANJE V LETIH SAMOSTOJNE DRŽAVE SLOVENIJE	65
2. 2. 5	TEHNOLOŠKI RAZVOJ V ZADNJIH 25 LETIH	81
2. 2. 6	POSLOVANJE ZADNJIH 25 LET V TABELAH IN GRAFIH	87
2. 3	SOCIALNI DIALOG V PODJETJU	101
3	TEKSTILNA INDUSTRIJA V EVROPI IN SLOVENIJI	105
4	JOŽE MIRTIC – DIREKTOR PODJETJA OD LETA 1962 DO 1992	108

1 PREDILNICA LITIJA DANES

1.1 ZAPOSLENI

V Predilnici Litija imamo v oktobru 2011 skupaj 260 zaposlenih. Zaposleni v proizvodnji delajo v štirih izmenah in v treh oddelkih, to je predpredilnici, predilnici in sukalnici. Ostali sodelavci delajo dopoldan, to so službe tehnološkega vzdrževanja v vseh navedenih oddelkih, vodstvo proizvodnje ter upravne službe.

KOLEGIJ

Od leve proti desni: Andrej Štritof, Maria Zorec, Veronika Vrhunc, Nada Jarm, Vida Vukovič, Franc Lesjak, Verica Žlabravec, Edo Bučar, Manja Tesla, Stane Črne .

VODSTVO PROIZVODNJE S PRIPRAVO DELA

Od leve proti desni:

Brane Baš, Janez Skubic, Marija Slapničar, Peter Poznajelšek, Silvo Soklič, Franc Boldin, Edo Bučar.

PREDPREDILNICA 1. IZMENA

1. vrsta: Aleš Levec, Radmila Kusić, Vesna Šintler, Marjana Grabnar, Jasmin Topčagič.

2. vrsta: Andrej Grčar, Karel Komotar, Peter Bec, Elvis Bojkić, Matjaž Bučar, Janez Škarja, Roman Dragar.

Odsotna: Sanie Macanović.

PREDPREDILNICA 2. IZMENA

1. vrsta: Uroš Hribar, David Vidergar, Vinko Balta.

2. vrsta: Uroš Borojevič, Ljubica Ljatić, Marija Majcen, Maja Rozman, Andrejka Abulnar.

3. vrsta: Aljaž Doblekar, Selma Jasiković, Marjanca Bizjak, Janez Avbelj.

Odstoten: Urban Semenič.

PREDPREDILNICA 3. IZMENA

1. vrsta: Žaklina Katić, Tadeja Bregar, Marija Šmid, Mitja Sedej.

2. vrsta: Slavko Tori, Franc Škrabanja, Igor Gorišek, Erik Anžel.

3. vrsta: Polona Mišić, Robert Ahac, Nada Mohar, Marija Berdajs, Emsuda Mešić.

Odsoten: Aleš Novak.

PREDPREDILNICA 4. IZMENA

1. vrsta: Anton Retar, David Pavlič, Jože Retar.
 2. vrsta: Vasva Osmanović, Marinka Potisek, Darja Poglajen, Irena Perko.
 3. vrsta: Janez Golba, Manuel Pusovnik, Marjan Janežič.
 Odsotni: Alenka Zidar, Vojko Majcen, Romana Paš.

TEHNOLOŠKO VZDRŽEVANJE PREDPREDILNICE Z ENERGETIKO

1. vrsta: Robert Šuntajs, Drago Kanduč, Samo Fele, Mitja Grabnar.
 2. vrsta: Roman Verbič, Bogdan Vavtar, Marija Kolednik, Karel Sukič, Hedija Zahirovič.
 3. vrsta: Ladislav Čančar, Iztok Mali, Franc Vodišek, Oton Meserko, Peter Poznajelšek.
 Odsotna: Irena Doblekar.

PREDILNICA 1. IZMENA

1. vrsta: Sadika Karić, Darinka Kastelic, Osman Spahić, Marinka Resnik, Jelka Baloh.
 2. vrsta: Selma Bahtić, Milka Antešević, Fatima Babača, Ružica Mikić, Janez Kotar.
 3. vrsta: Nada Marn, Vesna Miklavčič, Renata Čož, Manda Velić, Tatjana Janežič, Janez Toplak, Zlatko Žlabravec.
 Odsoten: Sead Čamo.

PREDILNICA 2. IZMENA

1. vrsta: Anton Benčec, Zvonko Cerovšek, Melisa Mujedinović, Osman Spahić.
 2. vrsta: Davorka Banec, Sonja Smrekar, Nives Gračner, Zijada Dorić.
 3. vrsta: Nevenka Logar, Marinka Janežič, Majda Vidic, Berta Avbelj, Igor Pirš.
 Odsotni: Martin Jerina, Venka Komljenović, Grega Plaznik, Hajrija Medić,
 Mara Babić, Helena Pivec, Delfina Zukić, Kemal Salihović.

PREDILNICA 3. IZMENA

1. vrsta: Majda Kastelic, Janez Mehle, Viktor Janežič, Rok Šraj, Yonche Lazarov.
 2. vrsta: Karolina Knez, Marija Lebar, Jela Djurdjević, Erna Balog, Amira Husičić.
 3. vrsta: Ljubomila Stanković, Marija Černe, Vahida Muminović, Benjamin Jerina,
 Magdalena Avbelj, Belkija Zukanović, Elmira Aletić.
 Odsotni: Marija Mojca Grabljevec, Ančka Hauptman.

PREDILNICA 4. IZMENA

1. vrsta: Jure Bola, Ljubomir Raspotnik, Klara Marn, Marko Horvat.
 2. vrsta: Mojca Jerič, Janja Zadražnik, Elvira Hodžić, Sanija Tursunović, Nada Čosić.
 3. vrsta: Slavka Borojević, Haris Raković, Andreja Černivec, Nevenka Crepulja,
 Bekrija Radončić, Danilo Urbanija.
 Odsotni: Nataša Zore, Vesna Tišler, Darja Firm.

TEHNOLOŠKO VZDRŽEVANJE PREDILNICE

1. vrsta: Bogdan Miglič, Branko Poljšak, Lojze Pavlič, Marinka Gracar, Vida Čumurdžić.

2. vrsta: Dragica Milinković, Ivanka Fortuna, Rajka Trninič, Alija Ibrić, Katica Komljenović.

3. vrsta: Danica Mrhar, Bekrija Radončič, Marija Babšek, Jože Lušina, Mirjam Skubic, Sašo Remec, Rado Bajda, Rudi Goršek, Janez Skubic, Igor Pirš, Branko Baš.

Odsotni: Jonatan Pusovnik, Marta Grbić, Nada Seferović, Peter Matoz, Sajda Osmanović, Halima Džombić, Ifeta Avdić, Zvonka Prelogar, Marko Klančar.

SUKALNICA 1. IZMENA

1. vrsta: Blaga Lazarov, Janja Novak, Branka Vidmar, Damir Kendić.

2. vrsta: Maja Križnar, Zumra Salihović, Franci Boldin, Radojka Milosavljević,
Jana Renčof, Anton Strah, Marta Sotlar.

Odsotni: Stanislava Pinoza, Zijadeta Mujčinović, Cilka Zupan, Aldiana Delić.

SUKALNICA 2. IZMENA

1. vrsta: Eldina Sinanović, Manca Medved, Tanja Leben, Irena Povšnar, Vida Pleško.
 2. vrsta: Ziba Bešić, Ziza Hodžić, Janja Babić, Kata Djedović, Simon Jesenšek, Dušan Vavtar.
 Odsotni: Jasmina Karahasanović, Majda Logar, Nevenka Mali.

SUKALNICA 3. IZMENA

1. vrsta: Jožefa Goršek, Cvetka Zupan, Sedifa Osmanović.
 2. vrsta: Martina Čopar, Kristina Borišek, Vida Adamlje, Joži Poglajen.
 3. vrsta: Mojca Perme, Marija Okorn, Vinko Marn, Mateja Volaj.
 Odsotni: Milka Muljavec, Dijana Miškić.

SUKALNICA 4. IZMENA

1. vrsta: Emilijan Pajtler, Zemka Alagić, Tanja Kurnik, Radmila Todorović, Barica Bučo, Aleš Kosi, Sadija Omerović.

2. vrsta: Janez Brunček, Seide Brakić, Helena Lapornik, Ida Janežič, Nedeljka Kusić, Kata Djedović, Fatima Džombić, Ida Goršek, Semir Rekanović.

Odsotna: Suada Ibrahimbašić.

TEHNOLOŠKO VZDRŽEVANJE SUKALNICE

Vojko Sedej, Jadranka Bajić, Anžej Sticher, Kristjan Rihter, Bojan Tišler, Jože Merčon, Zibija Hasani.

CENTER ZA RAZVOJ Z LABORATORIJEM

Od leve proti desni: Ferida Kozarac, Veronika Vrhunc, Andrej Štritof, Mojca Povše Zupančič, Franci Debelak, Mateja Medvešek.

TRŽENJE

Od leve proti desni: Darja Lokar, Helena Mohar, Nada Jarm, Vida Baš, Uroš Tory, Nataša Jukan Šavli, Gašper Lesjak, Mateja Cvikl, Vida Vukovič, Maria Zorec.

KADROVSKI ODDELEK Z AOP IN SERVISNIMI SLUŽBAMI

Od leve proti desni: Slavojka Rakanović, Nada Jolić, Mioljka Josipović, Tatjana Trentelj, Fani Vrhovec, Manja Tesla, Stane Črne, Andrej Kralj, Romana Lokar, Andrej Obermajer, Janez Kralj

EKONOMSKI ODDELEK

Od leve proti desni: Nada Premk, Verica Žlabravec, Cirila Lesjak, Darja Bratun, Jelka Grčar

VINKO ČERVAR

Upravnik počitniškega kompleksa v
Kastaniji pri Novigradu na Hrvaškem

1.1.1 Upokojenci Predilnice Litija (priimek, ime, kraj, leto upokojitve):

Ajdnik, Pavla, Litija, 1990
Ajdonik, Emilija, Dole pri Litiji, 1991
Ajdonik, Stanislav, Dole pri Litiji, 1996
Alif, Ljudmila, Litija, 1979
Antonič, Olga, Litija, 1994
Anžur, Ana Marija, Litija, 1996
Anžur, Angelca, Litija, 1970
Anžur, Bogomir, Litija, 1991
Anžur, Marija, Šmartno pri Litiji, 1971
Anžur, Marija, Šmartno pri Litiji, 2001
Auflič, Zofija, Litija, 1998
Avbelj, Antonija, Litija, 1985
Avbelj, Antonija, Šmartno pri Litiji, 1994
Avbelj, Janez, Šmartno pri Litiji, 2003
Babšek, Marija, Šmartno pri Litiji, 1990
Bajde, Jožefa, Litija, 1987
Balant, Alojzija, Litija, 1980
Balata, Drina, Litija, 2009
Baloh, Marija, Litija, 2000
Bašelj, Ivanka, Zagorje, 1991
Baus, Metoda, Litija, 1984
Bečić, Enisa, Litija, 1997
Bedene, Alojz, Litija, 2005
Bedene, Angela, Litija, 1999
Begič, Jožefina, Litija, 1991
Benko, Mira, Zagorje, 2006
Berčon, Alojzija, Litija, 1991
Berčon, Angela, Šmartno pri Litiji, 1988
Berčon, Anica, Litija, 1995
Berdajs, Antonija, Šmartno pri Litiji, 2007
Berdajs, Katarina, Primskovo, 2004
Billbija, Josipa, Sava, 1993
Binder, Alojzija, Litija, 1991
Bitenc, Amalija, Litija, 1987
Bitenc, Marija, Litija, 1990
Bizjak, Ana, Litija, 1990
Bizjak, Jožefa, Šmartno pri Litiji, 1970
Bizjak, Rozalija, Litija, 1991
Bizjak, Zlata, Litija, 1983
Blažič, Ernesta, Litija, 1982
Boldin, Anton, Litija, 2009
Bolek, Ana, Litija, 1970
Bolte, Stanislava, Litija, 2004
Borišek, Antonija, Polšnik, 1999
Borišek, Silva, Šmartno pri Litiji, 2011
Borišek, Franc, Litija, 1988
Borštnar, Jože, Ljubljana-Črnuče, 1975
Božjak, Marija, Litija, 2001
Bračun, Alojzija, Litija, 1990
Branković, Milica, Litija, 2007
Bratkovič, Marija, Litija, 1982
Brečko, Stanka, Šmartno pri Litiji, 1990
Bregar, Srečko, Litija, 2006
Brežan, Nada, Mengeš, 1996
Bric, Danica, Litija, 1991
Bric, Marija, Litija, 1978
Bric, Marija, Litija, 2000
Bric, Vera, Litija, 2010
Brinovec, Jožefa, Litija, 2007
Brinovec, Olga, Litija, 1979
Bučar, Ciril, Šmartno pri Litiji, 2011
Bučar, Bogdan, Litija, 2000
Bučar, Ivanka, Litija, 1972
Bučar, Mirko, Litija, 1987
Bučar, Slavka, Litija, 1990
Budimlić, Izeta, Litija, 2009
Buzina, Marjana, Zagorje, 2011
Ceglar, Cecilija, Podčetrtek, 1984
Ceglar, Ivana, Litija, 1987
Celestina, Darja, Litija, 1991
Celestina, Hinko, Dole pri Litiji, 1997
Cestnik, Pavla, Litija, 1983
Cilenšek, Marija, Zagorje, 2000
Cilenšek, Slavka, Litija, 1987
Cirar, Ana, Litija, 1993
Cirar, Franc, Šmartno pri Litiji, 2007
Cirar, Frančiška, Litija, 1986
Cvetežar, Danilo, Litija, 1996
Čadež, Anica, Podkum, 1992
Čarman, Frančiška, Litija, 1990
Čarman, Jožica, Litija, 1985
Čarman, Marija, Litija, 1983
Čarman, Melanija, Litija, 1983
Čarman, Vladimir, Litija, 1993
Čebela, Zofija, Litija, 1990
Čelesnik, Dana, Litija, 1983
Čepon, Silva, Litija, 1991
Černe, Angelca, Litija, 2009
Černe, Emilija, Litija, 2003
Černe, Janez, Litija, 2003

Černe, Jožefa, Šmartno pri Litiji, 2002
 Češek, Adolf, Vače, 1996
 Češek, Frančiška, Vače, 1982
 Češek, Jožefa, Šmartno pri Litiji, 1982
 Češek, Marija, Litija, 1990
 Češek, Martina, Litija, 1983
 Čop, Jožefa, Zagorje, 1991
 Čož, Cvetka, Litija, 2002
 Čož, Frančiška, Šmartno pri Litiji, 1989
 Čož, Ivan, Šmartno pri Litiji, 2008
 Čož, Slavica, Šmartno pri Litiji, 2008
 Čumurdžić, Marko, Litija, 2000
 Demec, Franc, Litija, 1999
 Demec, Marija, Litija, 2002
 Deželak, Marijana, Litija, 2007
 Dimec, Silvestra, Šmartno pri Litiji, 1979
 Doblekar, Ana, Litija, 1999
 Dobravec, Albina, Litija, 1900
 Dobravec, Darka, Litija, 2011
 Dobravec, Mirko, Šmartno pri Litiji, 1997
 Dolanc, Marija, Litija, 1991
 Dolanc, Stanislav, Litija, 2000
 Dolanc, Viktorija, Trbovlje, 2007
 Dolganoč, Olga, Litija, 1991
 Dolinšek, Hermina, Litija, 1975
 Domadenik, Danijela, Litija, 1994
 Dragar, Ana, Litija, 2000
 Dragar, Anton, Šmartno pri Litiji, 1999
 Dragar, Janez, Šmartno pri Litiji, 1996
 Dragar, Silva, Litija, 2001
 Dragar, Stanislav, Litija, 2007
 Dragar, Terezija, Šmartno pri Litiji, 1991
 Drnovšek, Bernardina, Litija, 1987
 Drnovšek, Martin, Šmartno pri Litiji, 1977
 Drobež, Jožefa, Zagorje, 1999
 Drobne, Vida, Podkum, 1998
 Drolc, Marija, Zagorje, 2001
 Đurić, Asima, Zagorje, 2009
 Džamastagić, Fatima, Zagorje, 2004
 Đurić, Milica, Litija, 2011
 Erjavec, Emilija, Litija, 2000
 Eržen, Martina, Litija, 1980
 Fink, Ivana, Litija, 1987
 Firm, Stanislav, Šmartno pri Litiji, 1996
 Fornazarič, Vinko, Litija, 1996
 Fortuna, Albin, Šmartno pri Litiji, 1989
 Fortuna, Danica, Šmartno pri Litiji, 1991
 Frelih, Antonija, Litija, 2003
 Frelih, Leopold, Litija, 2007
 Gajić, Stana, Litija, 1991
 Garantini, Ivana, Litija, 2001
 Garantini, Ivanka, Vače, 1991
 Garantini, Martina, Sava, 2006
 Garantini, Viktor, Vače, 1996
 Godec, Alojz, Šmartno pri Litiji, 1997
 Godec, Pavla, Šmartno pri Litiji, 1991
 Golob, Dragomira, Šmartno pri Litiji, 1990
 Golob, Hilda, Litija, 1984
 Gorenc, Vida, Podkum, 2001
 Gorišek, Ivana, Litija, 1989
 Gorišek, Ivana, Litija, 1991
 Gorišek, Tončka, Litija, 1989
 Gorišek, Vilma, Litija, 1990
 Gorjup, Irena, Trbovlje, 1980
 Gorogranc, Stanislava, Sava, 1985
 Goršek, Antonija, Litija, 1976
 Grabnar, Ivan, Litija, 2008
 Grabnar, Milena, Litija, 2009
 Gretić, Josip, Šmartno pri Litiji, 1997
 Grigillo, Marija, Litija, 1991
 Grobljar, Ivan, Litija, 1996
 Grošić, Mahmut, Litija, 1999
 Grošić, Zuhra, Litija, 1992
 Grum, Evstahija, Litija, 1984
 Hajd, Marija, Litija, 1988
 Handanagić, Nada, Litija, 2010
 Hauptman, Ana, Litija, 1987
 Hauptman, Anica, Litija, 1991
 Hauptman, Marinka, Šmartno pri Litiji, 1978
 Hodžić, Zehra, Zagorje, 2007
 Hojžar, Ivana, Zagorje, 1991
 Horvat, Ivana, Litija, 1991
 Horvat, Leopoldina, Litija, 1991
 Horvat, Štefan, Litija, 1999
 Hostnik, Lidiya, Gabrovka, 1985
 Hribar, Angela, Litija, 1989
 Hribar, Frančiška, Litija, 1991
 Hribar, Ivanka, Litija, 1982
 Hribar, Slavka, Litija, 1984
 Hribar, Vera, Litija, 1977
 Huptman, Pavel, Gabrovka, 1994
 Ilar, Jožefa, Litija, 2011
 Ilovar, Janez, Šmartno pri Litiji, 1991
 Indof, Andreja, Litija, 2000

Indof, Jože, Litija, 1997
 Ivanović, Kata, Litija, 2008
 Izlakar, Franc, Šmartno pri Litiji, 1991
 Izlakar, Marija, Šmartno pri Litiji, 1991
 Jamšek, Jožefa, Zagorje, 1992
 Jančar, Heda, Litija, 2010
 Jančar, Silvo, Litija, 2008
 Jančič, Jože, Litija, 1985
 Jančič, Nada, Litija, 1977
 Janež, Jožef, Sava, 2002
 Janežič, Marija, Litija, 2011
 Janežič, Alojz, Litija, 2003
 Jelenc, Ana, Litija, 1976
 Jelnikar, Ana, Litija, 1985
 Jelnikar, Ana, Litija, 1987
 Jelnikar, Jožefa, Litija, 1990
 Jelnikar, Marta, Litija, 1988
 Jene, Frančiška, Litija, 1991
 Jerant, Iganc, Šmartno pri Litiji, 1995
 Jerant, Veronika, Šmartno pri Litiji, 2004
 Jerant, Vida, Šmartno pri Litiji, 1988
 Jere, Zorka, Litija, 1995
 Jereb, Kristina, Zagorje, 1993
 Jerin, Marija, Šmartno pri Litiji, 1983
 Jerina, Matilda, Litija, 2004
 Jesenšek, Marija, Kisovec, 1991
 Josipović, Bogdan, Litija, 2010
 Jovanović, Silva, Kresnice, 2007
 Jovičić, Milka, Litija, 2009
 Jurca, Vida, Litija, 1995
 Jurič, Jožefa, Šmartno pri Litiji, 2006
 Juvan, Anica, Vače, 2006
 Juvan, Frančiška, Sava, 1996
 Juvan, Frančiška, Vače, 1991
 Juvan, Marija, Sava, 1991
 Juvančič, Marjan, Litija, 2009
 Kadrić, Sajda, Litija, 2006
 Kaltak, Zdenka, Litija, 2000
 Kaltak, Sadika, Litija, 2011
 Kaplja, Ivana, Škofljica, 1981
 Kaplja, Jožefa, Litija, 1990
 Karlin, Olga, Sava, 2004
 Kastelic, Borisa, Litija, 1985
 Kastelic, Jožefa, Litija, 1983
 Kastelic, Jožica, Litija, 1997
 Kastelic, Slavka, Litija, 2011
 Kastelic, Stanislava, Litija, 1990
 Kastelic, Tomaž, Litija, 2006
 Kavšek, Kristina, Litija, 1986
 Kazić, Rozalija, Litija, 1986
 Kelava, Ana, Litija, 2009
 Kepa, Anton, Šmartno pri Litiji, 1996
 Kepa, Jože, Šmartno pri Litiji, 2010
 Keše, Marjan, Litija, 1990
 Kimovec, Janez, Litija, 1993
 Kirn, Marija Silvija, Litija, 1984
 Klančičar, Vida, Zagorje, 2005
 Klanšek, Ana, Zagorje, 1998
 Klemenčič, Franc, Šmartno pri Litiji, 2008
 Klemenčič, Marija, Šmartno pri Litiji, 1983
 Klemenčič, Slavka, Šmartno pri Litiji, 2006
 Klobučarič, Marija, Litija, 1990
 Klobučarić, Franjo, Litija, 1996
 Kmetič, Ana, Trbovlje, 1995
 Knez, Terezija, Zagorje, 1977
 Kobilšek, Marta, Litija, 1994
 Koci, Polona, Šmartno pri Litiji, 1998
 Koci, Stanislav, Šmartno pri Litiji, 1992
 Koci, Vida, Šmartno pri Litiji, 1986
 Kodre, Pavla, Sava, 1996
 Kokalj, Antonija, Šmartno pri Litiji, 1979
 Kokalj, Marija, Litija, 1994
 Kokalj, Marija, Litija, 1987
 Kokalj, Štefka, Litija, 1983
 Kokot, Matilda, Litija, 1996
 Kolar, Ljudmila, Šmartno pri Litiji, 1983
 Koleča, Alojzij, Litija, 1991
 Koleča, Alojzija, Šmartno pri Litiji, 1990
 Koleča, Frančiška, Litija, 1996
 Koleča, Ivanka, Šmartno pri Litiji, 1973
 Koleča, Stanislav, Šmartno pri Litiji, 1991
 Komljenović, Katica, Trbovlje, 2011
 Komljanc, Bernarda, Litija, 1988
 Komotar, Borut, Šmartno pri Litiji, 1996
 Komotar, Karel, Litija, 1987
 Komotar, Marija, Litija, 1987
 Komotar, Olga, Litija, 1979
 Komotar, Štefaniya, Litija, 1985
 Končar, Štefaniya, Litija, 1992
 Končina, Cvetka, Šmartno pri Litiji, 1991
 Koprivnikar, Franc, Litija, 1982
 Koprivnikar, Jožefa, Litija, 1983
 Koprivnikar, Majda, Litija, 1990
 Koprivnikar, Vida, Litija, 1987

- Kos, Anton, Sava, 2008
 Kos, Cecilija, Šmartno pri Litiji, 1991
 Kos, Cvetko, Šmartno pri Litiji, 2005
 Kos, Ivan, Litija, 1981
 Kos, Janez, Litija, 2007
 Kos, Marija, Litija, 1978
 Kos, Marija, Polšnik, 1994
 Kosmač, Marinka, Šmartno pri Litiji, 1990
 Kosmač, Pavla, Sava, 1978
 Kotar, Marija, Litija, 2002
 Kotar, Marjan, Litija, 1992
 Kotar, Marta, Litija, 2000
 Kovač, Ana, Zagorje, 1987
 Kovič, Marija-Ana, Litija, 1986
 Kralj, Ana, Litija, 1988
 Kralj, Ana, Litija, 1986
 Kralj, Berta, Šmartno pri Litiji, 1986
 Kralj, Ivan, Litija, 1984
 Kralj, Ivan, Čačinci, 1993
 Kralj, Ivan, Litija, 2008
 Kralj, Olga, Litija, 1990
 Kralj, Pepica, Sava, 2004
 Kralj, Rafael, Litija, 1989
 Kramar, Frančiška, Ljutomer, 1979
 Krampušek, Ida, Litija, 1983
 Kranjc, Stanislava, Litija, 1998
 Kranjec, Romana, Zagorje, 1999
 Kraševac, Marija, Šmartno pri Litiji, 1988
 Kres, Frančiška, Litija, 1987
 Kres, Olga, Litija, 1990
 Krhlikar, Konrad, Litija, 1990
 Krhlikar, Matilda, Litija, 1990
 Krivec, Hermina, Šmartno pri Litiji, 1983
 Krnc, Marjeta, Litija, 1989
 Kuder, Danica, Polšnik, 2004
 Kunst, Ana, Zagorje, 2001
 Kunstelj, Antonija, Litija, 1995
 Lamovšek, Magdalena, Litija, 1991
 Lapajne, Ivanka, Litija, 1990
 Lapornik, Ana, Litija, 1977
 Lavrič, Marija, Litija, 1989
 Lavrih, Leopold, Šmartno pri Litiji, 1990
 Lesjak, Franc, Litija, 1987
 Levičnik, Marija, Litija, 2009
 Lindner, Jožefa, Litija, 1984
 Lipužič, Štefka, Litija, 1983
 Logar, Dragica, Gabrovka, 1994
 Logar, Jože, Litija, 1989
 Lokar, Alojz, Šmartno pri Litiji, 1996
 Lovše, Bogomir Mirko, Litija, 1991
 Lovše, Feliks, Litija, 1994
 Lovše, Ivanka, Litija, 2006
 Lovše, Vida, Litija, 1991
 Lukač, Elizabeta, Sava, 1985
 Lukančič, Alojz, Litija, 1991
 Lušina, Štefanija, Litija, 1990
 Mahkovec, Magdalena, Litija, 1995
 Mahkovic, Marija, Litija, 1980
 Majerič, Bojan, Šmartno pri Litiji, 2011
 Majcen, Slavka, Litija, 2004
 Mali, Franc, Litija, 2003
 Mandelj, Anica, Litija, 1994
 Mandelj, Cirila, Šmartno pri Litiji, 1991
 Mandelj, Ivana, Litija, 1971
 Mandelj, Marija, Šmartno pri Litiji, 1988
 Markelc, Ivan, Litija, 2007
 Markelj, Evfemija, Litija, 1976
 Markošek, Antonija, Litija, 1986
 Marn, Vida, Šmartno pri Litiji, 1999
 Martinčič, Angela, Hrastnik, 1995
 Martinčič, Franc, Hrastnik, 1993
 Marzidovšek, Antonija, Litija, 1988
 Mastnak, Frančiška, Zagorje, 1973
 Mates, Ana, Litija, 2007
 Matoša, Stanislava, Zagorje, 1990
 Matoz, Angela, Litija, 1988
 Medved, Angela, Litija, 1985
 Medved, Stanislava, Litija, 1985
 Medvešek, Ada, Litija, 1986
 Medvešek, Francka, Kisovec, 2002
 Mele, Rafaela, Litija, 1990
 Melin, Zofija, Litija, 1988
 Merčon, Ana, Litija, 1988
 Merčun, Albina, Šmartno pri Litiji, 1989
 Meserko, Irena, Zagorje, 2004
 Meserko, Olga, Šmartno pri Litiji, 1995
 Mešič, Franc, Litija, 2007
 Mešič, Vladimir, Litija, 1999
 Mešič, Zlatka, Litija, 1999
 Mežek, Jožefa, Litija, 1986
 Mežnar, Julijana, Kresnice, 1982
 Mežnar, Rozalija, Litija, 1996
 Miglič, Alojz, Šmartno pri Litiji, 1999
 Miglič, Veronika, Šmartno pri Litiji, 1988

Mihailović, An|a, Litija, 1999
 Miklavčič, Amalija, Šmartno pri Litiji, 1998
 Mladenich, Ivan, Litija, 2002
 Mlakar, Marija, Litija, 1971
 Mrzelj, Jožefa, Litija, 1980
 Mrzel, Slavka, Šmartno pri Litiji, 1978
 Mujagić, Satka, Zagorje, 2002
 Mujezinović, Kada, Trbovlje, 2009
 Muljavec, Henrik, Gabrovka, 1990
 Muljavec, Stanislava, Gabrovka, 1989
 Mustavar, Verica, Trbovlje, 2007
 Nadfaluši, Alojzija, Litija, 1984
 Namestnik, Ana, Litija, 1995
 Nejedly, Ana, Litija, 1967
 Nejedly, Barbara, Litija, 2000
 Nejedly, Jože, Litija, 2006
 Nišić, Fatima, Zagorje, 2003
 Novljan, Nada, Šmartno pri Litiji, 2001
 Oblak, Ana, Gabrovka, 1996
 Obolnar, Amalija, Šmartno pri Litiji, 1984
 Obrč, Milena, Zagorje, 1985
 Ocepek, Lucija, Litija, 1980
 Ocepek, Marija, Zagorje, 2002
 Okorn, Franciška, Litija, 1985
 Okorn, Marija, Litija, 1991
 Oliverović, Zorica, Litija, 2009
 Omerzu, Ana, Litija, 1988
 Osredkar, Jožefa, Litija, 2001
 Ostojić, Cvija, Litija, 2009
 Ostrež, Pavla, Zalog, 1973
 Oven, Franc, Litija, 1999
 Pajk, Danica, Šmartno pri Litiji, 1999
 Pajk, Terezija, Litija, 2003
 Pajtler, Adolf, Litija, 1990
 Pavlica, Mira, Litija, 2005
 Pavlica, Zlata, Litija, 1996
 Pavlič, Marija, Zagorje, 1992
 Pavliha, Anton, Litija, 2007
 Pavliha, Marija, Litija, 2000
 Pavliha, Marija, Litija, 1987
 Penčur, Marija, Litija, 1996
 Pene, Julijana, Litija, 1978
 Perc, Pavla, Litija, 1991
 Perčič, Marija, Litija, 1998
 Perić, Marija, Litija, 2008
 Perme, Ana, Šmartno pri Litiji, 1991
 Peterca, Brane, Litija, 1983
 Peterka, Dora, Ljubljana - Polje, 1985
 Peterka, Irena, Litija, 1990
 Pevec, Janez, Šmartno pri Litiji, 2010
 Pintar, Bogomir, Litija, 1987
 Pintar, Justina, Litija, 1984
 Piragić-Kobilšek, Zemka, Trbovlje, 2010
 Plohl, Tinka, Litija, 2002
 Podbregar, Alojz, Litija, 1990
 Podbregar, Ljudmila, Litija, 1984
 Podlipnik, Pavla, Litija, 1980
 Poglajen, Franciška, Litija, 1987
 Polanc, Silva, Litija, 1991
 Ponebšek, Magdalena, Šmartno pri Litiji, 1991
 Popović, Ljubica, Litija, 2009
 Potisek, Franc, Šmartno pri Litiji, 2002
 Potisek, Jožefa, Litija, 1984
 Potisek, Marija, Litija, 1990
 Potrpin, Silva, Sava, 1997
 Povirk, Jožefa, Litija, 1987
 Povše, Ana, Litija, 1991
 Povše, Ani, Sava, 1997
 Povše, Franciška, Sava, 1989
 Povše, Rozalija, Šmartno pri Litiji, 1978
 Povšnar, Irena, Litija, 1991
 Povšnar, Silva, Kisovec, 2008
 Poznajelšek, Irena, Litija, 1990
 Požek, Martina, Litija, 1996
 Požun, Magdalena, Šmartno pri Litiji, 1989
 Prah, Ankica, Litija, 1985
 Prašnikar, Ivanka, Litija, 1982
 Prašnikar, Jožef, Sava, 2004
 Praštalo, Nada, Litija, 2010
 Premk, Antonija, Litija, 1980
 Pribanič, Helena, Litija, 2007
 Prijatelj, Marija, Litija, 1990
 Primc, Terezija, Litija, 1990
 Prošek, Marija, Litija, 1982
 Pustinek, Jože, Šmartno pri Litiji, 1984
 Radončič, Sejadeta, Trbovlje, 2010
 Rahne, Albina, Litija, 1983
 Rajnar, Marija, Šmartno pri Litiji, 1989
 Rappl, Lea, Šmartno pri Litiji, 1975
 Raspotnik, Marjan, Litija, 2000
 Ravnikar, Micika, Zagorje, 2004
 Razoršek, Marija, Vače, 1998
 Razoršek, Pavla, Sava, 1987
 Razpotnik, Ljudmila, Litija, 2001

- Remec, Marija, Sava, 1990
 Renko, Mojca, Litija, 2000
 Repovš, Jerneja, Sava, 2001
 Repovž, Ida, Šmartno pri Litiji, 1991
 Resnik, Drago, Polšnik, 1999
 Resnik, Greti, Litija, 1995
 Retar, Jožef, Šmartno pri Litiji, 2011
 Retar, Frančiška, Šmartno pri Litiji, 1999
 Rink, Hedvika, Litija, 1988
 Rink, Jože, Litija, 1999
 Ristič, Marija, Ribnica, 1958
 Rozina, Anton, Litija, 1997
 Rozina, Antonija, Šmartno pri Litiji, 1991
 Rozina, Ivan, Šmartno pri Litiji, 1985
 Rozina, Terezija, Litija, 1995
 Rozman, Ana, Litija, 1996
 Rozman, Anica, Litija, 1995
 Rožman, Branko, Litija, 1995
 Rupnik, Zofija, Litija, 1995
 Sabljic, Rajka, Litija, 2008
 Savič, Nevenka, Litija, 2008
 Savšek, Matija, Litija, 1989
 Sebanc, Franc, Mirna, 2005
 Sedej, Bronislava, Litija, 1985
 Sedevčič, Ana, Litija, 1982
 Seferovič, Šehiza, Litija, 2007
 Seferovič, Sevda, Sava, 2002
 Sekulič, Tatjana, Litija, 2007
 Senica, Davorina, Litija, 1988
 Senica, Ignac, Litija, 1990
 Sernel, Alojz, Litija, 1990
 Sernel, Valentina, Litija, 1991
 Simonič, Frančiška, Litija, 1990
 Simunović, Kata, Litija, 2002
 Skrinjar, Milena, Zagorje, 2005
 Skubic, Ana, Litija, 1983
 Slabe, Alojzija, Šmartno pri Litiji, 1977
 Slabe, Sonja, Litija, 2001
 Slapničar, Frančišek, Vače, 2005
 Slapničar, Frančiška, Šmartno pri Litiji, 2005
 Slapničar, Marija, Vače, 2004
 Slapničar, Pavla, Šmartno pri Litiji, 1991
 Sluga, Jože, Dole pri Litiji, 2004
 Sluga, Marinka, Dole pri Litiji, 2002
 Smerdel, Ana, Sava, 1976
 Smodiš, Zdenka, Litija, 2008
 Smrdelj, Andrej, Šmartno pri Litiji, 1972
 Smrekar, Marija, Šmartno pri Litiji, 1988
 Smrke, Jožefa, Šmartno pri Litiji, 1981
 Soklič, Angela, Šmartno pri Litiji, 1980
 Sotensek, Ivanka, Šmartno pri Litiji, 2005
 Sotlar, Justina, Sava, 1990
 Stamatovski, Hilda, Litija, 1987
 Stopar, Marija, Litija, 1990
 Strah, Ana, Šmartno pri Litiji, 1970
 Strašek, Marija, Litija, 1996
 Stritar, Viktorija, Litija, 2006
 Strmljan, Angela, Litija, 1989
 Sukič, Stanislav, Litija, 2009
 Šega, Stanislav, Litija, 1999
 Šimunović, Kata, Litija, 2002
 Šinkovec, Ivana, Litija, 1990
 Šinkovec, Jože, Gabrovka, 2001
 Šinkovec, Marjeta, Šmartno pri Litiji, 1982
 Šircelj, Marija, Šmartno pri Litiji, 2009
 Šistek, Marija, Litija, 1990
 Škarja, Alojzija, Gabrovka, 1996
 Škarja, Majda, Litija, 2010
 Škarja, Marija, Litija, 1989
 Škarjanc, Vida, Litija, 1990
 Škerbina, Leon, Ljubljana, 1996
 Škoberne, Elizabeta, Litija, 1996
 Škoberne, Franc, Litija, 1998
 Škoberne, Nada, Litija, 1998
 Škoda, Anica, Litija, 2002
 Škrabanja, Janez, Litija, 2010
 Škufca, Marjeta, Litija, 1990
 Šorn, Štefka, Litija, 1998
 Špat, Ivana, Litija, 1967
 Štangar, Cveta, Litija, 1990
 Štempihar, Ljudmila, Šmartno pri Litiji, 1980
 Štempihar, Štefaniya, Litija, 1990
 Šter, Sonja, Litija, 1996
 Štrus, Rudolf, Litija, 2011
 Štuhec, Ana, Šmartno pri Litiji, 1980
 Šuštar, Marija, Sava, 1981
 Šuštaršič, Marija, Šmartno pri Litiji, 1999
 Šušteršič, Frančiška, Litija, 1984
 Šušteršič, Marija, Šmartno pri Litiji, 1998
 Tatalovič, Angela, Šmartno pri Litiji, 1979
 Taufer, Ana, Litija, 1985
 Taufer, Vili, Litija, 1986
 Taufer, Vladimir, Litija, 1983
 Tič, Ljubica, Litija, 2004

Tišler, Janez, Litija, 2008
 Tišler, Marija, Litija, 2008
 Tišler, Vera, Litija, 2005
 Todorović, Vasilije, Litija, 2003
 Tomaš, Anica, Litija, 2004
 Tomažič, Alojz, Šmartno pri Litiji, 1997
 Tomažič, Konstancija, Litija, 1984
 Tomažin, Marija, Šmartno pri Litiji, 2000
 Tomc, Darja, Polšnik, 2010
 Tomc, Katica, Litija, 1987
 Tomić, Slavica, Litija, 2001
 Tomše, Jožefa, Litija, 1984
 Tomše, Jožefa, Šmartno pri Litiji, 1986
 Topalović, Esma, Litija, 2011
 Topalović, Mileva, Litija, 1993
 Tori, Justa, Sava, 1979
 Tori, Marija, Sava, 1983
 Törnär, Cvetka, Litija, 1996
 Trpin, Jožefa, Šmartno pri Litiji, 1996
 Učakar, Ivanka, Litija, 1984
 Učakar, Lidija, Litija, 2002
 Ulčar, Frančiška, Litija, 1979
 Ulčar, Marija, Šmartno pri Litiji, 1991
 Urbas, Marija Pavla, Litija, 1987
 Vahčič, Bernarda, Litija, 1983
 Vehovec, Alojzija, Litija, 1991
 Vehovec, Ana, Litija, 1990
 Vek, Frančiška, Litija, 1962
 Velagić, Devleta, Litija, 2002
 Velić, Marija, Litija, 2002
 Verhovec, Zofija, Litija, 1994
 Vičič, Ana, Litija, 1989
 Vidregar, Angela, Litija, 1984
 Vidic, Silvestra, Litija, 1987
 Vidmar, Frančiška, Litija, 1991
 Vidovič, Terezija, Litija, 1992
 Vincetič, Marija, Litija, 2010
 Vizlar, Jože, Litija, 1996
 Voje, Darinka, Litija, 2001
 Voje, Jožefa, Litija, 1990
 Vozel, Frančiška, Kresnice, 1967
 Vozel, Marta, Litija, 1990
 Vozel, Pera, Litija, 1983
 Vozelj, Ivanka, Sava, 1996
 Vrtačnik, Marija, Litija, 1988
 Wingert, Elizabeta, Šmartno pri Litiji, 1979
 Witwicky, Marija, Litija, 2008
 Zadražnik, Majda, Primskovo, 1999
 Zahirović, Nisveta, Litija, 2010
 Zajec, Franc, Litija, 1996
 Zaman, Angela, Litija, 1991
 Zaman, Jožef, Litija, 1999
 Zavodnik, Marija, Litija, 1980
 Zelenković, Anka, Litija, 2010
 Zevnik, Marija, Litija, 1982
 Zidar, Boja, Litija, 1991
 Zore, Olga, Litija, 2001
 Zorko, Darja, Zagorje, 2007
 Zorko, Gabrijela, Litija, 1986
 Zukić, Jožefa, Litija, 1990
 Zupan, Ivanka, Litija, 1991
 Zupan, Jožefa, Litija, 1996
 Zupan, Marta, Litija, 1990
 Zupan, Rudolf, Litija, 1990
 Zupan, Terezija, Litija, 1991
 Zupančič, Alojzija, Šmartno pri Litiji, 1990
 Zupančič, Ana, Litija, 2000
 Zupančič, Boris, Litija, 2009
 Zupančič, Ivana, Litija, 1985
 Zupančič, Janez, Zagorje, 1997
 Zupančič, Jože, Litija, 1990
 Zupančič, Jože, Šmartno pri Litiji, 1994
 Zupančič, Jožefa, Litija, 1997
 Zupančič, Jožefa, Litija, 2000
 Zupančič, Jožica, Litija, 1997
 Zupančič, Terezija, Primskovo, 1999
 Železnik, Frančiška, Zagorje, 2003
 Železnik, Ivanka, Litija, 1991
 Železnik, Janez, Zagorje, 2003
 Žibert, Ivan, Vače, 1994
 Žibert, Marinka, Litija, 1991
 Žibert, Terezija, Litija, 1966
 Žigante, Petar, Novigrad, 1990
 Žlahtič, Otilija, Šentvid, 1995
 Žnidar, Franc, Litija, 2009
 Žnidar, Marija, Litija, 2010
 Žust, Marija, Litija, 1984

1.2 PROIZVODNI PROGRAM

Predilnica Litija je vse od ustanovitve proizvajalka preje, - proizvoda, izdelanega iz vlaken naravnega ali kemičnega izvora. Predilnice imajo lahko bombažni ali volnarski postopek predenja. V obeh primerih pa se lahko uporabljajo različne vrste surovine. Predilnica v Litiji ima bombažni postopek predenja in uporablja različne vrste surovin, predvsem mešanice različnih vlaken bombažnega tipa, od tega v zadnjem obdobju uvaja tudi vlakna, obdelana z nanotehnologijami. Med pomembnimi dosežki tehnološke reorganizacije zadnjih let je uvedba celične proizvodnje z zelo različnimi tehnologijami. Tako je podjetje doseglo visoko fleksibilnost proizvodnega programa in lahko proizvaja preje različnih debelin ali finosti, ki se izražajo v metrični številki, v nadaljevanju kot Nm. To pomeni, koliko metrov preje dobimo iz enega grama preje. Višja, kot je Nm, bolj je preja tanka ali fina in s tem zahtevnejša za izdelavo in obratno. Podjetje lahko proizvaja preje različnih Nm v območju od Nm 4 do Nm 120. Uporablja različne tehnologije v fazi predenja. Če je bila v zgodovini možna le proizvodnja klasične preje, ali kot bomo v nadaljevanju zasledili »prstanske preje«, kar izhaja iz prstanov na predilnih strojih, preko katerih se preja razteza do želene finosti, ima danes tehnologije, ki omogočajo izdelavo prej v izvedbi compact, siro spun, šantung, core preje, trde core preje, multitwist in multicount. V sami pripravi vlaken za predenje potekajo postopki po linijah, na katerih je omogočena priprava najzahtevnejših mešanic vlaken. V ta namen se stalno izvaja rekonstrukcija linij v predpredilnici.

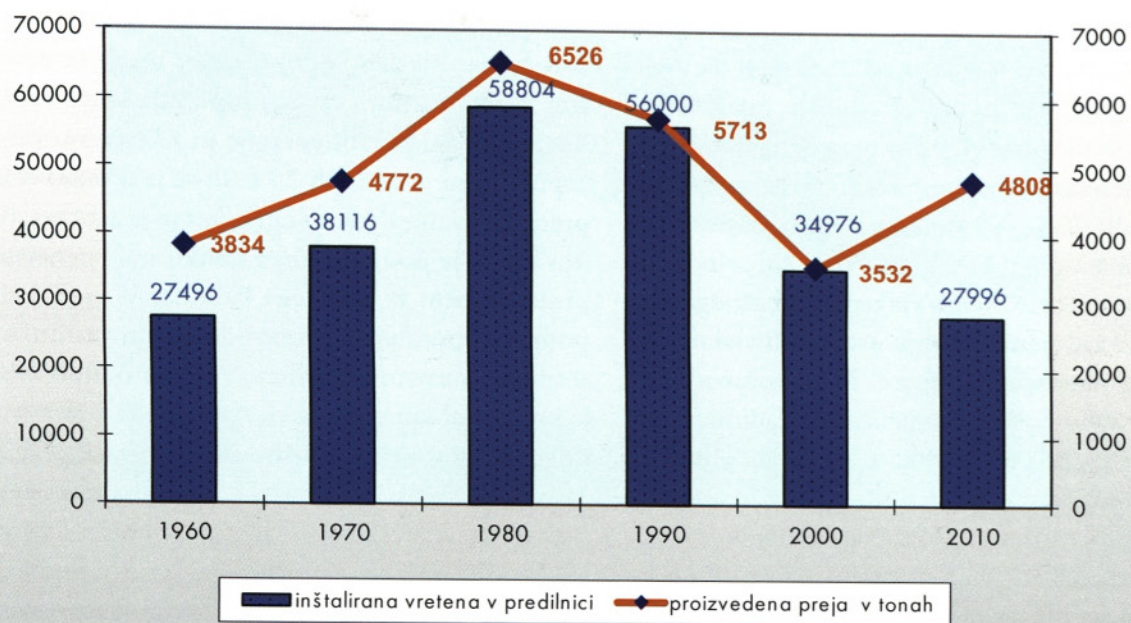
Podjetje je vse od ustanovitve do leta 1985 povečevalo kapacitete, ki se v predilnici izražajo kot število inštaliranih vreten in število zaposlenih. Poslovanje podjetja je bilo vpeto v družbeno ekonomski sistem časa in vsa ta leta so bila pretežno leta, ko je bila poraba preje večja od predilnih kapacitet v državi. Od leta 1985 dalje obseg poslovanja pada in v zadnjih 25 letih so se izvedle velike spremembe v strukturi proizvodov in trgov. Od pretežno proizvodno usmerjenega podjetja se je

morala Predilnica Litija prilagoditi na tržno s po naročili usmerjeno proizvodnjo. Tako se z manjšim številom enot (vreten) proizvaja večja količina ob znižani porabi energije in z bistveno manj zaposlenimi. V zadnjih 20 letih se je izvedel velik premik v kvaliteti tehnologije, kot jo je zahteval trg in s čimer je podjetje lahko konkuriralo cenejšim proizvajalcem iz Daljnega vzhoda. V vseh letih podjetje uporablja v proizvodnem programu kot strateško surovino bombaž. V prvih obdobjih se je proizvajal samo bombaž, danes ga je v proizvodnem programu le približno 30 %. Bombaž se uvaža iz Azije, Afrike ali Amerike in je borzni artikel. Naslednja strateška surovina je viskoza - iz lesa izdelano vlakno, ki se proizvaja samo v tujini. V Sloveniji vlaken ne proizvaja nihče in tako je proizvodni proces v celoti odvisen od uvoza surovin in od uvoza tekstilnih strojev in tehnologije. V zgodovini, predvsem do leta 1941, je bilo značilno, da se je v tovarno in tudi v druge tovarne dobavljala iztrošena oprema iz drugih evropskih držav. V Sloveniji je bila cenejša delovna sila, zato so podjetniki videli priložnost za proizvodnjo, sami pa so vodili posle iz tujine ali v Sloveniji s tujim vodstvom. Za obdobje zadnjih let pa je značilno sledenje in uvajanje najnovejše avtomatizirane, informacijsko opremljene tehnologije, celo robotiziranih postopkov, kar podjetje uvršča v vrh evropskih proizvajalcev po tehnologiji. Ta stopnja tehnološkega razvoja je bila dosežena zato, ker je razvoj potekal v odvisnosti od produktivnih strategij, o čemer bo govor v poglavju 2. 2. 5 tega almanaha pod naslovom Tehnološki razvoj v zadnjih 20 letih.

Končni izdelek predilnice je preja, navita na konusih.

Inštalirana vretena v predilnici po desetletjih in proizvedena preja v tonah

Inštalirana vretena v oddelku predilnice in proizvedena preja v tonah

Iz grafa je razvidno, da se je v zadnjem desetletju proizvedena količina preje povečala ob manjšem številu vreten.

1.3 PRODAJNI PROGRAM

Preja se uporablja za izdelavo pletenin ali tkanin. Te pletenine ali tkanine pa se lahko uporabljajo za zelo različne namene. Tekstil najdemo v skoraj vsaki drugi dejavnosti ali segmentu življenja, od uporabe za preprosto oblačilo do uporabe pri izdelavi pohištva, v avtomobilski industriji, v avionih, v elektronski in vesoljski tehnologiji. Tako je splošna delitev uporabe tekstilij razdeljena na modni segment uporabnikov, dekorativni segment uporabnikov in tehnični segment uporabnikov. Proizvodni program v Predilnici Litija omogoča prodajo za vse tri segmente tekstilnih odjemalcev. V zadnjih 20 letih je bila strateška usmeritev podjetja znižati odvisnost od modnega segmenta odjemalcev in povečati delež prodaje prej za tehnični in dekorativni segment odjemalcev.

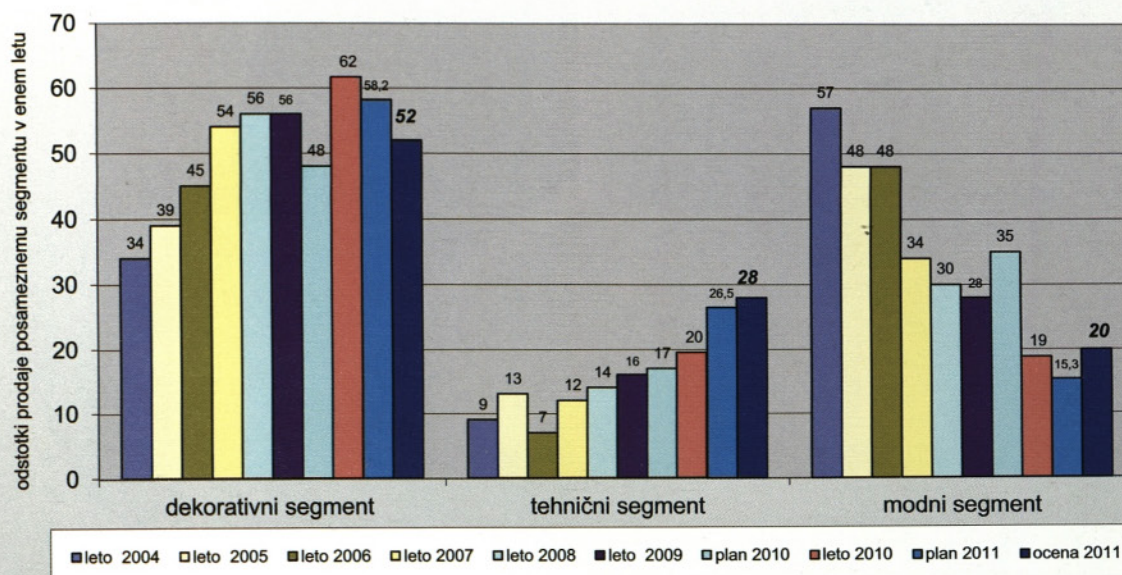
Naslednja usmeritev v prodaji je prodaja prej z vključenimi specialnimi vlakni v preji, s čimer so dosežene posebne lastnosti, kot so ognjevarnost, vodoodbojnost, termoizolativnost, elektrostatična neprevodnost, zaščita proti insektom, antibakterijska zaščita, nevidnost v določenem UV spektru in druge zahtevane in namenu prilagojene lastnosti.

Delež prodaje prej z vključenimi specialnimi vlakni dosega že 53 % prodajnega programa v letu 2011.

V Sloveniji se proda manj kot 2 % preje. Najpomembnejši prodajni trg je zahodnoevropski trg, med državami pa so Italija, Francija, Belgija in Nemčija. V izvozu prodaja poteka preko agentov, v zadnjem času pa razvija tudi direktno prodajo. Predilnica ima okrog 300 kupcev v dvajsetih državah, nihče od njih pa ne presega 10 % deleža v prodaji. Kupcem dostavlja prejo po preverjeni boniteti in v primeru odloženega plačila do višine odobrenega limita zavarovalnice. Prejo dobavlja tudi v proizvodne obrate kupcev izven Evrope.

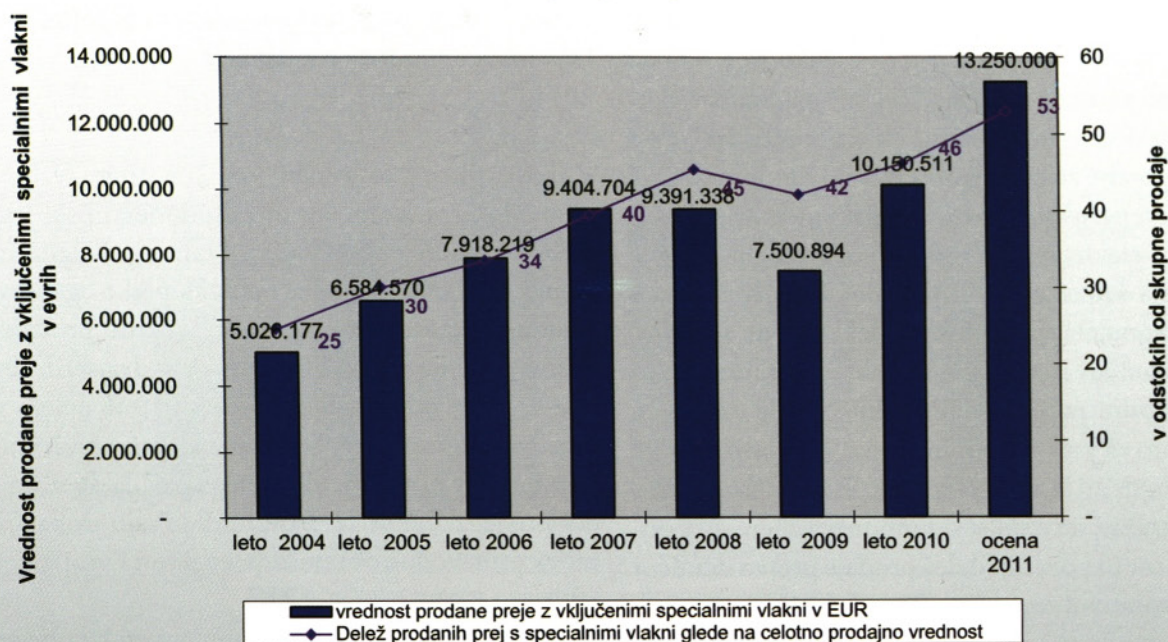
Prodajo pospešuje z direktnimi obiski kupcev. Tako so odgovorni nosilci trženja skupaj s strokovnimi sodelavci razvoja na obiskih pri kupcih in na specializiranih sejnih skoraj tretjino svojega delovnega časa. Kot samostojni razstavljalci prej se predstavljajo na največjih sejnih v Parizu, Milanu, Frankfurtu, New Yorku, Moskvi in na drugih manjših specializiranih sejnih v Evropi in Aziji.

Prodajni program glede na segmente odjemalcev v odstotkih po letih

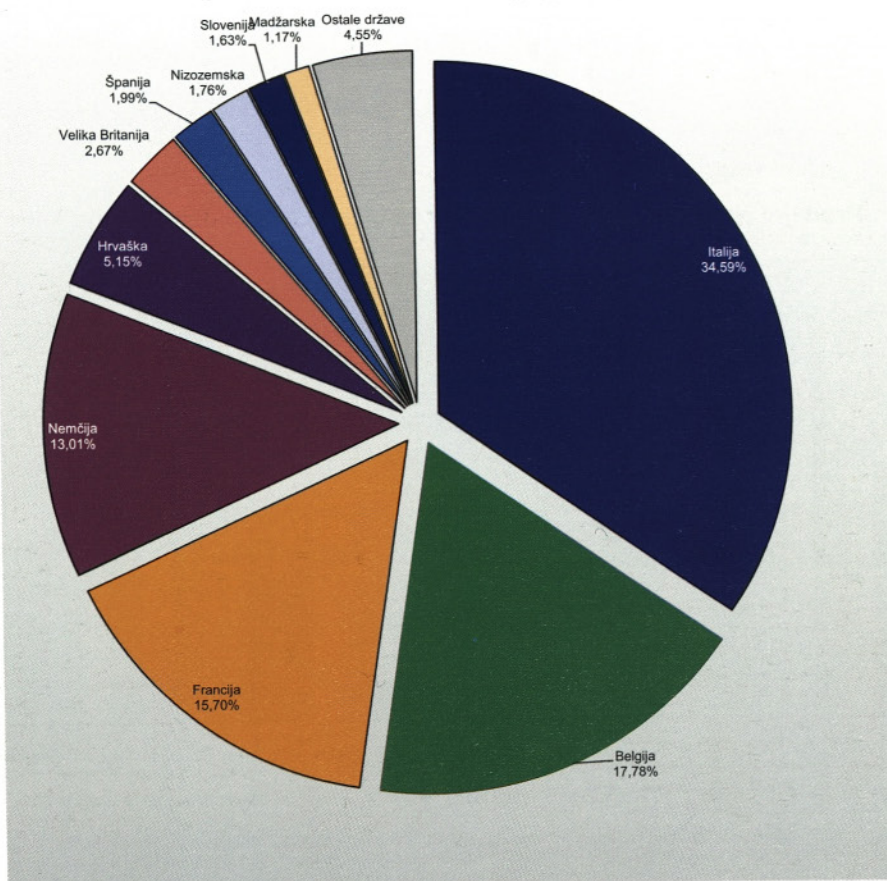

Prodajni program glede na segmente odjemalcev

Vrednost prodane preje z vključenimi specialnimi vlakni in v deležu od skupne prodaje

Prodaja po državah v letu 2011

2 ZGODOVINSKI RAZVOJ PODJETJA

2.1 MEJNIKI GLEDE NA LASTNIŠTVO DRUŽBE

2.1.1 1886 – PODPISANA POGODBA O USTANOVITVI KOMANDITNE DRUŽBE SCHWARZ ZUBLIN & CO. O USTANOVITVI BOMBAŽNE PREDILNICE IN TKALNICE V LITJI

Komanditna družba, ki je zgradila predilnico v Litiji, je bila ustanovljena z italijanskim, švicarskim, angleškim in nemškim kapitalom. Družabniki so družbeno pogodbo podpisali 19. aprila 1886. Naslov komanditne družbe se je glasil Baumwollspinnerei und Weberei SCHWARZ, ZUBLIN & Co. Coie, Littai. Nasilca imena družbe sta bila Julius Schwarz, tehnik iz Trsta, in Evgen Zublin, trgovec iz Manchesterja, ki sta vodila posle že pred ustanovitvijo in po ustanovitvi družbe. Dne 24. aprila 1886 je bila družba vpisana v sodni register pri trgovskem registru v Ljubljani.

Odločilni razlog ustanovitve predilnice v Litiji je bil obstoj najboljših pogojev za ceneno proizvodnjo. V Litiji je bilo veliko delavcev, ki so pred tem

delali v propadajočih rudnikih svinca. Mimo je tekla železniška proga Trst-Dunaj. Za predelavo bombaža so bili ugodni klimatski pogoji ob reki Savi.

Načrt vodstva komanditne družbe na lokaciji Litija je bila izgradnja predilnice in tkalnice, vendar tkalnica ni bila nikoli zgrajena. (Razvoj Predilnice Litija ob 75. obletnici, str. 19)

Pet let po ustanovitvi je predilnica zaposlovala 145 delavcev, od tega 85 žensk.

Leta 1892 je bilo v Litiji zgrajeno skladišče in tovarniški industrijski tir, leto kasneje pa še črpalna postaja za črpanje savske vode.

Ustanovitelj Predilnice Litija leta 1886

Leta 1901 so se po uspešnem poslovanju predilnice v Litiji lastniki odločili za gradnjo tkalnice v Varaždinu. To je bila podružnica komanditne družbe v Litiji, ki je imela nalogo zalagati samo hrvaška in bosanska tržišča, ki so bila še popolnoma nezaščitena. (Razvoj Predilnice Litija ob 75. obletnici, str. 19)

Leta 1909 je tovarna prešla v last družbe Ritter Rittmayer & Co. s sedežem v Gorici. Novi lastnik se je odločil za preselitev litijske tkalnice v Gorico. Lastnik te družbe je bil Jakob Brunner, ki je bil tudi lastnik drugih tekstilnih tovarn. Tako je v tovarni ostala samo predilnica. Izgubila je tudi sa-

mostojen položaj na trgu, saj je v naslednjih letih poslovala v sklopu koncernov. (Razvoj Predilnice Litija ob 75. obletnici, uvodnik avtorja)

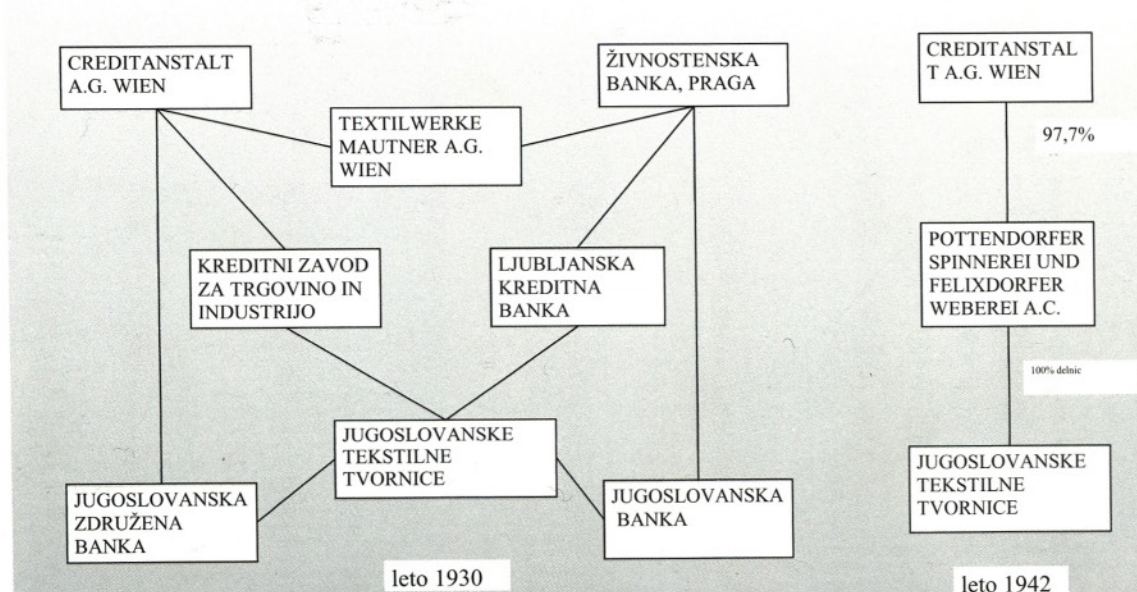
Ta prehod iz samostojnega položaja na trgu do odvisnosti od koncernov je z vidika današnjega časa zanimiv predvsem zato, ker so vsi kombinati v Sloveniji, ki so nastali v podobnem času razvoja tekstilne industrije kot litijska predilnica, po letu 1991 ali opustili predilnico ali opustili celotno tekstilno dejavnost.

2. 1.2 1916 – LITIJSKA PREDILNICA JE VKLJUČENA V TEKSTILNI KONCERN MAUNTNER

V začetku 20. stoletja se je kapital združeval in nastajale so kapitalske povezave - koncerni, holdingi, monopoli. Nastal je tekstilni koncern Textilwerke Mautner A.G., ki je imel tovarne po vsej Avstro-Ogrski in v Nemčiji. Po koncu prve svetovne vojne leta 1918 nove meje niso bistveno vplivale na koncern. Ustanavljala so se nova podjetja, finančno odvisna od koncerna. Središče koncerna je bilo v dunajski banki Creditanstalt in v praški Živnostenski banki.

Ustanovitelj koncerna Mautner je bil Izidor Mautner z Dunaja, ki je leta 1848 ustanovil tekstilno podjetje Isaac Mautner & Sohn kot javno trgovinsko družbo, ki je pokupila delnice večine tekstilnih podjetji. (Razvoj Predilnice Litija ob 75. obletnici, str. 29)

Tekstilni koncern Mautner je obsegal bombažne farme v Južni Ameriki, tovarne celuloze in lesne volne, agencije za uvoz bombaža, številne predil-

Finančne povezave Jugoslovanskih tekstilnih tvornic Mautner s tujimi in domačimi denarnimi zavodi

nice in tkalnice, oplemenitilnice, tiskarne, tovarne strojev in široko prodajno mrežo. Koncern Mautner je imel filiale skoraj v vsakem večjem mestu v Evropi. Leta 1925 je vključeval 39 podjetij, od katerih je še vsako imelo po več filial. Jugoslovanski Mautner je vključeval tekstilne tovarne v Litiji, Preboldu, Beogradu in imel podružnice v Zagrebu in Skopju. (Razvoj Predilnice Litija ob 75. obletnici, str. 26)

8. maja 1912 je Arthur Kuffler ob podpori družine Brunner ustanovil novo delniško družbo, ki je združevala tekstilne tovarne na Češkem, v Gornji in Spodnji Avstriji in v slovenskih deželah s firmo Vereinigte österreichische Textilindustri A. G. Wien (Združenje avstrijskih tekstilnih podjetij). Litijska predilnica je bila v to delniško družbo vključena 31. julija 1913. Ta delniška družba je nastala kot protiutež Mautnerjevemu koncernu, vendar jo je leta 1916 Mautner prevzel.

2.1.3 1923-1945 – LITIJSKA PREDILNICA VKLJUČENA V PODJETJE JUGOSLOVANSKE TEKSTILNE TVORNICE MAUTNER D. D. S SEDEŽEM V LJUBLJANI

Leta 1923 so obstajala ločena podjetja v okviru koncerna: Jugoslovanske tekstilne tvornice Mautner d. d., Avstrijske tekstilne tvornice Mautner d. d., Madžarske tekstilne tvornice Mautner d. d. in Češki Mautner d. d.

Družba Jugoslovanske tekstilne tvornice Mautner je v dveh tovarnah v Litiji in Preboldu leta 1931 zaposlovala 656 delavcev.

V tridesetih letih je iz upravnega odbora izstopil Arthur Kuffler, Izidor Mautner pa je umrl. Na predsedniškem mestu ga ni zamenjal sin Štefan Mautner, ki je bil tudi upravni svetnik, pač pa Marko Antić, direktor Jugoslovanske združene banke Zagreb – Beograd, kjer je ostal predsednik upravnega odbora vse do konca 22. julija 1941.

Pretežni lastnik Jugoslovanske združene banke Zagreb-Beograd pa je bil Dunajski Creditanstalt.

(Razvoj Predilnice Litija ob 75. obletnici, str. 102). Ta se je leta 1934 tako okrepil, da je »izpodrinil« česki kapital iz lastništva te banke. Leta 1936 je bilo 16 lastnikov delnic Jugoslovanskih tekstilnih tvornic Mautner, leta 1938 pa je neposredni lastnik postal Creditanstalt do 31. decembra 1941, ko jih je prepustil družbi Pottendorfer Spinneri und Felixdorfer Weberei A. G. na Dunaju. Razlog ni znan in ni pomemben, ker je bil Creditanstalt 97,7 % lastnik te družbe.

Delniške družbe Jugoslovanskih tekstilnih tvornic Mautner po okupaciji niso likvidirali, pač pa je obstajala še naprej pod imenom Littai Pragwalder Textilwerke A. G. Pragwald.

Lastnik delnic je bila firma Pottendorfer Spinnerei u. Felixdorfer Weberei.

Nova firma je bila neposredni naslednik prejšnje firme in edini delničar je bil Creditanstalt.

2.1.4 1945 – LITIJSKA PREDILNICA POSTANE DRŽAVNO PODJETJE ZVEZNEGA ZNAČAJA S FIRMO PREDILNICA LITIJ V LITIJ, LETA 1950 JE PREDANA V UPRAVLJANJE DELAVCEM

Delniška družba Littai Pragwalder Textilwerke A. G. Pragwald je prenehala delovati z zaplenbo premoženja ob koncu druge svetovne vojne v korist in last države dne 22. julija 1945.

Litijska predilnica se je ločila od preboldske in 23. oktobra 1946 postala državno podjetje zveznega značaja s firmo Predilnica Litija v Litiji. Spadala je pod upravo Glavne direkcije zvezne tekstilne industrije in svilarstva v Beogradu. 18. septembra

1947 je prešla iz zvezne uprave pod republiško upravo.

9. septembra 1950 je na podlagi Zakona o samoupravljanju tovarna prešla v upravljanje delavcem.

2. 1. 5 1995 – LITIJSKA PREDILNICA POSTANE DELNIŠKA DRUŽBA PO ZAKONU O LASTNINSKEM PREOBLIKOVANJU PODJETIJ

Preoblikovanje v delniško družbo je bilo izvedeno na podlagi Zakona o lastninskem preoblikovanju podjetij iz leta 1992. Vrednost kapitala se je ugotovila po predpisani metodologiji na dan 1. januarja 1993. Delavski svet je odločal o programu lastninskega preoblikovanja, po sprejetju na delavskem svetu pa je 27. julija 1994 podala soglasje k preoblikovanju tudi Agencija Republike Slovenije za prestrukturiranje in privatizacijo. Zaposleni, bivši zaposleni in upokojenci so po postopku interne razdelitve in notranjega odkupa delnic postali lastniki 54,79 % kapitala podjetja. Od skupno 628 zaposlenih je v postopku lastninskega preoblikovanja sodelovalo 553 zaposlenih ali 88 % zaposlenih. Od skupno 660 upokojencev je v programu sodelovalo 358 upokojencev ali 54 % vseh. Lastninski certifikat je vložilo tudi 48 bivših zaposlenih delavcev.

Skupaj je v programu sodelovalo 959 upravičenec.

Ostali kapital je po zakonu pripadal državnim skladom, to je 9,13 % Kapitalskemu skladu pokojninskega in invalidskega zavarovanja, 9,13 % Slovenskemu odškodninskemu skladu in Skladu za razvoj 18,27 %. Po tem programu je 8,68 % kapitala pripadalo tudi denacionalizacijskemu upravičencu.

Po izvedenem vplačilu delnic v postopku notranjega odkupa in interne razdelitve, kar je bilo 99% izvedeno z lastninskimi certifikati, katere so prejeli vsi državljani Republike Slovenije, manjkajoči 1 % pa z dotlej privarčevanimi sredstvi zaposlenih, je Agencija Republike Slovenije za prestrukturiranje in privatizacijo februarja 1995 podala soglasje za vpis delniške družbe v sodni register. Tako je bila Predilnica Litija med prvimi 100 družbami 8. maja 1995 ponovno vpisana v sodni register kot delniška družba.

Vodilni in vodstveni delavci so že dve leti pred lastninskim preoblikovanjem del mesečne plače namenjali za nakup delnic in se organizirali v tako imenovan. »management pool«. Tako je bil omogočen medsebojni promet med delničarji, ki so delnice želeli prodati, in tistimi, ki so zaupali v podjetje in so delnice kupovali. Med prvimi, ki je delnice prodajal, je bil tudi denacionalizacijski upravičenec.

Sklad za razvoj (državna agencija) je 18,27 % delnic ponudil pooblaščenim investicijskim družbam na javnih dražbah. Pred dražbo je organiziral ogled podjetja in pridobil vse podatke o njem. Ogleda podjetja so se 18. januarja 1995 udeležili predstavniki 10 investicijskih družb, od tega sta se za nakup na drugi dražbi odločili pooblaščeni investicijski družbi Atena I in Atena II. V nadzornem svetu sta imeli svojega predstavnika do leta 2002, ko sta se odločili za prodajo delnic v sklad lastnih delnic Predilnice Litija januarja 2002. Kapitalski sklad PIZ in Slovenski odškodninski sklad sta delnice prodala družbam skupine investicijske družbe Cap-invest (Capinvest 2 d. d., Gradis strojno prometna operativna, KS- sklad 4, d. d.). Te družbe so se odločile za prodajo delnic v sklad lastnih delnic Predilnice Litija v letu 2003.

Imetnik delnic	število oseb	Število delnic	štev. delnic v procentih
Sklad za razvoj	1	32637	18,26
Kapitalski sklad PIZ	1	16318	9,13
Slovenski odškodninski sklad	1	16318	9,13
Denacionalizacijski upravičenec	1	15512	8,68
Udeleženci notranjega odkupa			-
- zaposleni	553	51644	28,90
- upokojenci	358	41775	23,38
- bivši zaposleni	48	4492	2,51
Skupaj	963	178696	100,00

Število delničarjev in odstotek njihovih delnic ob registraciji delniške družbe dne 8. maj 1995

Imetnik delnic	31. 12. 1996	31. 12. 1997
	v %	v %
Zaposleni	30,85	1,06
Upokojenci, bivši zaposleni	31,34	3,74
Zunanji (dediči)	0,78	1,18
Lastne delnice	0,51	6,18
PREDILNICA LITIJ HOLDING D.D.		51,32
Atena I	12,78	12,78
Atena II	5,48	5,48
Kapitalski sklad PIZ	9,13	9,13
Slovenski odškodninski sklad	9,13	9,13
Skupaj	100	100

*Odstotki lastništva pred in po ustanovitvi družbe pooblaščenke
Predilnica Litija holding d. d.*

Imetniki delnic 31. 12. 2001	Število delničarjev	število delnic	v %
Zaposleni	18	10.384	5,81
Upokojenci in bivši zaposleni	6	804	0,45
Zunanji (dediči..)	15	4.343	2,43
Lastne delnice	1	1.609	0,9
PREDILNICA LITIJ HOLDING d.d.	1	96.283	53,88
Atena I in Atena II	2	32.637	18,26
Kapitalska družba	1	16.318	9,13
Kapitalska družba – PPS	1	819	0,46
Slovenska odškodninska družba	1	15.499	8,67
SKUPAJ	46	178.696	100

*Lastništvo Predilnice Litija pred odkupom delnic od pooblaščenih investicijskih
družb in umikom delnic po sklepu skupščine*

DELNIČARJI 31. 12. 2002	Število delnic	v %
Predilnica Litija holding d.d.	105.073	72
Capinvest 2 d.d.	15.500	11
Gradis strojno prometna oper.	8.900	6
KS-sklad 4, d.d.	6.598	5
sklad lastnih delnic	2.324	2
ostalih 16 delničarjev	7.664	5
Skupaj	146.059	100

DELNIČARJI 31.12.2003	Število delnic	v %
Predilnica Litija holding d.d.	106.468	73
Sklad lastnih delnic	31.433	22
ostalih 15 delničarjev	8.158	6
Skupaj	146.059	100

Delničarji Predilnice Litija po odkupu delnic od Atene I (ta je pred tem postala lastnica delnic Atena II) in izvedbi skupščinskega sklepa o zmanjšanju osnovnega kapitala iz 178.696 delnic na 146.059 delnic.

V vmesnem času so namreč lastniki notranjega odkupa (torej zaposleni, upokojenci in bivši zaposleni) leta 1997 - takoj, ko je zakonodaja to omogočila - ustanovili družbo pooblaščenko na način, da so svoje delnice zamenjali za delnice novoustanovljene družbe Predilnica Litija holding. Tako so postali lastniki delnic Predilnica Litija holding d. d., leta pa je postala 51,3 % lastnik družbe Predilnica Litija d. d. V to družbo je svoje delnice od 714 upravičencev preneslo 604 upravičencev. Zakonodaja je določala, kdo je lahko ustanovitelj družbe pooblaščenke. Preostali delničarji Predilnice Litija so delnice postopoma menjali za delnice družbe Predilnica Litija holding. Vodilni v družbi so vsa leta sledili cilju, da ostane lastništvo Predilnice Litija v domači lasti in po možnosti zaposlenih v njej. Na ta način je bila povečana pripadnost zaposlenih in zavzemanje za stalne spremembe, ki jih je zahtevalo prilagajanje stalno več ali manj kriznim gospo-

darskim in finančnim razmeram v tekstilni industriji. Posebno je bilo pomembno prilagajanje zaradi vse večje odvisnosti od zunanjega izvoznega trga, kjer se je zahtevala visoka kakovost, visoka fleksibilnost, stalni razvoj in stroškovno učinkovita izvedba.

Tako so bile delnice od zunanjih državno postavljenih lastnikov postopoma odkupljene, notranji lastniki pa so delnice ali zamenjali za delnice holdinga ali jih prodali v sklad lastnih delnic in tako je postopoma postala družba Predilnica Litija holding edini lastnik družbe Predilnica Litija.

2. 1. 5.1 Nadzorni sveti v letih 1995–2005

Prvi nadzorni svet so sestavljali:

predsednik:

prof. dr. Ljubo Sirc, predsednik do 29. junija 2004,

člani:

Matjaž Zaviršek, Nova Ljubljanska banka d. d., Ljubljana, namestnik predsednika od 14. novembra 1996 do 29. junija 2004, nato predsednik do 22. novembra 2005,

Marta Grošelj - Sašek, univ. dipl. ing. tekstilne tehnologije, Predilnica Litija d. d., do 14. novembra 1996,

Janez Krevs, SKB banka d. d., Ljubljana, do 15. junija 2001,

Franci Boldin, predstavnik sveta delavcev, Predilnica Litija d. d., do 22. novembra 2005,

Vlasta Grom, predstavnica sveta delavcev, Predilnica Litija d. d., do 6. julija 2000,

Janez Tišler, predstavnik sveta delavcev, Predilnica Litija d. d., do 14. novembra 1996.

V naslednjih letih so bili člani tudi:

Bojan Dejak, Sklad za regionalni razvoj, Ribnica, 14. november 1996–22. november 2005,

dr. Franc Gider, Deloitte & Touche d. o. o., Ljubljana, 15. junij 2001–22. novemeber 2005,

Marjan Juvančič, predstavnik sveta delavcev, Predilnica Litija, 14. november 1996–29. junij 2004.

NADZORNI SVET PODJETJA

Ko je bila v Litiji ustanovljena Predilnica, so moji predniki po materi v Kranju še imeli barvarsko obrt, ki je modro barvala, kar so stkali kmetje v okolici. V Kranj je prišla tekstilna industrija šele po letu 1920 z ustanovitvijo prve Jugoslavije. Hudo jo je prizadel nemški vdor, ki je kar dve tovarni spremenil v vojni tovarni. Tako so tudi stroji iz Sirčeve tovarne prišli v Litijo in z njimi jaz, ko sem skušal dobiti imetje svojega podjetniškega očeta nazaj. Kakor je sicer ta štorija za mene žalostna, me veseli, da sem tako spoznal Litijane, litijske predilničarje in še posebej litijskega glavnega ravnatelja Franca Lesjaka. Z zanimanje sem gledal, kako je tehnično in finančno iskal tla pod nogami ter uspeval zaradi sposobnosti in zavzetosti.

V svojem prispevku piše o presenetljivem napredku ob hudem pritisku na ljudi, posebej, priznajmo, na ljudi na vodilnih mestih. Zato moramo reči, da kljub vsem tehničnim novostim nazadnje odloča človek. Posebno ob stalnih spremembah pogosto odloča hitrost odziva na odločujočih mestih. Koliko časa bo tekstilna proizvodnja še primerna, če ne celo samo mogoča, ne vem. Pred stoletjem in celo pred dobrega polstoletja je bila za Slovenijo še najprimernejša. Toda v gospodarstvu, posebno globalnem, je tako da se je treba prebiti ali prilagoditi.

Vsekakor litijskim predilničarjem želim srečo.

Ljubo SIRC

PREDESEDNIK:
PROF. DR. LJUBO SIRC

ČLANI:

- DR. FRANC GIDER
- BOJAN DEJAK,
univ. dipl. oec.
- MATJAŽ ZAVIRŠEK,
univ. dipl. oec.
- FRANC BOLDIN
- MARJAN JUVANČIČ

Seja nadzornega sveta, december 2000

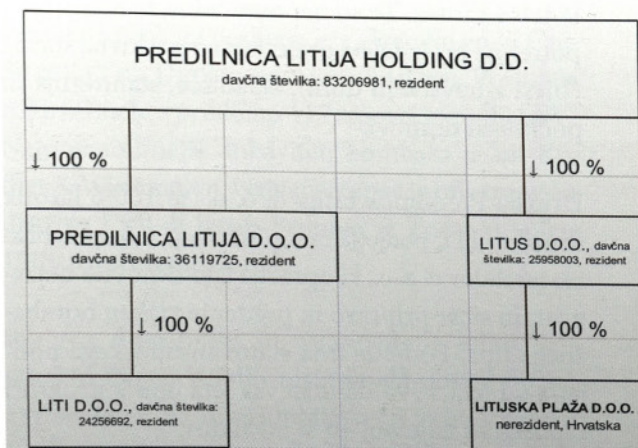
Iz časopisa Litijški predilec, december 2000: iz leve proti desni: predsednik nadzornega sveta prof. dr. Ljubo Sirc, generalni direktor Franc Lesjak, direktorica kadrovskega področja Manja Tesla, direktorica ekonomskega področja Verica Žlabravec, člani nadzornega sveta Franci Boldin, Marjan Juvančič, Janez Krevs in Matjaž Zaviršek

2. 1. 6 2005 - LITIJSKA PREDILNICA POSTANE DRUŽBA Z OMEJENO ODGOVORNOSTJO V LASTI DRUŽBE PREDILNICA LITIJ HOLDING D. D.

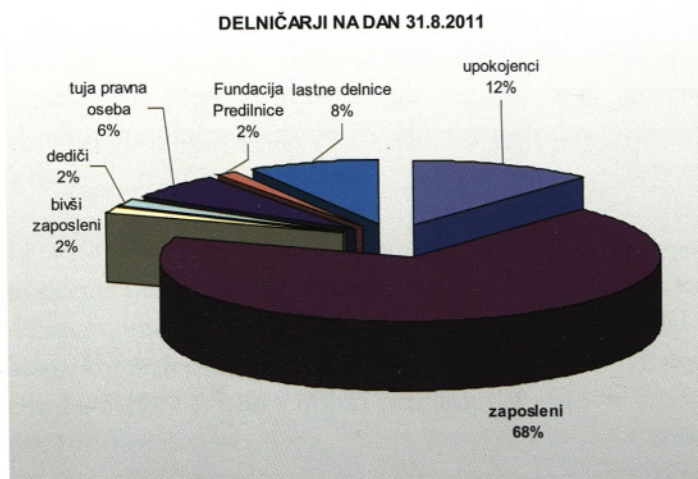
V letu 2005 je ostala edina lastnica Predilnice Litija d. d. družba Predilnica Litija holding d. d. V Predilnici Litija so bili izpolnjeni pogoji, da se je družba tudi statusno preoblikovala iz delniške družbe v družbo z omejeno odgovornostjo, kar je še danes. Od leta 2005 dalje je tako 100% lastnik Predilnice Litija družba Predilnica Litija holding d. d.

Predilnica Litija holding je imela 31. avgusta 2011 185 delničarjev, in sicer so to pretežno zaposleni in upokojenci. Predilnica Litija je »delavsko-managerska kooperativa«, ki ima poleg cilja ustvarjanja dobička tudi nalogo ohranjanja delovnih mest zaposlenih, kar je napisano v statutu družbe.

2. 1. 6. 1 Organizacijska shema Predilnice Litija holding d. d.

Delničarji Predilnice Litija holding na dan 31. 8. 2011	Število delničarjev	število delnic	v %
Upokojenci	86	7903	11,90
Zaposleni	70	45530	68,57
Bivši zaposleni	17	1193	1,80
Dediči	9	1324	1,99
Tuja pravna oseba	1	3950	5,95
Fundacija Predilnice Litija	1	1000	1,51
Lastne delnice	1	5495	8,28
Skupaj	185	66395	100,00

Družba Predilnica Litija holding je delniška družba, registrirana za dejavnost holdingov in nima zaposlenih.

Predilnica Litija holding je 100% lastnik družb Predilnica Litija d. o. o. in Litus d. o. o.

O razvoju Predilnice Litija govorimo v vseh poglavjih tega almanaha. Njena dejavnost je priprava in predenje vlaken bombažnega tipa.

Litus d. o. o. pa je družba, ki je bila ustanovljena že leta 1993 in je registrirana za upravljanje z nepremičninami. Do leta 2007 ni izvajala dejavnosti, v tem letu pa je bila izvedena oddelitev dela nepremičnin od družbe Predilnica Litija in prevzem le-teh v Litusu. To so nepremičnine, ki niso nujno potrebne pri izdelavi preje, kot so poslovna stavba (bivši zdravstveni dom), skladišče, stanovanja in počitniški domovi.

Družba Predilnica Litija d. o. o. je 100% lastnik družbe LITI, podjetja za zaposlovanje in usposabljanje invalidov d. o. o., ki opravlja isto osnovno dejavnost, in sicer pripravo in predenje vlaken bombažnega tipa. Podjetje ima status invalidskega podjetja od leta 1994 dalje in vsa leta ima v strukturi zaposlenih najmanj 40 % invalidov.

Vse doslej navedene družbe imajo sedež v Litiji, na Kidričevi 1.

Družba Litus d. o. o. je 100% lastnik družbe Litij-ska plaža d. o. o. s sedežem v Kastaniji (Novigrad, Hrvaška). Njena dejavnost je upravljanje s počit-

niškim kompleksom v Kastaniji in ima od ustanovitve leta 2002 dalje enega zaposlenega.

Ker je delitev sredstev po posameznih družbah izvedena z namenom ugotavljanja poslovnih rezultatov po posameznih dejavnostih, se v opisovanju posameznih dogodkov ali predstavitvi sredstev v tem almanahu nikoli ne sklicujemo na delitev na navedene družbe.

2. 1.6.2 Upravni odbor v Predilnici Litija holding d. d.

Predilnica Litija holding ima enotirni sistem upravljanja. Upravni odbor od zadnje skupščine družbe 30. junija 2011 sestavljajo:

predsednik upravnega odbora: Stanislav Črne,
namestnica predsednika upravnega odbora: Verica Žlabravec,
člani: Franci Props, Manja Tesla in Vida Vukovič.

Izvršna direktorica družbe Predilnica Litija holding d. d. je Manja Tesla.

2.2 TEHNOLOŠKI IN POSLOVNI RAZVOJ DRUŽBE SKOZI ZGODOVINSKA OBDOBJA

2.2.1 V PODJETJU PRED PRVO SVETOVNO VOJNO

Leta 1892 je imela predilnica 7.272 finih vreten, 11 debelo predilnih strojev in 12 mikalnikov. Za pogon strojev je imela parne stroje z močjo 250 KM. Zaposlovala je 145 delavcev, od tega 60 moških (od tega 35 mlajših od 16 let) in 85 žensk (od tega 45 mlajših od 16 let). Proizvodnjo so vodili podjetnik sam in štirje mojstri (Razvoj predilnice Litija ob 75. obletnici, str. 20). Delovnik je trajal 12 ur (od 6. do 18. ure, vmes je bila ena ura prosta in ni bila plačana).

Tovarna je imela leta 1892 svoj železniški tir, kar je pocenilo transport. Z Dunajem in Trstom pa je imela dvotirno železniško povezavo. Neposredna bližina rudnikov v Zagorju in Trbovljah ter železniška povezava z njimi je omogočala cenejšo oskrbo s premogom.

V letu 1895 je ustvarila kar 44,7 % dobička na prihodke, kar so ji omogočile dobre prometne zveze, zaledje poceni delovne sile in širše finančno okolje.

Tovarna je kupovala bombaž različnih vrst, večinoma boljši bombaž, ker je izdelovala tudi preje višjih števil. Izdelovala je preje vseh števil, od najnižjih do številke 26. Predla je pincops, warcops, ringcops, kette, mischkette, kette gelb, rothfiz, america in bengal. Tkalnica je porabila petino proizvedene preje in je izdelovala žepne robce. (Razvoj predilnice Litija ob 75. obletnici, str. 22, 23).

Leta 1902 je bila zgrajena podružnica v Varaždinu, in sicer tkalnica. Ta je leta 1906 zaposlovala že 220 delavcev. Imela je več naročil, kot je lahko izdelala blaga, kot razlog pa je navajala pomanjkanje delavcev. Leta 1904 je bilo v litijski predilnici zaposlenih že 400 delavcev.

Finančne posle za podjetje je v glavnem vodil Creditanstalt na Dunaju s svojimi filialami. Poslovne stike je imelo s približno 117 trgovci in podjetniki. Najpomembnejši dobavitelj bombaža je bil Kuffler & Winterstien. Največji kupec je bila trgovska družina Figli di Jacob Brunner iz Trsta, ki je leta 1909 tovarno tudi kupila.

Prvotna družabnika in ustanovitelja Julius Schwarz in Evgen Zublin nista imela dovolj finančnih sredstev, da bi pridobila večji vpliv v tovarni in prvotna komanditna družba je bila razpuščena (*odvisnost od dobavitelja in kupca*).

Proti koncu 19. in v začetku 20. stoletja, v dobi imperializma, se je začel proces združevanja kapitala, ki je zadel tudi tekstilno industrijo. Izoblikovalo se je nekaj industrijskih družb, ki so se med seboj borile za monopol na svojem področju. Oblike koncentracije kapitala, katerih neposredni namen je pridobitev monopolnega položaja, so karteli, sindikati, trusti, koncerni in holding kompanije. (Razvoj predilnice Litija ob 75. obletnici, str. 26)

Tipičen primer koncerna je tekstilni koncern Textilwerke Mautner A. G. Banke postanejo središče in vrh koncerna; od njih so odvisni prejšnji finančniki in industrijalci. Ti svoje delnice depozirajo pri banki, sami pa uživajo dividende. Pravi gospodar podjetij postanejo banke. Gospodarstvo bivše Jugoslavije je nudilo idealno priložnost za ustvarjanje kartelov. Ustanavljanje industrijskih kartelov se je vršilo na iniciativo in pod vodstvom tujega kapitala, ki je z ogromnimi finančnimi sredstvi v svojih rokah držal surovine in pogonski material ter bil tesno povezan z domačimi bankami (Razvoj predilnice Litija ob 75. obletnici, str. 27)

Člana Mautnerjevega tekstilnega koncerna sta bila tudi Brunner (največji kupec), ki je imel pomembno vlogo v firmi Ritter, Rittmajer & Co., ki

je združevala tekstilno industrijo v zaledju Trsta, in družina Kuffler (dobavitelj bombaža).

Zaradi prevelike zadolženosti podjetja je leta 1909 tržaško sodišče nad podjetjem ukazalo prisilno upravo. Junija istega leta je podjetje prenehalo z delovanjem in tovarna je prešla pod lastništvo družine Brunner, ki je združila litijsko predilnico in tkalnico pod firmo Ritter, Rittmayer & Co. Tkalnico so preselili v Gorico, predilnico pa povečali. Lastniške spremembe na poslovanje podjetja niso imele vpliva.

(Razvoj predilnice Litija ob 75. obletnici, str. 32)

Leta 1912 je Arthur Kuffler ob podpori družine Brunner ustanovil novo delniško družbo, ki je združevala tekstilne tovarne na Češkem, v Gornji in Spodnji Avstriji ter v slovenskih deželah, in sicer pod imenom Vereinigte Österreichische Textilindustrie A. G. Wien, v katero je združil tudi predilnico iz Litije. Leta 1916 pa je Mautnerjeva delniška družba Österreichische Textilwerke kupila skoraj vse delnice te družbe.

2. 2.2 PODJETJE MED PRVO IN PO PRVI SVETOVNI VOJNI

Prvo leto vojne je produkcija upadla na polovico 1.382.000 kg Nm 19 ter 135.600 kg predpreje.

Leta 1915 je proizvedla 1.375.000 kg Nm 17, 6 in 271.000 kg predpreje.

Leta 1916 so bili moški vpoklicani na fronto in ukinjen je bil dovoz bombaža. V prvem četrtletju je tovarna proizvedla še 61.000 kg Nm 17 in 14.500 kg predpreje (za vojaške potrebe – zažigalne vrvice in podobno). 18. marca 1916 je tovarna prenehala delovati v okviru v Avstro-Ogrske monarhije, vendar so stalni delavci, mojstri in uradniki tudi med vojno, ko tovarna ni obratovala, prejemali znatne podpore.

Gospodarsko okolje je bilo v letih po vojni vzpodbudno, rasle so cene, investicije, povpraševanje, podeljevali so se novi krediti. Po letu 1925 je nastopil splošen padec cen, ki je vodil do krize, novih kreditov pa ni bilo. Tekstilna industrija je najbolj občutljiva na spremembe v kupni moči potrošnikov. Stabilizacija omogoči ureditev financ za nekaj časa in od leta 1927 do 1929 so zopet na-

Družba Vereinigte je nadaljevala modernizacijo tovarne, ki se je že pred tem specializirala za predilstvo. Leta 1914 je dobila opremo za novo mešalnico in transmisijski sistem, uredili so nove ventilacijske naprave. Iz drugih tovarn so pripeljali odvečno opremo. Tovarna v Litiji je dobavljala prejo drugim tekstilnim tovarnam, ki so lahko proizvodnjo bombažne preje ukinile ali skrčile. Poseben odnos je imela s tovarno v Preboldu (z njo je bila v »posestrimstvu« do konca druge svetovne vojne), kjer je tkalnica predelovala skoraj 80 % preje, ki jo je izdelala predilnica v Litiji, tkalnica pa je kupovala prejo samo v Litiji.

Pred prvo svetovno vojno je predilnica v Litiji zaposlovala 375 delavcev, od tega 165 moških in 210 žensk. Izdelala je 2.100.000 kg preje letno Nm številk od 12 do 42, večinoma Nm 19. Porabila je 2.400.000 kg bombaža letno.

stajala nova podjetja. Leta 1930 se je v Jugoslaviji občutno kazala kriza. Zmanjšala se je kupna moč, skladišča so bila polna. Takoj po krizi leta 1932 in 1933 je prišlo do vzpona tekstilne industrije, naslednji vzpon pa je tekstilna industrija dosegla še leta 1936.

Značilnost obdobja pred prvo svetovno vojno in po njej je, da je bil uvoz tekstilnih izdelkov veliko breme gospodarstva in je bil vrednostno višji od vrednosti vsega izvoza žita, živine, mesa, rud, lesa in ostalih surovin, s katerimi je bilo mogoče plačati uvoz.

Zaradi zgoraj omenjenega razloga je Jugoslavija vzpodbujala gradnjo tekstilne industrije, dajala kredite in carinsko zaščito, kar je privabilo predvsem avstrijske in češke tekstilce, da so namesto izvoza v Jugoslavijo začeli z gradnjo tovarn in so preselili tudi svoje stare stroje in zaposlili vodilno osebje.

Oblika tekstilne družbe	Število družb		po letih
	1919	1939	
Delniška družba	2	12	
Družba z omejeno odgovornostjo	1	43	
Javna trgovska družba	3	15	
Komanditna družba	1	1	
Posamezna podjetja	4	3	

(Za katero ozemlje velja, ni razvidno iz almanaha, navedbe pa vsekakor odražajo dinamiko nastajanja novih podjetij v tekstilni industriji)

Leta 1930 je bilo v Jugoslaviji 307 tekstilnih podjetij, in sicer:

- 54 bombažnih predilnic in tkalnic,
- 30 tovarn za predelavo volne,
- 41 za predelavo lana, konoplje in jute,
- 13 tkalnic za umetno svilo,
- 3 tkalnice svile,
- 91 trikotajskih tovarn,
- 17 vrvarn,
- 20 tovarn za zaveses in čipke,
- 11 tovarn preprog,
- 12 za bombažno vato,
- 39 klobučarn,
- 34 tovarn konfekcije.

Podjetja po republikah:

Slovenija	109
Vojvodina	84
Hrvaška	78
Srbija	58
Bosna in Hercegovina	22

Tekstilni centri so bili v Sloveniji, v Leskovcu (srbski Manchester) in v Zagrebu. (Razvoj predilnice Litija ob 75. obletnici, str. 50)

Nacionalna pripadnost kapitala (Razvoj predilnice Litija ob 75. obletnici, str. 50) je bila leta 1940 naslednja:

jugoslovanski	47 %
češki	31 %
švicarski	9 %
avstrijski	8 %
angleški	5 %

Po končani vojni je delniška družba **Združenih avstrijskih tekstilnih industrij obnovila delovanje tovarn in predilnice v Litiji je začela delati v drugem četrtletju leta 1920 z delavci izpred vojne.**

Leta 1923 je bila izvedena nacionalizacija kapitala in nastala so ločena podjetja, Jugoslovanske tekstilne tvornice Mautner d. d. s sedežem v Ljubljani, Avstrijske, Madžarske in Češke tekstilne tvornice. (Razvoj predilnice Litija ob 75. obletnici, str. 33, 37)

28. marca 1923 je ustanovni občni zbor sprejel sklep o ustanovitvi firme Jugoslovanskih tekstilnih tvornic Mautner in izvolil upravni odbor. Pri ustanovitvi so sodelovali tuji in domači denarni zavodi, in sicer Creditanstalt, Ljubljanska kreditna banka in Kreditni zavod za trgovino in industrijo ter posamezni finančniki in bankirji. Družini Mautner in Kuffler sta si pri oddaji tovarn v Litiji in Preboldu novi delniški družbi pridobili precejšnje deleže, ki so jima omogočali nadaljnjo upravo tovarn. Prvi upravni odbor je sestavljalo 11 članov, od tega pet iz Ljubljane, štirje iz Dunaja, en iz Prage in en iz Beograda. Prvi trije prokuristi, ki so kolektivno zastopali družbo, so bili: Rihard Stuckar, Lois Preiss iz Litije in Julij Sadnik. Družba je že poslovala tako, da je bila dolžna objavljati objave in zaključne račune v Uradnem listu. (Razvoj predilnice Litija ob 75. obletnici, str. 38)

Družba je še isto leto ustanovila podružnico v Zagrebu, leta 1930 pa podružnico v Skopju. Leta 1924 je nakupila delnice Beogradske tekstilne tvornice v Beogradu, 1929 leta je ustanovila tovarno preprog, ki je delala le nekaj let, 1934 pa tiskarno in oplemenitilnico v sodelovanju s češko firmo Cosmanos.

Poslovanje leta 1923 je upravni svet opisal v poročilu: »Poslovanje tega leta stoji v znamenju neobičajnega valovanja bombažnih cen, ki so nazadovale od kurza okroglo 30 centov ob pričetku leta 1923 na 21 centov v juliju ter porasle na 36 centov v novembru in decembru. Izredno težko je bilo prilagoditi prodajne cene naših izdelkov tem porastom;

naraščajoče pomanjkanje denarja in z njim združeno počasno in težavno plačevanje naših odjemalcev so poostрили težave. Vzlic temu smo bili v stanju držati tovarne skoraj celo leto v polnem obratu.» (Razvoj predilnice Litija ob 75. obletnici, str. 40)

Nadalje je v poročilu navedeno, da je raslo število tkalnic in pletilnic, zato so nameravali povečati obseg proizvodnje z uvedbo drugega delovnika in z gradnjo delavske in mojstrske hiše. Za stalno zaposlitev napovedi niso bile dobre, ker so lahko tkalnice neocarinjeno prejo tudi uvažale in so, zlasti italijanski konkurenci, težko konkurirale. Iz tega razloga niso šli v povečanje produkcije in v zaposlitev večjega števila zaposlenih.

Predilnica v Litiji je leta 1922 proizvedla 2.900 ton preje. Februarja 1929 so pričeli graditi veliko vodno črpalko ob Savi. Leta 1930 so zgradili nov objekt za motovilnico, ker je bilo veliko povpraševanje po preji v paketih s strani obrtnic na podeželju. Veliki dvorani so prizidali še en prostor, kamor so montirali 14 pristančnih predilnih strojev, ki so jih pripeljali iz Prebolda.

Leta 1932 in 1933 so začela na veliko delovati mnoga novo ustanovljena konkurenčna podjetja in družba Mautner je vse teže prodajala surovo robo, zato je upravni odbor za leto 1933 sklenil, da niso izplačali dividend. Od 1.777.000 din čiste ga dobička so porabili 1.200.000 din za dotacijo rezervnemu fondu za sodelovanje podjetja pri novoustanovljeni tiskarni.

Čisti dobički so sicer vsi odtekali v tujino.

Zanimiva je delitev dobička iz leta 1935 (Razvoj predilnice Litija ob 75. obletnici, str. 63), ko je dobiček tega leta znašal 2.197.740,87 din, skupaj s prenesenim čistim dobičkom je znašal 2.542.178,46 din in se je razdelil:

- 150.000 za rezervni sklad,
- 1.000.000 za dividende (5 % na delniško glavnico 20 milijonov din),
- 800.000 za dividende (4 % superdividende na delniško glavnico 20 milijonov din),
- 105.000 za 10 % tantieme upravnemu svetu,

- 487.178,46 din se prenese na nov račun. Za dividende je bilo razporejenega 71 % dobička.

V oddelku čistilnice je leta 1933 nastal požar, zato so jo obnovili in predelali z vsemi stranskimi obrati. Leta 1936 so bila dela končana. Naslednje leto poleti je bil zopet požar v čistilnici, ki je uničil tudi stroj za predelavo odpadkov. Ob prenovi so predelali in izboljšali tudi mešalnico. Obnovitvena dela so vodili tujci iz centrale na Dunaju.

Jugoslovanske tekstilne tvornice Mautner so bile zelo zadolžene - leta 1928 so bila tuja sredstva okrog trikrat višja od lastnih, leta 1931 pa ena in polkrat. 1930 leta so namreč prodali Beograjsko tovarno in zmanjšali svoje dolgove. Glavni lastniki so bili obenem glavni upniki na Dunaju in v Pragi.

Ker je vrednost surovin na svetovnem tržišču pod vplivom svetovne gospodarske krize katastrofalno padla, je podjetje to izkoristilo in nabavilo velike količine bombaža. (Razvoj predilnice Litija ob 75. obletnici, str. 53)

V letih velike krize 1930-1934 je tekstilna industrija doživela največji uspeh. Če je takoj po prvi svetovni vojni pokrivala 20 % potreb po tekstilnem blagu (Razvoj predilnice Litija ob 75. obletnici, str. 54), ostalo pa je bil uvoz, je bilo stanje po krizi nasprotno. Po letu 1934 je poraba tekstila pri prebivalstvu preseгла stanje pred krizo.

Leta 1934 je družba kupila vso posest bivše litijske topilnice svinca (vl. štev. 372 in parc. štev. 1950/1-11 in 1351/1-5 k. o. Hotič). (Razvoj predilnice Litija ob 75. obletnici, str. 60)

Trend v državi je bil zniževanje uvoza gotovih izdelkov in uvoz surovin ter proizvodnja doma. Tako se je ob skoraj nespremenjenih kilogramih uvoz od leta 1925, ko je znašal 3.392 milijonov din za 48,3 milijonov kg, do leta 1934 znižal na 1.372 milijonov din za 50,1 milijonov kg. Delno je bila to posledica padca cen, delno prestrukturiranja (Razvoj predilnice Litija ob 75. obletnici, str. 55)

Predilnica je leta 1934 predla prejo vseh števil od Nm 5 do Nm 50. Za višje številke je uporabljala dolgovlaknati bombaž. Uporabljala je slabši indijski in boljši ameriški bombaž. (Razvoj predilnice Litija ob 75. obletnici, str. 61)

Delavske plače so od leta 1925, ko je plača na dan znašala 23,37 din, do leta 1930 zrasle na 26,56 din, potem pa padale do leta 1935, ko so na dan znašale 21,69 din. (Razvoj predilnice Litija ob 75. obletnici, str. 78)

Primerjava med državami, kolikokrat lahko z eno plačo kupimo življenjske potrebščine, pokaže, da se je lahko za plačo tekstilnega delavca v Jugoslaviji kupilo 3,16-krat, v Avstriji 3,55-krat, na Poljskem 5,36-krat in na Danskem 10,49-krat. Nižje plače je imela le Italija, kjer so s plačo lahko kupili življenjske potrebščine le 2,05-krat.

Struktura delavcev v litijski predilnici leta 1936 (Razvoj predilnice Litija ob 75. obletnici, str. 79) izkazuje 409 zaposlenih delavcev in 14 uslužbenec, skupaj torej 423 delavcev. Razmerja med plačami so bila visoka, k plači pa se je v analizah prištevalo tudi naturalne dodatke, kot so bila stanovanja in električna energija. Delavci so v konzumu (skladišče) kupovali za nizko ceno - to je tovarniško nabavno ceno - tudi kurjavo in ostale življenjske potrebščine.

Mautner je vodil lestvico življenjskih stroškov in plače prilagajal ali zagotovil ugodnosti pri nakupih v konzumu. Tako je imel zadovoljne delavce, ki po letu 1923 niso stavkali. Konzum je namreč odprl že eno leto po stavki, leta 1924. Ta politika je omogočila, da je tovarna v Litiji v času velike stavke leta 1936, ko večina tovarn ni delala, ustvarila velike dobičke.

26. junija 1935 je bila sklenjena prva kolektivna pogodba v tovarni. Pred tem je iz ustnih virov razbrati, da je uprava podjetja v času krize samovoljno odjavljala delavce in ni plačevala prispevkov zanje, česar delavci niti niso vedeli. (Razvoj predilnice Litija ob 75. obletnici, str. 68-70)

V letu 1935 so bili zaslužki vodilnih in direktorjev do 10-krat višji od zaslužkov delavcev.

Zaslužki so se v gotovini izplačevali vsako drugo soboto. Vodstvo je v izrednih primerih lahko dajalo predujme. Delovni čas je bil urejen skladno z obrtnim zakonom, kot tudi odškodnine v primeru bolezni in drugih odsotnosti.

Splošna kolektivna pogodba za vso tekstilno industrijo je bila podpisana 23. septembra 1936. Kolektivna pogodba je določala plače za nenormirana delovna mesta v dinarjih na uro, za normirana pa na dan pri doseganju norme.

Delavsko gibanje v predilnici v Litiji je zelo močno oviral »Kulturbund«, to je bila organizacija Nemcev, živečih v Jugoslaviji. (Razvoj predilnice Litija ob 75. obletnici, str. 83-85)

Organizirani so bili kot društvo za varovanje pravic nemške manjšine po pariški mirovni pogodbi in kot taki so bili razporejeni v kulturno, športno in gospodarsko sfero dogajanja; posebno uspešno so kot tuji tehnični strokovnjaki vplivali na poslovanje v predilnici.

Predilnice so bile organizirane v Društvu bombažnih predilnic Kraljevine Jugoslavije od leta 1931 dalje. Včlanjenih je bilo sedem predilnic, predstavljale pa so 90 % vseh vreten. Na ministrstvu je bilo združenje tekstilcev »Savez tekstilnih industrija« Kraljevine Jugoslavije s sedežem v Beogradu. Ker so podjetja stalno na novo ustanavljali in s tem povečevali konkurenčni boj, je Savez leta 1933 zahteval sprejetje sklepa o minimalnih mezdah, omejitev ustanavljanja novih podjetij, v letu 1935 pa prepoved uvoza rabljenih strojev, kar so pri vladi tudi dosegli, saj je v letu 1935 predpisala visoke uvozne carine za rabljene tekstilne stroje.

Proti uvozu japonskega blaga po dumpinških cenah se je Savez boril tako, da je od države zahteval sklenitev klirinške pogodbe, kakršne je Jugoslavija že imela podpisane z Nemčijo, Češko, Italijo in Francijo.

Na dogajanje v tekstilni industriji je močno vplivala Italija, ki je imela nižje pristaniške tarife,

dodatno je dajala 20% popust na račun tako imenovanega tržaškega prometa. Istočasno so bile prevozne tarife v Jugoslaviji višje od tarif v Avstriji in Češkoslovaški. Visoka konkurenca je zahtevala zniževanje obsega proizvodnje in delo samo od štiri do pet dni v tednu. Uredba o carini na prejo je bila sprejeta 7. marca 1935.

V letu 1935 je Italija napadla Etiopijo in Društvo narodov je izreklo bojkot na trgovino z Italijo, kar je zopet omogočilo povečanje proizvodnje preje. Ker nobena država, s katero je imela Jugoslavija klirinške pogodbe, ni izvažala bombažne preje, so se tekstilci spustili v carinske špekulacije (Razvoj predilnice Litija ob 75. obletnici, str. 86, 87) Kupovali so surov bombaž, ki je bil od 30 % do 45 % cenejši od preje, ga izvažali v Nemčijo ali na Češko, s katerima so imeli klirinške pogodbe, ti pa sta ga predelali v prejo in vrnili tkalnicam. S tem so se ukvarjale zlasti Jugobruna Kranj in Jugočeška. Špekulirali so tudi tako, da so kupovali poceni japonsko blago, ga tiskali in takega prodali z visokim dobičkom.

Leta 1936 so bile ukinjene gospodarske sankcije proti Italiji in zopet se je na jugoslovanskem trgu pojavila huda konkurenca.

Podjetja so želela poslovati z Nemčijo, ker je ponujala visoko ceno za prejo in bi kot protivrednost dobavila tekstilne stroje, barve in kemikalije, vendar Narodna banka Jugoslavije tega ni dovolila. Bombaž se je plačeval z devizami in niso dovolili, da se preja menja za blago v okviru kliringa. Drugi razlog pa je bilo nestabilno gospodarsko stanje leta 1935 v Nemčiji.

Stanje deviz v Jugoslaviji je bilo kritično in bombaž so začeli gojiti celo v Jugoslaviji v strumiški, djevdjelijski in dojranski dolini. Leta 1935 so pridelali 209 ton, leta 1938 pa 990 ton bombaža. Bil je zelo slabe kvalitete in imel je višjo zaščitno ceno, kot je bila cena na borzi, zato ga predilnice niso kupovale. 15. oktobra 1937 uvoz bombaža ni bil več svoboden, vsaka predilnica pa je imela predpisan obvezen kontingent domačega bombaža.

Kljub vsemu je bilo poslovanje tovarne uspešno in, kot navaja avtor (Razvoj predilnice Litija ob 75. obletnici, str. 96), so imeli rezerve, saj je bila vrednost zemlje, strojev, orodja in naprav knjigovodsko vredna 25,78 milijonov din, v resnici pa je bila višja in je imelo podjetje skrite rezerve. Lastna sredstva so znašala 34 milijonov din ali 54,5 % pasive. Čisti dobiček je znašal 4,18 milijonov din, kar je pomenilo 14,1 % donosa na kapital. Špekulacije z vrednostnimi papirji so prinesle dodatnih 3,73 milijonov din dobička, ki je bil pred zaključkom poslovnih knjig vnesen v rezerve.

1. septembra 1939 je izbruhnila vojna, ki je še bolj otežila preskrbo z bombažem in predivom. Kapacitete tkalnic so bile namreč vsa leta večje od kapacitet predilnic.

Predilnica Litija je imela leta 1939 34.876 predilnih vreten ali 14,4 % od vseh vreten v Jugoslaviji, katerih je bilo 241.898. (Razvoj predilnice Litija ob 75. obletnici, 75 let, str. 88) V letu 1939 je porabila 2.396 ton bombaža, za leto 1940 pa je navedla, da bi ga potrebovala 3.250 ton.

Statistično se je vodila poraba bombaža po osebah v enem letu in je v času krize, leta 1932, znašala 1,5 kg na osebo, v letih normalnega gospodarskega stanja pa 2,5 kg na osebo.

2. 2.3 V DRUGI SVETOVNI VOJNI IN POVOJNI ČAS DO LETA 1986

V času vojne so predilnice razpolagale s pogodbami za uvoz bombaža, vendar Narodna banka ni imela dovolj deviz za nakup, zato so 11. oktobra 1939 pri Zbornici za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani sprejeli sklepe, ki bi omogočili normalno oskrbo s surovinami v času vojne (povečana poraba zaradi potreb vojske):

1. Uvedlo se je tedensko prijavljanje zalog bombaža, prediva in vsega blaga, katerega so lahko uporabili za vojaške namene.
2. Predilnice so se obvezale, da prioriteto prevzemajo in izvršujejo javne nabave in da bodo Ministrstvu vojske in mornarice predložile podrobno kalkulacijo cen.
3. Ministrstvo oziroma država naj bi si nabavila rezervne zaloge bombaža v količini najmanj enoletne porabe predilnic, to je 20 tisoč ton, ki bi ga po potrebi odstopala v predelavo za interesiranim tovarnam. Nabava bi se izvedla na kredit z garancijo Narodne banke.
4. Civilno potrošnjo naj bi financirala privatna industrija, ki je kazala dovolj sposobnosti, sredstev in iniciative za zagotovitev preskrbe s surovinami.
5. Ukinilo naj bi se kontingentiranje uvoza surovega bombaža in vzpodbujal bi se naj uvoz na kredit, kjer je še bil dosegljiv, ki bi omogočil predilnicam, da izkoristijo polno kapaciteto proizvodnje prediva.
6. Takoj naj bi se pričelo pogajanje z Anglijo, ZDA, Egiptom in Turčijo za organiziranje uvoza bombaža v zameno za naš izvoz, za katerega se zanimajo te države.

V času vojne so se predilnice v večji meri kot pred vojno usmerile v nakup bombaža iz Egipta. Septembra 1939 je egiptovska vlada prepovedala prodajo v Jugoslavijo, ker bi lahko prišlo do prodaje dalje v Nemčijo. Vlada Jugoslavije se je neuspešno borila, da bi Egipt to prepoved preklinal in bi podjetja dobila že nakupljen bombaž.

27. novembra 1939 je ministrstvo Zvezi tekstilcev kraljevine Jugoslavije sporočilo, da britanska firma

Combined Egyptian Millz iz Anthertona pri Manchesteru razpolaga z velikimi količinami bombažne preje, namenjene za izvoz v Jugoslavijo, vendar je bil v času vojne problem s transportom.

Britanske nadzorne oblasti so prepovedale tudi izvoz bombaža iz Indije in s posredovanjem kraljevske vlade pri pristojnih oblasteh v Londonu je bilo pridobljeno načelno soglasje za izvoz in vkrcanje indijskega bombaža v količinah, kot so jih predilnice kupovale pred vojno. Problem pa je bilo dobiti ladjo za prevoz. Marsikateri tovor je bil, kljub izdanemu dovoljenju, med potjo zaplenjen s strani britanske oblasti. To se je zgodilo tudi z 200 balami bombaža, ki so bile na poti v Litijo zaplenjene in o njihovi usodi ni bilo mogoče dobiti podatkov.

1. septembra 1939 je Italija uvedla kontrolo izvoza in prepovedala izvoz preje tudi za že sklenjene pogodbe. Po posredovanju in pogajanjih je Italija izsilila zelo visoke podražitve in v kolikor jih ne bi sprejeli, bi preklicali sklenjene pogodbe. Z isto politiko dviga cen od 25 % do 40 % za že sklenjene pogodbe je v drugi polovici septembra začela tudi Nemčija.

Države, ki so pred tem v kliring sistemu dobavljale prejo v Jugoslavijo, so le-to prenehale dobavljati.

V teh kriznih časih je konferenca mešanega odbora predilnic in tkalnic v Ljubljani 11. decembra 1939 sklenila, da predilnice prekinejo s proizvodnjo prej za domačo kmečko porabo in delajo samo prejo na kopsih za potrebe tkalnic.

Iz podatkov izhaja, da je predilnica v Litiji (Jugoslovanske tekstilne tvornice Mautner) nekaj preje za potrebe tkalnice v Preboldu uvažala tudi iz Nemčije. To pa je bil tudi razlog, da so angleške oblasti zelo nadzirale trgovino s predilnico v Litiji, ki bi lahko vodila naprej do Nemčije.

Ker predilnica v Litiji ni imela bombaža, je septembra 1939 omejila proizvodnjo na štiri dni v tednu. Zaloge 2.500 bal bombaža so zadoščale za proizvodnjo do februarja 1940. Delavci so skupaj s podporo prejeli 73 % normalne plače. Ker so naknadno uspeli kupiti še 1450 bal, so obratovanje kmalu povečali na pet dni v tednu. Predilnica je v tem času dobro poslovala, saj je za manjšo prodano količino iztržila precej več kot prejšnje leto. V predilnici v Litiji so v letih od 1939 do 1941 nabavili 45 prstančnih strojev. Demontirali so 10 izrabljenih selfaktorjev. Kupili in montirali so 13 novih mikalnikov, izboljšali kotlararno in zamenjali ekonomizer.

Predilnica je imela v stari Jugoslaviji 37.072 vreten, od tega je bilo 11.160 selfaktorskih. Z uvedbo prstančnih predilnih strojev se je število selfaktorskih vreten zmanjšalo na 3.600, celotno število vreten pa na 35.640. Stroji večinoma niso bili novi.

Leta 1940 je beležila visok padec proizvodnje in avgusta je dosegla le 23 % normalnega obsega. Padla je tudi prodaja in v skladiščih je ostala polovica blaga. Ker je primanjkovalo bombaža, so začeli predelovati viskozno vlakno (vlakna iz lesa), ki so jih uvažali iz Italije pod imenom »fiocco«, iz Nemčije pa pod imenom »zellwolle«. Ta vlakna so bila obdavčena kot luksuzni material s 43 % in to je zelo vplivalo na poslovanje. Predilnica je izdelovala prejo iz mešanice bombaža in umetnega vlakna v razmerju 67:33. Zaradi pomanjkanja surovin je morala tovarna skrajšati proizvodnjo na minimum, mesečno so izdelali le 35 ton, brezposelnost je naraščala. Ko je padala produkcija in storilnost, so rasli stroški od 3,70 din za 1 kg v marcu leta 1940 na 7 din v juliju in se dvignili na 10,44 din v sredini leta 1941.

Po nemški zasedbi leta 1941 so predilnice v Jugoslaviji zaradi pomanjkanja bombaža predelovale samo viskozno vlakno. Tovarne so bile vključene v gospodarski sistem nemškega Reicha.

Predilnico Litija so Nemci ob okupaciji aprila 1941 dobili nepoškodovano in takoj so obnovili obratovanje in dosegli produkcijo v količini, kot

so dopuščale surovine. Kasneje so predelovali samo viskozno vlakno.

Jugoslovanska vlada je 25. marca 1941 podpisala pristop k trojnemu paktu in s tem priznala razdelitev države v smislu pogodbe, ki so jo 27. septembra 1940 podpisale fašistične države Nemčija, Italija in Japonska. (Razvoj predilnice Litija ob 75. obletnici, str. 98) Državljeni so protestirali in oficirska skupina je v noči iz 26. na 27. marca razpustila Cvetkovićevo vlado, proglasila mladoletnega kralja za polnoletnega, pregnala kneza Pavla in sestavila novo vlado »narodne sloge« s predsednikom generalom Simovićem na čelu. Nova vlada ni prekinila pakta. Hitler kljub temu Jugoslavije ni smatral za zanesljivega partnerja na poti predvidenega napada na Sovjetsko zvezo in že 27. marca je izdal ukaz za napad na Jugoslavijo.

6. aprila je Hitler napadel Jugoslavijo in nemška vojska je 18. aprila zasedla Litijo. Nemci so v Litiji namestili močno vojaško posadko 181. policijskega bataljona in s pomočjo kulturbunda ter pete kolone takoj prevzeli upravo. Jugoslovanska vojska se je iz Litije umaknila že pred prihodom Nemcev. (Razvoj predilnice Litija ob 75. obletnici, str. 99)

V Zagrebu je 16. maja 1941 iz upravnega odbora družbe na 49. in obenem zadnji seji nemški kapital obračunal z zadnjimi ostanki jugoslovanske uprave in na vodilna mesta nastavil svoje predstavnike. 22. julija 1941 je bil na Dunaju sklican izredni občni zbor delniške družbe Jugoslovanskih tekstilnih tvornic Mautner in tedaj se je pred javnostjo pokazal pravi lastnik Mautnerjevih tovarn v Jugoslaviji. Lastnik delnic je bila namreč samo banka Creditanstalt in cel kup dosedanjih članov upravnega odbora ni dobilo dovolj glasov za novo imenovanje. Odločili so se za prenos sedeža družbe iz Ljubljane v Maribor in za spremembo imena v Littai Pragwalder Textilewerke A. G. Pravila delovanja so prilagodili nemškemu zakonu o delniških družbah.

V poročilu o poslovanju iz leta 1941 so razvidne velike težave. Obseg poslovanja je padel iz 1.390 ton v letu 1940 na 1.066 ton leta 1941. Pred oku-

pacijo je bilo nabavljenih 10 novih prstančnih strojev z elektromotorji. Po okupaciji so prevzeli 8 predilnih strojev z motorji AEG Sirčeve tovarne v Kranju. Ti stroji so bili popolnoma novi. Proti koncu leta 1941 je morala tovarna nekaj tednov stati, ker ni bilo surovin, saj je viskoznih surovin zmanjkalo tudi v Nemčiji in Italiji.

Proizvodnja je nadalje padala do 20. oktobra 1944, ko je prenehala zaradi poškodovanih naprav in ker komunikacije niso omogočale dobave surovin. V prvi polovici leta 1944 je bilo zaposlenih še 221 delavcev (56 moških in 155 žensk) in 20 uslužbencev.

Naprave so poškodovali aktivisti OF, ki so bili naklonjeni narodno-osvobodilnemu gibanju in so s pomočjo minerskega voda Kamniško-zasavskega odreda zaminirali transformatorsko postajo, pokvarili kretnice na industrijskem tiru in porušili vodno črpalko.

Litijska predilnica je bila 22. julija 1945 skupno s tkalnico v Preboldu zaplenjena. Mariborsko vojno sodišče, senat v Celju, je izreklo zaplembo litijsko-preboldske tekstilne tovarne, ker je uprava te družbe dala podjetje, ki je bilo last dunajskega Creditanstalta, v gospodarsko izkoriščanje nemškemu okupatorju. Vse premoženje je 31. januarja 1946 prešlo v last države in last se je vpisala v vse javnopravne knjige. Zaplenjena lastnina je obsegala 200.630.914 din premoženja, obveznosti pa so znašale 128.028.531 din ali 63,8 % premoženja.

Po izvršeni zaplembi je bil razglašen likvidacijski postopek, vendar terjatev ni nihče prijavil in se je smatralo, da jih ni. Družba pa je imela terjatve do bivših lastnikov in do dolžnikov iz zahodne in vzhodne Nemčije in Češke, vendar jih ni mogla izterjati, ker ni imela dokumentacije.

Podjetje je začelo 13. junija 1945 obratovati v eni izmeni s 13.272 vreteni. Po prvih dobavah ruskega bombaža in bombaža iz pomoči UNRRA je 19. septembra 1945 z delom začela druga izmena. Število zaposlenih je naraslo na 542 oseb, dnevna produkcija je decembra istega leta narasla na

7.450 kg. 10. februarja 1946 je dnevna produkcija dosegla že 10.200 kg. Vedno večja potreba po tekstilnih cevkah je zahtevala uvedbo tretje (nočne) izmene, ki je z delom pričela 27. maja 1946 v omejenem obsegu, v celoti pa 2. novembra 1946.

23. oktobra 1946 je bila družba vpisana kot državno podjetje zveznega značaja z nazivom Predilnica Litija v Litiji. Spadala je pod upravo Glavne direkcije zvezne tekstilne industrije in svilarstva v Beogradu. 18. septembra 1947 je iz zvezne (jugoslovanske) uprave prešla pod republiško (slovensko) upravo.

Leta 1946–1947 je tovarna po nalogu Glavne direkcije odstopila predilnici v Mariboru 14 predilnih strojev s 3.920 vreteni, 3600 vreten pa je bilo izločenih zaradi popolne izrabljenosti. Tako je ostalo 28.120 vreten.

Leta 1947 se je začela gradnja nove predpredilnice, ki je bila dokončana šele leta 1958. S tem letom je bil ukinjen transmisijski pogon in vsi stroji so bili predelani na posamični pogon. Zgrajeno je bilo skladišče surovin in nov industrijski tir.

Uresničitev obnove je bila odvisna tudi od udarnikov. To so bili ljudje, ki so delali izven delovnega časa in v predilnici je bilo od septembra 1950 do avgusta 1951 proglašanih 615 udarnikov.

Prodaja določenih artiklov je potekala preko tako imenovanih živilskih kart in udarniki so do leta 1951 prejeli večjo količino točk, ki so sestavljale te karte. Sicer so se točke delile glede na starost prebivalstva, spol, dodatne točke so bile za nosečnice, bolne ljudi, udarnike. Pri nakupu določenega blaga, kot na primer enega metra bombažne tkanine je bilo poleg denarja potrebno odšteti tudi 10 točk.

Leta 1954 se je začela rekonstrukcija predpredilnih strojev. Projekt so izdelali v podjetju. Visoko raztezna raztezala so bila kupljena pri firmi Zinser v Nemčiji. 42 starih predpredilnih strojev je zamenjalo 15 visokoraztezni.

Leta 1955 se je izvedla obnova mikalnikov, v letu 1956 pa so izvedli rekonstrukcijo raztezalk.

Leta 1958 so obnovili zastarele in izrabljene prstančne stroje. Odstranili so jih v sukalnico, kjer so služili za previjanje preje za domačo in umetno obrt.

Povečala se je potrošnja kvalitetne sukane preje za razne tehnične, dekorativne in druge izdelke. (Razvoj predilnice Litija ob 75. obletnici, str. 114)

Kompletni program tehnološke prenove je bil izdelan leta 1956. Odobrila ga je strokovna komisija pri izvršnem svetu LRS (Ljudske Republike Slovenije) in strokovna komisija investicijske banke, centrale za LRS, vendar ni bilo odobrenih posojil.

V prvih letih po vojni je podjetje vodil delegat iz Ministrstva za industrijo, leta 1946 so bile izvedene volitve delavskih zaupnikov, ki naj bi pomagali pri vodenju podjetja. 28. maja 1950 je bil izvoljen prvi delavski svet s 43 člani.

Direktor tovarne je bil Franjo Novak, ki je poročal delavskemu svetu. V 11-letnem obdobju je bilo imenovanih osem delavskih svetov in 10 upravnih odborov. Delavski sveti so si za pomoč izbrali komisije.

Aprila leta 1952 je bil sprejet prvi tarifni pravilnik. Plača je bila sestavljena iz stalnega in spremenljivega dela, stalni del plače pa iz osnovnega in dopolnilnega dela.

Od leta 1946 do 1955 se je zamenjalo kar šest direktorjev. V podjetju je bil ustanovljen Center za izobrazbo kadrov.

Zgrajeni so bili trije stanovanjski bloki s preko 30 družinskimi stanovanji in manjšim številom samskih sob.

V letu 1959 je bila preurejena kuhinja v menzi, dograjena še ena jedilnica in zgrajen počitniški dom v Novigradu s 60 ležišči.

Svečana proslava ob 70. letnici 9. septembra 1956 je sovpadala s proslavo 20-letnice velike tekstilne stavke. Delavski svet je imel slavnostno zasedanje.

V letu 1960 so se že ustanovile samoupravne delovne skupine, ki so delavskemu svetu pomagale pri upravljanju.

V almanahu ob 90. letnici leta 1976 je navedeno: »/ ... / zaprto gospodarstvo se poskuša izpostaviti vplivu svetovnega gospodarstva. Sistem različnih tečajev je leta 1961 zamenjan s carinsko tarifo, zunanja trgovina se delno sprosti. Ta reforma ne da rezultatov, ker nastopi gospodarska recesija v letih 1961 in 1962. Stopnja industrijske rasti, ki je v letu 1960 znašala 14 %, se zniža na 7 %. Istočasno se poveča uvoz in zniža izvoz, plače pa naraščajo hitreje od rasti produktivnosti.« (Predilnica Litija 90 let, str. 44)

V državi se je celotna investicijska dejavnost v obdobju 1961–1964 zelo povečala in v letu 1964 so bile investicije kar 2,3-krat večje od investicij leta 1960. Znatno del naložb je bil financiran iz emisije denarja in ne iz že ustvarjenih sredstev. (Predilnica Litija 90 let, str. 44)

Za podjetje je bilo leto 1961 poslovno neugodno, saj je moralo ob nedeljah skrajšati delovni čas zaradi pomanjkanja bombaža. Tudi povprečna števila (Nm) je padla pod 34/1.

V letu 1962 se je začela predelava sintetične. V tem času so bile zelo iskane mešanice leacrila in viskoze v razmerjih 60 : 40 in 70 : 30. Predilnica je izdelovala prejo do Nm 60 in debeline (DEN) od 3 do 12. V letu 1975 je letna proizvodnja sintetične preje znašala že 2.512 ton. Potrebe po viskozni preji se v teh letih niso povečevale.

V letu 1965 je podjetje kupilo osem rabljenih česalnih strojev in pričelo s proizvodnjo česane preje.

Podjetje se je leta 1965 odločilo za nabavo kompletne čistilnice, mikalnice in predpredilnice firme

Platt za predelavo bombaža. Če so bili v letu 1961 stroji predvsem od firm Trutzschler in Hergeth, so bili v letu 1971 pretežno Plattovi.

Obseg proizvodnje je v letih od 1962 do 1964 naraščal. Ponovna kriza je bila leta 1965, ko se je obratovalni čas skrajšal na 42-urni tednik. Otežena je bila oskrba s surovinami, predelava sintetične preje pa je zahtevala več dela.

V letih od 1962 do 1975 je bilo kupljenih 80 predilnih strojev Krušik, dodatno štirje stroji s šantung napravami iz Krušika, en sukalni stroj za šantung firme Broks in en predilni stroj Ingolstadt. Število montiranih vreten v predilnici je naraslo iz 27.496 vreten v letu 1960 na 58.021 vreten v letu 1975. (Predilnica Litija 90 let, str. 78)

Oddelek sukalnice je bil po vojni skoraj odpisan, nato pa se je v letu 1963 pojavila velika potreba po sukani in previti preji in v letih od 1964 do leta 1974 je bilo nabavljenih osem dvojlinskih strojev, predvsem firme Savio, 25 previjalnih strojev ali avtomatov Savio, trije efektni sukalni stroji, 16 klasičnih sukalnih strojev Allma, trije DD sukalni stroji Hamel in 17 DD sukalnih strojev Allma.

Zaradi gradnje prizidkov predpredilnice, predilnice I sintetične in predilnice II sintetične, je bilo leta 1969 potrebno zgraditi dodatno transformatorsko postajo II z dvema transformatorjema in rekonstruirati ter povečati razklopno postajo 35 KW na dva odcepa visokonapetostnih kablov.

Leta 1969 je bila zaključena gradnja vhodnega prizidka in pričela se je gradnja objekta predilnica IV, ki se je končala leta 1970, ko se je zgradila tudi skladiščna rampa z nadstreškom.

Leta 1972 se je začela gradnja nove sukalnice in previjalnice, ki je bila končana leta 1974.

Leta 1973 se je zgradila montažna zgradba za komercialno in predstavila se je vratarica. Zgradilo se je dvigalo, ki povezuje predilnico I in predilnico II.

Leta 1974 se je rekonstruirala kotlarna in prešla iz kurjenja s premogom na kurjenje z mazutom. Pod vodnim bazenom se je postavil skladiščni koridor. Leta 1975 se je od železnice odkupila zemlja za gradnjo objektov.

Investicije v letih od 1960 do 1975 so bile financirane 73% iz lastnih sredstev, 7,6% iz bančnih kreditov, 19,4% pa iz kreditov drugih organizacij (dobavitelji opreme Krušik Valjevo in italijanska firma Savio).

Delež gradbenih objektov v osnovnih sredstvih se je znižal iz 44 % v letu 1960 na 27 % v letu 1975. Investicije v opremo so bistveno presegale investicije v zgradbe.

Obseg proizvodnje je iz leta 1960, ko je znašal 3.834 ton, narasel na 6.317 ton leta 1975 ali za 65 %. Primerjava produkcije v pogojnih enotah pa kaže 167 % povečanje.

Količinski obseg prodaje je iz leta 1960, ko je znašal 3.960 ton, narasel na 6.941 ton leta 1975. Prodaja je po letih nihala, vendar je bil to bolj vpliv obsega proizvodnje kot pomanjkanja naročil. Tovarna je sledila potrebam domačih kupcev in 75 do 80 % prodala v Sloveniji, 10 do 15 % tovarnam v drugih jugoslovanskih republikah in 10 % v izvozu.

V letu 1963 je tovarna prvič proizvedla 8 ton sintetične preje, njena cena pa je bila kar 2,5-krat višja od bombažne.

V Sloveniji je imela v teh letih od 35 do 50 kupcev, prvi med njimi je bil Svilanit Kamnik do leta 1975 z odkupom 20 % proizvedenih količin, v letu 1975 pa je največja tovarna Dekorativna Ljubljana z odkupom 1.326 ton z 19 %.

Predilnica Litija je bila v Sloveniji edina solo predilnica. Leta 1975 je bilo zaposlenih 1.156 ljudi. Delež zaposlenih žensk je bil 68 %. Povprečna odsotnost z dela je leta 1975 znašala 21 %.

Plače so bile v letu 1975 v razmerju med najnižjo in najvišjo plačo 1 : 4,75. Razmerje med pov-

prečno in najvišjo plačo pa je leta 1975 znašalo 1 : 3,15. (Predilnica Litja 90 let, str. 96)

Plače v predilnici so bile na nivoju plač v industriji v Sloveniji, od povprečja tekstilne industrije so bile višje za 12 %, od plač v občini Litja pa za 6,2 %. Nižje so bile le od povprečne plače gospodarstva in negospodarstva Slovenije za 7,3 %.

Leta 1971 je tovarniško glasilo postalo redni mesečnik z naslovom Litijski predilec. Do tega leta je občasno izhajal časopis pod naslovom Tovarniški obveščevalec. Izšlo je vsega skupaj 60 števil. Litijski predilec je v letu 1980 začel izhajati kot štiri-najstdnevnik. (Predilnica Litja 100 let, str. 94)

Leta 1974 so delavci oblikovali delovne skupine, tako imenovane delne zbore delavcev, leta 1980 pa je bilo uvedenih 33 samoupravnih delovnih skupin, ki so delovali v treh vlogah; kot delni zbori delavcev, sindikalni sestanek in kot delovni sestanek. (Predilnica Litja 100 let, str. 85,86)

Leta 1976 je bil zgrajen montažni objekt za računovodstvo, večjih investicij ni bilo.

Leta 1977 se je začela in naslednjega leta končala gradnja skladišča s prostorom melanžirnice ob železnici. Zgrajeno je bilo manjše skladišče za vnetljiva goriva in maziva pri bajerju.

V letu 1978 je potekala intenzivna zamenjava prstančnih strojev v predilnici I s stroji Krušik, nabavljeni so bili stroji Hergeth za predmešalnico in mikalnik ter dva česalna stroja.

Leta 1980 je bila odkupljena zgradba, v kateri je bil pred tem zdravstveni dom. Naročeni so bili projekti za adaptacijo v upravno zgradbo.

Leta 1980 je bil dokončan investicijski program, ki je bil sprejet v letu 1977. Dokončana je bila klimatizacija v bivši sukalnici, OE predilnici, predilnici sintetičke, nabavljen je bil brezvretenski predilni stroj Krušik in dva efektna stroja Allma.

Za leto 1980 v tabeli montiranih vreten predilnice OE zasledimo predilni stroj A s 336 vreteni in OE

predilni stroj B s 960 vreteni. Skupno se je število predilniških vreten od leta 1976 do 1985 znižalo iz 59.556 na 56.224 vreten. (Predilnica Litja 100 let, str. 102)

V letu 1980 so se povečale kapacitete efektne sukalnice. Montirana vretena so se povečala pri krmiljenih efektnih strojih iz 336 na 740 vreten in pri drugih efektnih strojih iz 168 na 518 vreten. Za to obdobje je bilo značilno visoko povpraševanje po efektni preji. (Predilnica Litja 100 let, str. 103)

V letu 1982 so bili naročeni načrti za klimo v predilnici II, klimo v prizidku predilnice, klima naprave v sukalnici in razširitev transformatorske postaje. Nabavljeni so bili štirje stroji firme Allma, razširjene so bile kapacitete v česalnici z nabavo ene dvojilke in dveh česalnih strojev firme Textima. Nabavljeno je bilo tudi pohištvo za novo poslovno zgradbo.

Leta 1983 so se pričela dela za razširitev transformatorske postaje, izvedena je bila rekonstrukcija klime v predilnici II zaradi predvidene montaže 22 predilnih strojev Textima.

Zgrajeno je bilo betonsko montažno skladišče pri bajerju namesto koridor skladišča, ki se je postavilo vzhodno od sukalnice.

Leta 1984 se je pričela gradnja kletne etaže prizidka k predilnici, rekonstrukcija klime naprav v predilnici II, v bombažno čistilnico je bila montirana naprava za preprečevanje požara, pričela pa se je tudi gradnja kompresorske postaje in razvodnega omrežja. Za sukalnico sta bila nabavljena dva manjša previjalna stroja za grobe preje, pričela se je montaža prvih štirih predilnih strojev Textima, obnovljena pa je bila tudi elektroinstalacija v predilnici II. Obstoječi prstančni stroji Krušik in del strojev Ingolstadt so bili začasno shranjeni v skladiščni koridor. S firmo Krušik je bila sklenjena pogodba o rekonstrukciji 18 strojev Krušik in osmih strojev Ingolstadt, ki so jih kasneje montirali v novo zgrajeni prizidek k predilnici.

27. februarja 1985 je bil na delavskem svetu sprejet investicijski program, po katerem je bil v letu 1986

dokončan prizidek k predilnici v vrednosti 124 milijonov din in ojačane klima naprave za sukalnico in previjalnico v vrednosti 26 milijonov din. Po investicijskem programu je bila leta 1985 pričeta gradnja dveh prizidkov in enega montažnega betonskega skladišča na zahodnem delu tovarne. Dokončana je bila montaža še 18 prstančnih strojev Textima (282 milijonov din), nabavljen je bil potujoči odvzemalnik bal Optomix (10 milijonov din), dokončali pa so tudi kompresorsko postajo z dvema kompresorjema in rezervoar za zrak (9 milijonov din).

Iz tabel investicij izhaja, da je podjetje v letu 1978 le 55 % sredstev za investicije pridobilo iz tujih virov, verjetno kreditov ali posojil dobaviteljev. V letih od 1981 do 1983 so bile investicije financirane iz lastnih virov. Tudi obračunana amortizacija je presegala vrednost investicij. (Predilnica Litja 100 let, str. 115)

Za velika investicijska vlaganja leta 1984 v skupni vrednosti 204 milijonov din je bilo že najetih 88,7 milijonov din kreditov ali 43,5 % vrednosti investicij.

Za vlaganja v letu 1985 v skupni vrednosti 607 milijonov din pa je bilo najetih 194 milijonov din kreditov ali 32 %. To je bil kredit, ki ga je odobrila mednarodna banka IFC in katerega odplačilo glavnice sovпада s časom največjih težav na trgu z izgubo jugoslovanskega trga.

Prodaja preje je leta 1985 dosegla 8.100 ton. Prodaja je bila v letih od 1976 do 1985 enaka proizvodnji. Open end preja je imela v proizvodnem programu 15% delež, dvojna ali siro spun preja pa je v letih od 1982 do 1984 predstavljala 4,5 % programa.

Prodaja je potekala pretežno v Slovenijo, sledila je Hrvaška, v izvoz je bilo prodanih 8 %. Izvoz je lahko potekal samo preko pooblaščenih izvoznih – uvoznih podjetij, ki so le izjemoma imela direkten dostop do kupcev. Največji kupci so bili iz Iraka. Zaradi vojne v Iraku in plačilno-trgovinskega primanjkljaja Jugoslavije do Alžirije se je v naslednjih letih izvoz v te države bistveno znižal, kar je pod-

jetje v letu 1985 nadomeščalo s povečevanjem izvoza na trge držav EGS (Evropske gospodarske skupnosti). Izvoz preje je, preračunan v dolarje, v tem letu znašal 2,4 milijona dolarjev. Prodaja je potekala tudi preko skupnega izvoza, po 67. členu deviznega zakona, kar je pomenilo, da so kupci v Sloveniji prejo predelali in izvozili, predilnica pa je za vključeni del preje v izvoženem izdelku prejela plačilo v tuji konvertibilni valuti.

Devizna sredstva so bila pomembna zaradi velike odvisnosti od uvoza, saj je podjetje uvažalo in še vedno uvažava vso osnovno surovino, ki je v teh letih v strukturi stroškov pomenila približno 65 %. Edini domači dobavitelj surovine je bil v letu 1985 Ohis Skopje s sintetičnim vlaknom pod imenom Malon. Ostala največ uporabljena sintetična vlakna so bila italijanski leacril ter nemški dolan in dralon. Predelovala so se tudi poliesterska vlakna.

Administrativno poseganje v tržno gospodarstvo je bilo v letih od 1976 do 1986 še močno prisotno. Sprva dokaj liberaliziran uvoz surovin se je omejeval z uvedbo uvoznih pravic, katere je podjetje pridobilo na podlagi uvoza iz prejšnjega obdobja, kasneje pa so se uvozne pravice delile na podlagi samoupravnih sporazumov. Uvedene so bile tako imenovane Samoupravne interesne skupnosti za ekonomske odnose s tujino, ki so usklajevale uvozne tokove. Dodatni načini za pridobitev surovin so bile dodelava, kompenzacije, maloobmejni promet in blagovni krediti. Ne glede na vse omejitve, je vodstvu tovarne vedno uspelo zagotoviti surovino iz uvoza.

Po praznovanju stote stoletnice v letu 1986 so se začele težave na trgu. Končalo se je obdobje, ko kapacitete predilnic niso zadoščale za vse potrebe jugoslovanskih tkalnic in predilnic. Izvoz, v glavnem v Italijo in Nemčijo je dosegel nekaj nad 10% in še to preko pooblaščenih uvoznih izvoznih firm, ki jim je država podelila monopol in ki najpogosteje niso imela dostopov do direktnih proizvajalcev. V teh relacijah s posredniki, skoraj ni bilo razvojnih priložnosti. Kupci, ki so prihajali preko teh firm, so iskali le ugodne cene.

V takih razmerah s skromnim znanjem jezikov in slabim poznavanjem zahodnih trgov, brez prodajne mreže in utečenih prodajnih kanalov, tudi interneta še ni bilo v tistih časih je podjetje stopilo na pot iskanja novih trgov. Trga, ki ga je poznalo ni bilo več, znanja in vedenja v novih trgih in tržno razvojnih potrebah skorajda ni bilo. Predilnica je bila uveljavljena v Jugoslaviji, izven meja nekdanje Jugoslavije pa je bila popolnoma neznana. V kratkem času so morali zgraditi nove prodajne pristope, poiskati prodajne poti, razvijati nove produkte in pridobiti kupce na do takrat neznanih trgih. Po več kot desetletju trdega tržnega in razvojnega dela se je uveljavila kot dobavitelj v Evropi. Preje predilnice so preko njenih kupcev vključene v kolekcije znanih modnih znamk, dekorativno blago iz njenih prej se pojavlja na vseh evropskih pohištvenih sejmih, v uniforme izdelane iz njenih prej so oblečeni vojaki, zaščitne obleke, izdelane iz prej podjetja uporabljajo pri zahtevnih industrijskih opravilih v evropskih državah in Rusiji. Njeni kupci kupci so danes njeni razvojni partnerji.

Do leta 1960 se je prihodek ugotavljal na podlagi zaračunane prodaje. Od leta 1960 do leta 1969 se je prihodek ugotavljal glede na plačano prodajo, z namenom izogibanja prikazovanja fiktivne prodaje. V letih 1970–1975 je bilo obdobje najuspešnejšega poslovanja podjetja. V naslednjih letih so se poslovni izidi poslabšali. V letih 1978 in 1979 podjetje ni ustvarjalo akumulacije (dobička), vendar je moralo po zakonu plačevati v tako imenovano »združevanje sredstev za hitrejši razvoj nerazvitih republik in za izgradnjo infrastrukture«. Prodajne cene preje so bile pod zvezno kontrolo cen.

V letu 1980 je znašal delež dohodka v celotnem prihodku 33,5 %, za sklade je bilo razporejenega 8,6 % prihodka. »Sklad« bi v današnjem razumevanju lahko pomenil kapital podjetja ali koliko je bilo dobička, ki se ga je razporedilo v kapital. V predilnici so bili oblikovani štirje skladi, in sicer sklad skupne porabe, sklad za stanovanjsko izgradnjo, poslovni sklad in rezervni sklad.

Ko je podjetje od celotnega prihodka odštelo materialne stroške in storitve, mu je ostal dohodek. Ta se je nadalje razporedil za neto plače zaposlenim in za davke ter prispevke državi. Preostanek dohodka pa je ostal v podjetju za razporeditev v navedene sklade.

V letu 1981 so bili doseženi rekordni proizvodni učinki z znižanim številom zaposlenih iz 1.112 na 1.046, delež dobička glede na prihodek pa je znašal celo 13,8 %. Nekoliko nižji je bil naslednja leta vse do leta 1985, ko je znašal 7,2 % prihodka, delež obresti pa je narasel na 5,4 %. Pojavile so se velike negativne tečajne razlike, ki so dosegle kar 5,8 % prihodka. Skupaj so stroški financiranja v tem letu znašali 11,2 % prihodka.

To so bile posledice najetih kreditov za velike investicije v letih 1984 in 1985. V naslednjih letih se je pojavljalo še višje razvrednotenje tečaja dinarja. Poslovni modeli za upravljanje sredstev niso omogočali obvladovanja zahtevnega položaja v hiperinflacijskih pogojih.

Tabela prikazuje, koliko dinarjev je bilo v povprečju potrebnih za eno nemško marko v letih od 1980 do 1990:

Leto:	tečaj DIN/DEM
1980	13,68
1981	16,06
1982	20,71
1983	36,11
1984	53,53
1985	93,28
1986	176,43
1987	415,09
1988	1.423,24
1989	15.721,34
	Nominacija
1990	7,00

Zadnjih 25 let je k dvigu produktivnosti poleg uvedbe nove informacijsko-sodobne opreme s senzorji, robotsko tehnologijo in avtomatizacijo prispeval tudi hiter svetovni razvoj računalniške strojne in programske opreme za spremljanje poslovnih procesov in izdelavo informacij za vodenje procesov in podjetja. Predilnica je to tehnologijo

uvajala med prvimi podjetji in pri implementaciji vedno sledila potrebam procesa.

Leta 1983 je bil vplačan predujem za prvi računalnik Iskra delta v vrednosti 1,88 milijona din ali pri tečaju 36,11 din za eno nemško marko - 52.063 nemških mark ali približno 26.620 evrov.

Lastni informacijski sistem se je začel razvijati leta 1985, programe pa so pisali na računalniku ID 80-76. Posamezne aplikacije, ki so podpirale skladiščno poslovanje pomožnega materiala in surovin, so bile napisane v programskem jeziku Basic.

Prvi osebni računalnik PC XT je bil leta 1986 uporabljen za knjiženje glavne knjige v računovodstvu. Pred tem je to knjiženje potekalo s pomočjo kartic na računalniku Hermes. Ob uvajanju informacijskega sistema je bilo znižano število zaposlenih, in sicer najprej v računovodstvu, nato pa v ostalih podpornih službah v podjetju. Za lastno programsko opremo je bilo v letu 1987 kot temelj postavljena podatkovno bazo dBase in programski jezik Clipper 87. Postopno so se z računalniki opremljala posamezna delovna mesta v pisarnah in skladišču.

2.2.3.1. Gradnja stanovanj

Naj navedemo, kako je potekala gradnja stanovanj. V letih od 1953 do 1960 je bilo zgrajenih 27 novih stanovanj, v letih 1961 do 1976 pa 98 trisobnih stanovanj, 83 dvosobnih stanovanj, 39 enosobnih stanovanj, 24 garsonjer in 7 sob ali skupno 251 bivalnih enot v kvadraturi 12.478 m² stanovanj in poleg tega še 16 garaž.

Od starega stanovanjskega fonda je bilo leta 1975 še izpred vojne 186 stanovanjskih enot s površino 8.281 m², od tega 112 enosobnih stanovanj, 60 dvosobnih, 4 štirisobna stanovanja in 20 samostojnih sob. Skupni stanovanjski fond s predvojnimi enotami je bil tako ob koncu leta 1975 464 stanovanjskih enot.

Od leta 1976 do 1985 so bila zgrajena 103 trisobna stanovanja, 107 dvosobnih stanovanj, 54 enosobnih stanovanj, 2 enoinpolsobni stanovanji, 27 garsonjer in 7 sob.

Skupno je bilo zgrajenih 293 enot v površini 15.089,78 m². Stara stanovanja izpred vojne so se očitno podirala in tako je imel stanovanjski sklad leta 1985 500 stanovanjskih enot. Ob koncu leta 1985 je v predilniških stanovanjih živelo 351 zaposlenih ali 34 % vseh zaposlenih, od tega jih je imelo 292 tudi stanovanjsko pravico.

Od leta 1967 do 1975 je kredit za gradnjo lastne hiše ali adaptacijo hiše prejelo 160 delavcev, od leta 1976 do 1985 pa 188.

2.2.4 POSLOVANJE PREDILNICE LITJA V ZADNJIH 25 LETIH

V tem pregledu na kratko povzemamo dogodke zadnjih 25 let in njihov vpliv na poslovanje družbe Predilnica Litija. Pri zbiranju gradiva smo uporabili pisne vire v družbi, to so letna poročila družbe, zapisniki, časopis Litijski predilec, revizorska poročila, poročila o vrednotenju družbe, informacije, pridobljene s strani statističnega urada, in druge pisne vire. Pri navajanju podatkov v tabelah smo poskušali prikazati primerjave med letom 1885, ko je bilo zadnje leto povpraševanje po preji večje od proizvodnih možnosti podjetja in ko je

bila prisotna rast prodaje v druge republike bivše Jugoslavije, do razpada Jugoslavije leta 1990, ko je bilo stanje v podjetju tako kritično, da je grozil stečaj. Dogodke tega obdobja zato tudi podrobneje opišemo.

Od leta 1990 dalje se poslovanje z izvajanjem reorganizacij postopno stabilizira. Najprej so bile zato potrebne temeljite spremembe v vodstvu podjetja. Temu so sledili izjemni naporji za nadomestitev izgubljenih kupcev iz jugoslovanskega

trga s kupci v preostali Evropi. Za doseg tega cilja pa je bila potrebna tehnološka prenova, stalni razvoj novih izdelkov, doseganje in ohranjanje kvalitete izdelkov, povečanje fleksibilnosti za sledenje zahtevam kupcev in vzpostavitev prodajne mreže. Vse te zahteve pa je bilo potrebno izvajati ob sočasnem zniževanju stroškov. Ti premiki se kažejo v postopnem spreminjanju poslovnih kazalcev od leta 1992 dalje, ko so poslovni izidi, z izjemo nekaj kriznih let, vsako leto pozitivni. Za razliko od hitro rastočih podjetij, kot se je dogajalo v zadnjih dvajsetih letih v Sloveniji in jih je v letih krize 2009–2011 veliko prenehalo s poslovanjem, se pri poslovanju Predilnice Litija vidi postopna, zdrava in vztrajna rast vse do izdaje tega almanaha.

2. 2.4.1 Od praznovanja 100. obletnice do razpada Jugoslavije

V letu 1986 se je zaključevala ena večjih enkratnih investicij v tovarni. Investicije so bile financirane pretežno iz mednarodnega IFC kredita, ki je bil odobren v znesku 3.200.000 ameriških dolarjev. Zgrajeni so bili prizidki k predilnici I in II, prizidek predpredilnice in čistilnice ter nabavljeni številni novi stroji in pripadajoča oprema zgradb.

V tem času se je v podjetju že čutila kriza, ki se je odrazila tudi na poslovnih izidih za leto 1986. Količinski obseg proizvodnje se je po šestih letih rasti obsega poslovanja v letu 1986 znižal za 5 %, produkcija predilnice je znašala 7.724 ton. Število zaposlenih je naraslo iz 1028 na 1043 zaposlenih. Kot je razbrati iz takratnih letnih poročil, je bil glavni problem pomanjkanje delavcev, visoka inflacija in administrativno uravnavanje deviznega trga. Podjetje pa je bilo odvisno od dodeljenih deviznih pravic za nabavo surovin. Prihodki so za načrtovanimi zaostali za 15 %, doseženi pa so bili s prodajo preje v Sloveniji v višini 56 % celotne prodaje, v drugih republikah takratne skupne države Jugoslavije 28 % in v izvozu 16 %.

V letu 1987 so bile volitve novega delavskega sveta, izvoljeni so bili tudi novi odbori in komisije. Za obdobje od leta 1986 do leta 1990 je še bilo

značilno upravljanje v skladu s takratnimi samoupravnimi socialističnimi koncepti. Tako so se sedemkrat letno sestale samoupravne delovne skupine, običajno je bil dvakrat letno organiziran zbor delavcev, delovala je samoupravna delavska kontrola, disciplinska komisija, delegacije za zbor združenega dela, za samoupravne interesne skupnosti družbenih dejavnosti in za samoupravne interesne skupnosti materiale proizvodnje. Skratka, strokovni kadri v podjetju so zaradi sistema morali porabiti veliko časa za delo na področjih, ki niso imela nobene povezave s proizvodnjo preje, ki je bila ves čas osnovna dejavnost podjetja. Ko je delavski svet konec leta 1987 sprejemal plan za naslednje leto, je bil brez finančnega plana, saj še nista bili sprejeti republiška in zvezna resolucija. O krizi pa ni bilo govora samo v podjetju, temveč nasploh v gospodarstvu države Jugoslavije in za stabilizacijo razmer je bil sprejet protiinflacijski program in program ukrepov za stabilizacijo gospodarstva, t.i. Markovičevi ukrepi. Ukrepi so bili administrativni in niso prinesli rezultatov. Število zaposlenih v podjetju se je v letu 1987 še povečalo na 1056 delavcev, produkcija pa je padla na 7.672 toni. Predvsem kupci iz drugih republik so zamujali s plačili in kršili zakone s področja finančnega poslovanja. Inflacija je rasla iz meseca v mesec. Za dvig prodajnih cen je bilo potrebno soglasje Zveznega zavoda za cene. Tako se je decembra 1987 sprejelo poročilo, da prodajne cene za 30 % zaostajajo za stroški. Z zakoni predpisani sistemi revalorizacije, metode ugotavljanja in razporejanja dohodka ter zakonske spremembe v procesu računovodstva so onemogočali transparentni prikaz poslabševanja gospodarskega položaja podjetja. Ta se je odražal na likvidnosti, saj so v tem času predilnici posojala denar podjetja iz Litije, tekstilna podjetja in celo krajevne skupnosti.

Za leto 1988 so bili v podjetju sprejeti ukrepi za utrditev gospodarskega položaja, kot so prepoved zaposlovanja v režiji, prepoved nadur in ustavitev investicij. V krizi pa je bil pretežni del tekstilne industrije v Sloveniji. Kupci niso priznavali revalorizacijskih obresti za zamujena plačila. Kljub negativnemu poslovanju se je moral denar po zakonih še vedno nakazovati za gradnjo energetskih

objektov in razvoj nerazvitih republik in Kosova. V letu 1988 se je proizvodnja znižala na 7.471 ton, število zaposlenih pa na 1017 ali za 39 delavcev.

Aprila 1988 je bil žiro račun pri takratni Službi družbenega knjigovodstva prvič blokiran za 6 dni, saj so banke prenehale z rednim servisiranjem kreditov. Podjetje je imelo transakcijski račun (takrat žiro račun) pri Službi družbenega knjigovodstva, skrajšano SDK, kjer so bila vsa denarna sredstva evidentirana na enem računu, ne glede na to, preko katere banke je podjetje poslovalo. SDK je skrbela, da so bile iz računa vedno najprej plačane obveznosti iz sodnih sklepov, nato do države za davke in prispevke, sledili so upniki, ki so imeli zavarovane terjatve z akceptnimi nalogi, čeki ali menicami (banke), nato so sledile plače zaposlenim in na koncu so bile poplačane obveznosti do dobaviteljev (navadnih upnikov).

Kljub položaju v podjetju se je izguba v drugih podjetjih (TOZD transportne naprave Dole) še pokrivala in združevala sredstva za nerazvite pokrajine. Da bi zbrali finančna sredstva, je bila v podjetju uvedena hranilna služba.

V letu 1989 je bila Jugoslavija v brezvladju, država pa na robu državljanske vojne. Decembra 1989 je Srbija napovedala prekinitev gospodarskega sodelovanja s Slovenijo, predilnica pa je na tem trgu še dosegala pomemben del prihodkov od prodaje.

Od septembra 1989 do decembra 1989 je bilo v Irak preko izvoznikov v Srbiji izvoženo za 771.286,26 USD preje. Plačana bi morala biti po dveh letih, vendar je v tem času prišlo do vojne v Jugoslaviji in država Slovenija je te terjatve odkupila šele leta 1994.

Proizvodnja se je v letu 1989 minimalno znižala in je znašala 7.407 ton, izvoz v dolarjih je znašal 24 % prodaje. Število zaposlenih se je znižalo na 935 delavcev. Inflaciji ni bilo mogoče slediti s povečevanjem prodajnih cen. Prodaja je bila količinsko enaka kot prejšnje leto, prodajna vrednost pa kar 13,9-krat večja. Vrednost dinarja se je znižala 23-krat v primerjavi s tujimi valutami. Obresti so se v istem letu povečale za 26-krat.

Nadaljeval se je pritisk na zniževanje prodajnih cen, turški proizvajalci so prodajali prejo po dumpinških cenah s subvencijami države, na strani uvoza se je izvajal nakup surovin s klavzulo »uvoz zaradi izvoza«. V podjetju so se zavedali, da je edina pot večji izvoz. Prvi večji korak k sodobnejšemu, marketinškemu načinu prodaje je bila predstavitev podjetja na prvem specializiranem sejmu preje, sukancev, filamentov in vrvarstva YUPRA 89 v Ljubljani, kjer so v katalogu že vključili tudi preje za tehnične namene. Temu je potem sledilo razstavljanje prej v Lodzu na Poljskem, temu pa sejmi v zahodno evropskih prestolnicah.

Ob oženu tržnih možnosti se je vodstvo podjetja zavedalo, da je preveč zaposlenih in sprejet je bil sklep o uvedbi beneficirane delovne dobe za predilce in tkalce. V naslednjem letu so bili za priznanje le-te plačani tudi prispevki in zaposleni so imeli pravico do njenega uveljavljanja.

Zakonsko pa so se sredstva še vedno odvajala v rezervne sklade, tokrat za pokrivanje izgube v Dekorativni, Pletenini, MTT Maribor, Integral TOZD Turbus. Decembra 1989 so bile plače prvič izplačane v dveh delih, pred tem vsak mesec redno petnajstega do osemnajstega dne v mesecu. Kljub krizi vodstvo ni pozabilo na razvoj in strokovni sodelavci so se izobraževali in usposabljali doma in v tujini.

Uradni bilančni podatki o poslovanju so bili pozitivni, realno pa je izguba v letu 1989 znašala 7,6 % prihodka. Z novim informacijskim sistemom je bilo omogočeno ugotavljanje rentabilnosti prodaje po kupcih in prodajnih programih ob upoštevanju inflacije. Dopolnjeni so bili programi za kalkulacije in uvedene so bile informacije o pričakovanih prilivih po kupcih.

Marca 1990 so bili delegati delavskega sveta seznanjeni s pismom Republiškega sindikata delavcev o nevzdržnih razmerah v panogi (tekstilna in usnjarsko predelovalna industrija), ki je takrat v Sloveniji zaposlovala še preko 70.000 delavcev. Zahtevali so davčne olajšave za delovno intenzivne panoge, zmanjševanje davčnih dajatev za izvo-

Naš razstavni prostor v Frankfurtu

znike, sistemske ukrepe v korist izvoza in sprejem zaščitne politike, saj je na škodo lastnega razvoja ta panoga v preteklosti omogočala razvoj mladim panogam. Nobeden od navedenih predlogov nikoli ni bil sprejet in podjetja so morala vsaka zase najti izhode iz krize ali pa so propadla. Hitrost ukinitve delovnih mest v tekstilni industriji je razvidna v poglavju o tekstilni industriji v Sloveniji in Evropi.

V letu 1990 je bilo v podjetju uvedeno obvezno preverjanje solventnosti kupcev in zavračanje naročil kupcem, ki niso bili finančno sposobni. Ta ukrep je bil za veliko poslovnih partnerjev in tudi sodelavcev v prodaji težko sprejemljiv, saj je bil v nasprotju z do takrat običajno poslovno prakso, ko je prodajna služba skrbela za čim večjo prodajo, finančna služba pa je nato izvajala izterjavo. V Sloveniji so se v tem času pričela ustanavljati nova podjetja, predvsem družbe z omejeno odgovornostjo in obvozna podjetja. Plačilna nedisciplina se je samo povečevala.

Maja 1990 je delavski svet sprejel sanacijske ukrepe in med strateškimi cilji sanacijskega programa so bili navedeni cilji, ki nekoliko dopolnjeni (razen zadnjih dveh) veljajo še danes, v letu 2011: ohraniti socialno varnost delavcev, ohraniti kapital, proizvodnja samo za solventni trg, pridobiti nova tržišča doma in v tujini, razviti nove programe, pridobiti nove sposobne kadre, pridobiti nove vire

trajnega kapitala in ugotoviti tehnološke in organizacijske presežke zaposlenih.

Operativni ukrepi so zahtevali dosledno izterjavo kupcev, uvedbo prisilnih dopustov s 1. junijem 1990, najemanje kreditov v tujini in doseženo deblokado žiro računa. Na občino je bila dana vloga, da podjetje oprosti plačila dajatev iz bruto plač za delavce, ki so na prisilnem dopustu. Na to vlogo nikoli ni bilo odgovora.

Zaposleni so prejeli del plače v bonih. Na delavskem svetu decembra 1990 je bila podana prva informacija o trajnih presežnih delavcih. Žiro račun je bil v tem letu pri SDK blokiran že 216 dni. Za vračilo kreditov bi potrebovali vse prilive 5,2 mesečne prodaje.

Grozila je ustavitev proizvodnje. Kolegij se je razširil z novimi mladimi sodelavci.

Prvič je bila tudi uradno izkazana izguba. To se vidi iz tabele, kjer je prikazana struktura lastne cene. V tabeli so podatki delno prevzeti iz preteklega almanaha, za zadnja leta pa iz računovodskih poročil. Primerjave so zaradi sprememb v načinu vodenja posameznih elementov v posameznih obdobjih nenatančne, vendar pa kažejo, da je bila v letu 1990 izguba v višini 18,87 % prihodka in je bil nadaljnji obstoj podjetja po dolgih letih pod velikim vprašajem. Podatki, ki jih navajamo v naslednji tabeli, so po metodologiji pooblaščenih ocenjevalcev podjetij preračunani v stalne cene leta 1992. Iz teh podatkov se vidi, da je bilo poslovanje v podjetju vse od leta 1986 do leta 1992 negativno.

V letu 1990 je prenehal izhajati tudi časopis Litijski predilec. Ukinjeno je bilo do tedaj tradicionalno »srečanje upokojenecov«. Delavci so bili informirani o stanju v podjetju in na trgu prek informacij na oglasnih deskah podjetja.

Pripravljen je bil sanacijski program in januarja 1991 predložen tudi vladi za pridobitev sredstev za prestrukturiranje. Pripravila se je pogodba o ustanovitvi družbe z omejeno odgovornostjo, po kateri bi morali vodilni vložiti lastna finančna sredstva, banke in kreditodajalci pa bi pretvorili del terjatev v lastniške deleže. Že v tem letu se je pričelo selekcioniranje vodstva na ljudi, ki zaupajo v izhod iz krize in so pripravljeni del svojih sredstev vložiti v podjetje. Iz podjetja so odšli še zadnji vodilni delavci, razen glavnega direktorja Jožeta Mirtiča. Zbori delavcev so se odločili o pristopu k ustanovitvi družbe z omejeno odgovornostjo, do česar v nadaljevanju ni prišlo, saj je bil sprejet Zakon o privatizaciji.

leto	prihodki v mio. evr	dobiček/ izguba v mio.evr	dobiček/ izguba v % od prihodka
1985	47,4	1,4	2,9
1986	35,6	-3,1	-8,7
1987	35,4	-1,5	-4,3
1988	35,2	-2,0	-5,6
1989	27,1	-0,1	-0,4
1990	17,5	-5,2	-29,9
1991	13,0	-0,0	-0,0
1992	13,0	-2,9	-22,2
1993	13,0	0,0	0,1
1994	16,0	0,0	0,3
1995	14,0	-0,5	-3,4
1996	14,0	0,0	0,3
1997	15,0	0,1	0,5
1998	15,6	0,2	1,0
1999	14,5	0,1	0,9
2000	18,0	0,2	1,2
2001	19,0	0,0	0,2
2002	19,5	0,1	0,5
2003	20,0	0,1	0,7
2004	21,7	0,4	1,8
2005	22,6	0,7	3,3
2006	23,9	1,2	4,8
2007	24,0	1,7	6,9
2008	20,5	0,2	1,1
2009	18,2	0,3	1,7
2010	22,0	0,9	4,0

Dobiček/izguba primerjalno s prihodki podjetja

VIR: P&S, vrednotenje
podjetja 1993, P-16,
preračunano na stalne
cene

Marca 1991 se je pričel najbolj boleči del sanacije nastalega položaja. Takratni glavni direktor Jože Mirtič je na delavskem svetu podal informacijo, da je plan proizvodnje za leto 1990 znašal 4.800 ton, realiziran je bil v višini 3.952 ton, v preteklih letih pa je proizvodnja znašala 7.500 ton. Največji kupci in banke so sprejeli sanacijski program in podpisali predpogodbo za ustanovitev nove druž-

be z omejeno odgovornostjo. Predlagal je sprejem sklepa o obstoju 218 trajno presežnih delavcev, ki je bil na tajnem glasovanju (22 za, 1 proti in 2 vzdržana glasova) tudi sprejet.

Maja 1991 je bila ustanovljena družba Lipra, podjetje za trgovino, in sicer s ciljem, da se v njej zaposli del trajno presežnih delavcev in preko prevzema blaga izterja del neplačanih terjatev od svojih kupcev in nato proda v lastni trgovini.

Junija 1991 je bila izdelana pozitivna ocena sanacijskega programa pri Inštitutu za ekonomiko investicij in država je predilnico uvrstila na preliminarno listo za prejem sredstev za sanacijo, ki pa zaradi vojne, ki se je pričela 25. junija 1991, niso bila nikoli dodeljena. Del sredstev za kadrovsko sanacijo je nato v juliju 1991 odobril Republiški komite za delo.

Kljub vojni je ostajala osnovna politika podjetja v dosledni izterjavi kupcev in prodaja samo kupcem, ki so sprejeli plačilo z valutno klavzulo. Ta ukrep je bil sprejet 1. julija 1991.

Število zaposlenih se je v letu 1991 znižalo za 250 delavcev in sicer je bilo kot tehnološki višek opredeljenih 156 zaposlenih, ostali pa so se upokojili ali dali odpoved. Tako je bilo decembra 1991 zaposlenih 636 delavcev. Delavski svet je bil seznanjen, da je bil sprejet zakon o lastninjenju družbenega kapitala in zato ni bil izveden sklep o transformaciji družbenega podjetja v družbo z omejeno odgovornostjo.

Krediti so ob koncu leta 1991 znašali 7,7 milijonov DEM ali 4,448 milijonov EUR. Kapital v virih sredstev je bil 60 %. Vsi kazalci za leto 1991 so se primerjalno z letom 1990 izboljšali. Plače so bile izplačane v višini 80 % kolektivne pogodbe. Likvidnostna situacija se je ublažila tudi s posojilom za bombaž Republiškega zavoda za blagovne rezerve. Prodaja je znašala 4.059 ton, od tega v izvozu 28 %. Žiro račun je bil blokiran 139 dni.

STRUKTURA LASTNE CENE	LETO 1960	LETO 1970	LETO 1980	LETO 1981	LETO 1985	LETO 1990	LETO 2000	LETO 2010
SUROVINA	58,8	56	49,3	45,3	50,1	48,29	42,97	41,74
DRUGI STROŠKI MATERIALA,								
STORITEV IN VZRŽEVANJA	5,6	9,5	8,7	8,8	5,8	9,2	16,83	18,45
ENERGIJA	3,2	1,5	3,8	3,3	2,4	7,07	5,53	6,7
AMORTIZACIJA	1,6	6,5	5,2	5,9	5	10,73	6,64	8,22
POGODBENE IN ZAKONSKE								
OBVEZNOSTI	21,1	8,4	11	9,2	8,2	11,44	10,49	8,32
NETO PLAČE	5,9	12,6	14	12,6	10,1	14,5	12,97	11,24
OBRESTI IN TEČAJNE RAZLIKE	0,2	1,4	1,7	1,1	11,2	17,64	3,41	0,34
DOBIČEK	3,6	4,1	6,3	13,8	7,2	-18,87	1,16	4,99
SKUPAJ	100	100	100	100	100	100	100	100

Tabela: Struktura lastne cene

STANJE KREDITOV 1. 1. 1992

ZA OBRATNA SREDSTVA

vrednost v DEM

LB-hipotekarni kredit	2.754.090,71
LB-izvozni kredit	480.033,35
LB-devizni kred.Fillatura	276.118,49
AB-izvozni kredit	75.922,62
AB-priprava izvoza	40.182,42
LB-CREDIOP	617.422,24
LB-dolgoročni kredit	56.511,19
LB-konverzija	8.065,17
AB-konverzija	2.597,69
Zavarovalnica Triglav	401.824,17
Republiške rezerve	807.322,21
Založena sredstva	322.803,00
Skupaj za obratna sredstva	5.842.893,26

ZA OSNOVNA SREDSTVA

IFC-kredit	3.117.208,53
Neplačani obrok IFC	547.274,92
Skupaj za osnovna sredstva	3.664.483,45

SKUPAJ V DEM 9.507.376,71

V uradni bilanci je izkazanih 7,7 mio DEM kreditov. Nekateri so bili bilančno razporejeni med obveznosti izposlovanja.

Na delavskem svetu 19. decembra 1991 je glavni direktor Jože Mirtič ponudil svojo razrešitev in za glavnega direktorja predlagal Franca Lesjaka, kar je delavski svet sprejel. Sedanji generalni direktor je bil s 1. januarjem 1992 imenovan za vršilca dolžnosti direktorja, s 1. aprilom 1992 pa za generalnega direktorja podjetja. 8. januarja 1992 je prvič vodil kolegij podjetja.

Podjetje ni imelo plačanih obveznosti za strateško nabavo surovin, elektrike, zavarovanja, obresti; banke so zahtevale vračila posojil, računi so bili blokirani, tekstilna industrija v razpadanju. S takšno dediščino je podjetje z novim vodstvom vstopalo v prvo leto samostojne države.

2. 2. 4. 2 POSLOVANJE V LETIH SAMOSTOJNE DRŽAVE SLOVENIJE

Januarja 1992 se je na zborih delavcev napovedovala stavka zaradi prenizkih plač, neizplačanih jubilejnih nagrad in dela regresa ter nestrinjanja z investicijskimi aktivnostmi. Po izredni seji delavskega sveta skupaj s izvršnim odborom sindikata sta oba predsednika podpisala izjavo o preklicu stavke.

Maja 1992 se je pričela prodaja stanovanj po stanovanjskem zakonu in po pravilniku, ki ga je delavski svet sprejel novembra 1991. Že v času sprejemanja pravilnika je bilo oddanih 70 vlog za enkratni odkup stanovanja in 110 vlog za odkup stanovanja na obroke. Cene stanovanj in različni popusti glede na rok plačila so bili določeni s Stanovanjskim zakonom. Tako se je pričel zniževati stanovanjski fond, v katerem je bilo v času sprejemanja zakona kar 500 stanovanjskih enot. V letu 2011 je v tem fondu ostalo 29 stanovanjskih enot in 13 garaž.

Stanovanjski sklad, ki je znašal v bilancah okrog 8 milijonov EUR v letu 1990, je bil prodan z zakonsko določenimi popusti in zanj je podjetje v letih 1991 do 2010 prejelo okoli 3 milijone EUR prilivov. Prodaja stanovanj po letih:

Od leta 1991 do 1993 377 stanovanj

Od leta 1994 do 2000 46 stanovanj

Od leta 2001 do 2010 17 stanovanj

V letu 1994 je bilo prodanih tudi 14 enot v objektu »Vila«.

Poslovanje se je v letu 1992, če ga primerjamo z letom 1991, ponovno izboljšalo. Žiro račun je bil v prvih treh mesecih blokiran samo 38 dni, nato pa je bil z bankami sklenjen dogovor o odobravanju premostitvenih kreditov. Prodaja se je povečala na 4.234 tone, v izvozu s skupnim izvozom je bilo dosežene že 68 % prodaje.

Zaradi še vedno previsokih stroškov (primerjalno z doseženimi prodajnimi cenami, predvsem v izvozu) je podjetje še vedno poslovalo z izgubo, ki je realno znašala 85 milijonov slovenskih tolarjev (825 tisoč EUR) ali 6 % prihodkov, kar je

bilo podobno kot leto poprej. Knjigovodsko pa je bila izguba zaradi razvrednotenja stalnih sredstev izkazana v višini 431 milijonov SIT (4,1 milijonov EUR).

Že v letu 1992 so se od bonitetnih hiš pričele pridobivati informacije o tujih partnerjih.

Spremenila se je tudi finančna politika, in sicer je nova uprava od prve odobritve premostitvene kredita aprila 1992 uvedla politiko plačevanja obveznosti na rok plačila. Pred tem so bili v letih sanacije z največjimi dobavitelji, kot so bili Elektro Ljubljana in Zavarovalnica Triglav ter drugimi, doseženi dogovori o pretvorbi obveznosti v posojila ali obročnem odplačevanju obveznosti.

Aprila 1993 je bila ustanovljena družba Premed d. o. o., avgusta 1993 pa se je smo s prenosom sredstev obrata družbene prehrane povečal osnovni kapital v družbi Lipra d. o. o.

Pričele so se aktivnosti za izvedbo lastninskega preoblikovanja. Februarja 1993 je delavski svet sprejel sklep, da se obračuna dodatni del še neizplačanega regresa za leto 1992 in neizplačane jubilejne nagrade za leta od 1990 do 1992, denarna sredstva pa se namenijo za odkup delnic podjetja. Pogodbe o takem načinu izplačila so podpisali skoraj vsi zaposleni in tako so bila rezervirana prva finančna sredstva za nakup delnic. Izdelana je bila cenitev kapitala s strani pooblaščenega cenilca po stanju sredstev in obveznosti na dan 1. januarja 1993. S predvidenim programom lastninskega preoblikovanja je bil delavski svet seznanjen 10. septembra 1993, isti dan pa tudi upokojeanci na srečanju upokojencev.

Če pogledamo v grafičnih prikazih poslovanja, je bilo stanje podjetja v letih, ko je bila sprejeta odločitev o izvedbi notranjega odkupa, najbolj kritično. Podjetje je bilo, kot smo že navedli, brez trga, brez denarja in z visokimi obveznostmi. Upanje

je bila samo nova, mlada strokovna vodilna ekipa iz v podjetju vzgojenih kadrov, kateri se je v letih sanacije priključilo nekaj dodatnih strokovnih sodelavcev.

Aktivnosti na področju razvoja novih izdelkov (predvsem lanenih mešanic) in pridobivanja kupcev v tujini so od leta 1992 omogočile višji obseg prodaje. Povpraševanje pri domačih kupcih je padalo, uveden je bil stečaj pri pomembnih kupcih Metka Celje in Tkalnica Vižmarje. Padala je vrednost italijanske lire, kjer je podjetje v letu 1993 doseglo že 40 % prodaje. V Evropski uniji so bili uvedeni EUR certifikati ali dodatna carina za izdelke, kjer poreklo surovine ni bilo iz držav Evropske gospodarske skupnosti. To je poslabševalo položaj podjetja v izvozu. Kljub temu je izvoz skupaj s skupnim izvozom v letu 1993 že dosegel 84 % celotnega prihodka. Izvedene so bile večje investicije v višini 437 tisoč EUR, krediti so se znižali za 370 tisoč EUR. Zaradi razvoja novih vrst izdelkov, predvsem uvedbe novih lanenih mešanic v proizvodni program, se je poslovanje v letu 1994 še izboljšalo, dosežena je bila prodaja v višini 4.619 ton in prvič ugotovljeni dobiček iz poslovanja. Čisti dobiček je znašal 11.000 EUR.

V letu 1994 so se plače že izplačevale v 100 % višini, predpisani po kolektivni pogodbi. Zaradi izboljšane situacije so bile izplačane tudi jubilejne nagrade iz let 1990 do 1992.

Sprejet je bil program lastninskega preoblikovanja iz družbenega podjetja v delniško družbo na podlagi Zakona o lastninskem preoblikovanju podjetij iz leta 1992. Predilnica Litija je bila med prvimi 100 družbami dne 8. maja 1995 vpisana v sodni register kot delniška družba.

V letu 1994 je bila ustanovljena tudi nova družba za zaposlovanje in usposabljanje invalidov Liti d. o. o., v katero so se pre zaposlili sodelavci iz servisnih služb, efektne sukalnice in kadrovske splošnega sektorja, skupaj 63 zaposlenih. Za leto 1994 so bili prvič sestavljeni računovodski izkazi po novem Zakonu o gospodarskih družbah in prvič jih je preverila tudi pooblaščen revizijska hiša. Število zaposlenih s VII. stopnjo izobrazbe se je

v tem letu povečalo iz 9 na 13 zaposlenih. Država je sofinancirala aktivnosti na področju razvoja in raziskav ter več kot polovico plačanih realnih obresti od kreditov.

Za podporo proizvodnji se je leta 1994 skupaj z zunanjim podjetjem razvila programska oprema za zajem produkcije in prisotnost delavcev po oddelkih. Razvoj programske opreme je zahteval širjenje računalniške mreže tudi v pisarne proizvodnih oddelkov.

Decembra 1994 je bilo organizirano prvo srečanje delničarjev.

1. srečanje delničarjev 26. decembra 1994

V letu 1995 je tečaj italijanske lire ponovno padal, posledica je bil nižji izvoz v Italijo. Količinski obseg proizvodnje je padel za 17 %, na 3.826 ton. V proizvodnji je narasla odsotnost zaradi bolniškega dopusta in je znašala 19,36 % glede na vse ure. Leto prej je znašala 16 %. Prodaja lanenih mešanic je nepričakovano padla iz 27,6% deleža v letu 1994 na 10,4% delež v letu 1995 – ali za 800 ton.

Ta izpad je bilo potrebno nadomestiti na novih trgih in pri novih kupcih. Tako se je v enem letu število kupcev povečalo iz 194 na 254.

Uvedeno je bilo 4-izmensko delo v sukalnici in efektni sukalnici. Poudarjena je bila usmeritev v razvoj prej, ki nimajo izrazito sezonskega značaja. Pričel se je razvoj elasto sukancev in core prej. Cena energije je v tem letu narasla za 10 %, cena surovin za 16 %, povprečna prodajna cena pa za 8 %. Rezultat vseh teh negativnih trendov je bila izguba v višini 474 tisoč evrov. V družbo Liti so se zaposlili sodelavci iz mehanične in elektro delavnice Premed.

18. decembra 1995 je bila prva skupščina družbe Predilnica Litija d. d., ki je imenovala prvi nadzorni svet.

Uspešno je bila opravljena prva presoja sistema kakovosti po standardu ISO 9001.

Skladnost poslovanja z ISO standardom se preverja vsako leto.

Zaradi intenzivnega razvojnega dela in ob zadostnem številu visoko izobraženih kadrov je podjetje v letu 1996 pri Ministrstvu za visoko šolstvo, znanost in tehnologijo registriralo lastno razvojno enoto. Ustanovljena je bila tudi fundacija Litus, ki se je v letu 2008 preimenovala v Fundacijo Predilnica Litija.

Ves čas je potekalo iskanje najemnikov za poslovne prostore in v letu 1996 so se v poslovno stavbo podjetja preselile Republiške inšpekcijske službe.

Izboljšani položaj na najpomembnejših trgih Italije, Francije in Belgije in dosežen delež prodaje novo razvitih prej z elastani so omogočili pozitivni poslovni izid v višini 42 tisoč evrov.

Po priporočilu Ministrstva za gospodarstvo je Evropska banka za obnovo in razvoj podjetju sfinancirala svetovalca iz Anglije, s katerim se je poslovanje podjetja še dodatno proučilo in izdelale so se nove analize po evropskih merilih. V razvoju se je pričeli z uvedbo procesnih specifikacij in planov razvoja.

Poleg rednih informacij je pričel generalni direktor zaposlene informirati s posebnimi informacijami pod naslovom »Uprava informira«. Namesto proslave ob 110. obletnici podjetja se je to odločilo za izplačilo nagrade zaposlenim.

V letu 1997 so se v proizvodnji nadaljevale težave z odsotnostjo zaradi bolniškega dopusta, ki je dosegla že 24,04 %. Za znižanje odsotnosti je bil novembra uveden dodatek za prisotnost na delu, ki se od tedaj naprej izplačuje za trimesečno, polletno in letno prisotnost.

Od 1. januarja 1997 so pri zavarovalnici zavarovane vse terjatve v tujini za primer stečaja ali prisilne poravnave.

Količinski obseg proizvodnje je padel na 3.194 ton. Izboljšana struktura prodajnega programa, ki je bila rezultat izjemnega angažiranja trženja in razvoja za pridobivanje novih kupcev v segmentu izdelkov višjega cenovnega razreda, je omogočila

dvig prodajne cene na 4,56 eur in ugotovljen je bil pozitiven poslovni izid v višini 68 tisoč evrov. Investicije so znašale 920 tisoč evrov.

Počitniški dom v Pineti je bil dan v upravljanje hrvaški družbi ICA Tours iz Umaga. Prvič je bil organiziran »Dan odprtih vrat« za ogled tovarne za zaposlene in delničarje podjetja.

Zakonodaja je omogočila ustanovitev družbe pooblaščenke Predilnica Litija holding d. d.

V letu 1998 je odsotnost z dela zaradi bolniškega dopusta dosegla 26,1 %, uvedena je bila dodatna mesečna stimulacija za prisotnost. Za znižanje stroškov reklamacij so potekale velike aktivnosti za dosledno spoštovanje procesnih specifikacij. Junija 1998 je bila na Timu za razvoj, takrat najvišjem posvetovalnem organu glavnega direktorja, sprejeta sprememba osnovnih usmeritev, in sicer je bila do takrat prva prioriteta razvoj novih izdelkov, od takrat dalje pa kvaliteta, nato fleksibilnost, stroški in razvoj.

Analitiki mednarodne bonitetne hiše Dun & Bradstreet so ugotovili, da je Predilnica Litija, kljub temu, da posluje v tekstilni panogi, na dan zapadlosti plačevala vse svoje obveznosti do zaposlenih, dobaviteljev in kreditodajalcev vse od leta 1992 dalje. To je bila v tem času prava posebnost. Po analizi ostalih podatkov so ugotovili, da Predilnica Litija skrbi za dolgoročni razvoj in je varen in zanesljiv poslovni partner. Podjetju so podelili nagrado »Rating leta 1998«. Generalni direktor Franc Lesjak je ob prejemu nagrade izjavil »Mi predemo v tišini«. Ta izjava je vsa leta ostala v javnih predstavitvah te bonitetne hiše. Podjetij s tako bonitetno oceno je bilo v Sloveniji le 1 %.

To je bil rezultat v letu 1992 uvedene nove politike, da se vse obveznosti plačujejo v roku, tudi če je bil zato potreben kredit. Seveda pa je bilo zato potrebno vzpostaviti tudi zaupanje s strani bank in zastaviti nepremičnine za okvirne kredite pri bankah.

Izvleček iz članka ob podelitvi nagrade **RATING LETA 1998**.

Tudi letos smo podelili tri lesene nagrade "Rating leta" najvarnejšim slovenskim partnerjem. Težka naloga! V izbor je prišlo nekaj tisoč poslovno najaktivnejših slovenskih družb, ki smo jih preverjali lani. Izmed teh so bile izbrane tiste, ki so zaradi pomena za nacionalno ekonomijo po kapitalu v najvišjem razredu, imajo najugodnejši faktor tveganja 1 (takih je bilo lani 1%) in jih še nismo nagradili. V izbor niso prišle tiste, ki kljub odličnim rezultatom zaradi ekoloških razlogov nimajo zagotovljene varne dolgoročne perspektive. Izmed preostalih smo bonitetno odličnost ocenjevali iz discipline pri plačevanju, finančnih kazalcev, trenda pri poslovanju ter mnenja bančnikov, analitikov za plačila, analitikov za zavarovanje terjatev in revizorjev. V najožji izbor je prišlo trinajst družb, ki jim moramo vsem po vrsti čestitati, saj so o izbiri treh nagrajenk odločale le nianse:

Autocommerce, Brest - pohištvo, Delo prodaja, Dnevnik, DZS, ECS, Hermes Plus, Impol, Luka Koper, Odeja, Pivovarna Union, Predilnica Litija in Žito Gorenjka. A odločiti se je bilo treba in nagrade so prejele naslednje družbe:

Dnevnik d.d.
Hermes Plus d.d.
Predilnica Litija d.d.

Pa še tole: vsako leto so na našem seznamu izbrancev tudi družbe, za katere se ne ve, kako varni partnerji so. Prav to je lepota nagrad, ki jih dajemo: nismo odvisni od medijske pozornosti, ki so je deležne slovenske družbe in zato dobre družbe včasih odkrijemo pred javnim mnenjem. Najbolj nam je ugajalo, kar je dejal direktor Predilnice, gospod Franc Lesjak ob letošnji podelitvi: mi predemo v tišini...

Razvoj novih izdelkov, izbor in uvajanje novih tehnologij, stalne spremembe na trgu, notranje reorganizacije in ukrepi za dvig kvalitete in za znižanje stroškov so zahtevali maksimalno angažiranje tudi vodilnega kadra tako na trgu kot v podjetju.

V tem letu se je število zaposlenih prvič povečalo iz 516 na 523 zaposlenih, s VII. stopnjo izobrazbe pa je bilo 16 zaposlenih. Ponovno je steklo sodelovanje z angleškim svetovalcem in uvedene so bile dodatne meritve porabe resursov in spremljanje stroškov pod projektom, ki je bil interno poimenovan »Pajkova mreža«.

Velike so bile aktivnosti za pridobitev večjega tržnega deleža v državah vzhodne Evrope in marca 1998 je Predilnica Litija po dolgem času nastopila kot razstavljalci na sejmu v Poznanu na Poljskem.

Na listi največjih slovenskih izvoznikov je bilo podjetje na 5. mestu med tekstilci, takoj za Muro, Aquasavo, Beti in Lisco.

S poslovanjem je prenehala družba Premed. V družbo Liti d. o. o. sta bili preneseni poslovni funkciji komercialnega in ekonomskega oddelka.

V letu 1999 je bila velika kriza v Aziji, kamor so izvažali kupci podjetja iz Evrope. Ponovno povečan pritisk prodajalcev preje iz Turčije po dumpinskih cenah ter razprodaje prej podjetij v stečajih so povzročile znižanje obsega proizvodnje na 3000 ton ali za 8 %. Prihodki od prodaje so se znižali za 9 %. Zaradi znižanega obsega proizvodnje je bil v mesecu aprilu uveden celo prisilni dopust za 35 delavcev. Odsotnost zaradi bolniškega dopusta je padla iz 26,1 %, kolikor je znašala v preteklem letu, na 19,5 %. Vodilni delavci so pričeli s pisanjem poročil o svojem delu.

Kljub temu niso bile ustavljene investicijske aktivnosti in investicije so znašale 1,4 milijonov EUR ali 10 % prihodka, ki je dosegel 14,48 milijonov EUR. Nadaljevali so se projekti za izboljšanje kvalitete z graditvijo sposobnosti za izdelavo preje po ponovljivi kvaliteti – procesnimi specifikacijami in projektom »Pajkova mreža«. Pridobljeni so

bili novi trgi v Avstriji, na Češkem, v Litvi in Belorusiji.

Za znižanje stroškov energije in maksimalni izkoristek novih strojev je bilo uvedeno 4-izmensko delo tudi v predpredilnici in predilnici. Dosedanja davka od prometa proizvodov in storitev je nadomestil davek na dodano vrednost. Oba ukrepa sta povzročila znižanje stroškov električne energije za 16 %. Prihodki so bili doseženi tudi s prodajo 23 najemnih stanovanj in dodeljenimi sredstvi države za razvojne in tržne projekte. Tako je Predilnica Litija kljub slabšim izidom iz poslovanja dosegla dobiček v višini 130 tisoč EUR, kredite pa povečala na 3,9 milijonov EUR. Število zaposlenih se je v enem letu znižalo za 45 in ob koncu leta je bilo zaposlenih 478 delavcev. Kljub kriznemu letu se je pripravila velika investicija za nakup novih povezanih predilno previjalnih strojev za naslednje leto in uprava je na nadzornih svetih vztrajala pri nadaljevanju načrtane politike rasti podjetja.

Na razvojnem področju se je nadaljevalo z izvajanjem projektov razvoja novih vrst prej. Projekte se je prijavljalo tudi na razpise za sofinanciranje pri Ministrstvu za znanost in tehnologijo, kjer so bili visoko ocenjeni tako v tehnološkem kot ekonomskem delu. Pogoj, da je podjetje v letih od 1996 dalje lahko kandidiralo, pa je bila lastna razvojno-raziskovalna enota, ki je bila v Predilnici Litija registrirana že leta 1996.

S poslovanjem je prenehala družba Lipra d. o. o.

Julija 1999 je bil v družbo Liti prenesen del razvojnih aktivnosti in sodelavcev iz Centra za razvoj. V letu 2011 so v družbi Liti zaposleni samo sodelavci oddelka sukalnice in previjalnice, kadrovske-spolne službe in servisne službe. Vsi ostali sodelavci so že prezaposleni nazaj v matično družbo Predilnica Litija. Dokončno je bila ukinjena proizvodnja open end preje.

Podjetje se je vključilo v svetovno medmrežje (internet), kar mu je predvsem z uporabo elektronske pošte omogočilo hitrejšo komuniciranje s svetom. Z odpiranjem v svet pa se je odprlo tudi za zuna-

nje grožnje, kot so računalniški virusi in hekerski vdori, zato so bile izvedene investicije tudi v opremo za tovrstno zaščito.

Država je že v preteklem letu pričela s podporo projektov povezovanja podjetij, v katere se je Predilnica Litija aktivno vključila in konec leta 1999 bila pobudnik in eden od šestih ustanoviteljev tehnološkega centra IRSPIN s sedežem v Predilnici Litija. Namen tehnološkega centra je izvajanje skupnih raziskovalno-razvojnih projektov.

Generalni direktor Franc Lesjak je bil prvi predsednik Strokovnega sveta IRSPIN. Pri podpisu statuta 1. marca 2000

Član strokovnega sveta je vsa leta direktor centra za razvoj prej v Predilnici Litija Andrej Štritof. Na sestanku 26. januarja 2000

Direktorica IRSPINA Verica Žlabravec skupaj s prvim in sedanjim predsednikom sveta mag. Mihom Ješe na seji 1. marca 2000

Utrinek iz delavnic IRSPINA

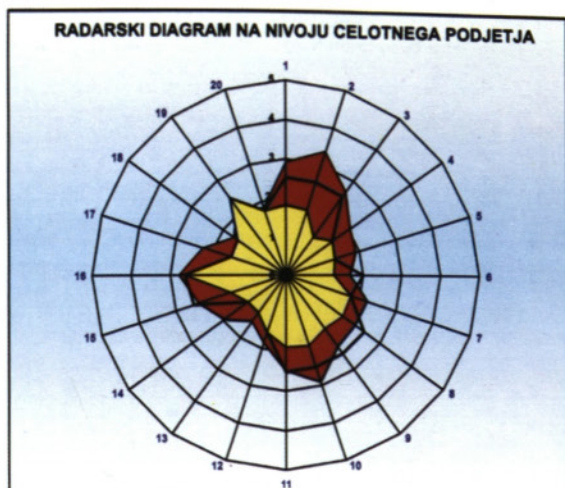
V letu 2000 so bili postavljeni osebni cilji vodilnim delavcem in o njihovi realizaciji se od tedaj dalje trimesečno poroča na sestankih Tima za razvoj.

Že v prejšnjem letu napovedane investicije so znašale kar 2,3 milijonov EUR ali 13 % prihodka leta 2000, ki je znašal 18 milijonov EUR. Projekti tehnološke posodobitve in izboljšanje položaja na trgu so omogočili dvig proizvodnje za 17 %, prodaje pa za 14 %. Prodajna cena je dosegla 5,1 EUR za kg. V izvozu bilo je doseženih 91 % prodaje.

Podjetje je bilo izbrano v skupino prvih 15 podjetij, katerim je država sofinancirala uvajanje projekta stalnih izboljšav po metodi »20 ključev«. Izvedeni so bili številni izobraževalni programi, v katere so bili vključeni vsi zaposleni. Uvedeni so bili tudi sestanki po delovnih skupinah. Nabavlje-

PROJEKT "20 KLJUČEV"

DOSEŽENI NIVO SE MERI Z RADARSKIM DIAGRAMOM

Začetno oceno 1,66 smo ob zadnjem ocenjevanju v marcu 2001 izboljšali na oceno 2,24.

Zaposleni so o pomembnejših dogodkih informirani z glasilom "UPRAVA INFORMIRA". V številki 3/2001 generalni direktor komentira dosežene rezultate izvajanja projekta: "KO BO CEL KROG POBARVAN, BOMO NAJBOLJŠI NA SVETU. SEDAJ SMO V ENEM LETU ZRASLI IZ RUMENEGA NA RDEČE. DOSEŽENO PREDSTAVLJA VELIK USPEH.

PRI POVPREČNI OCENI 3,5 BO PODJETJE SPOSOBNO IZPLAČEVATI 13. PLAČO."

Litijski predilec, september 2001, projekt 20 ključev

ne so bile nove table za informiranje zaposlenih. Po projektih so potekale delavnice z vodilnimi in strokovnimi sodelavci za oblikovanje strateškega razvojnega plana za obdobje 2001–2004. Zapisalo in javno se je objavilo poslanstvo podjetja, vizija, cilji in vrednote podjetja.

Kot prva vrednota je bila navedena »zadovoljstvo odjemalcev«. Temu se je celoten poslovni sistem organizacijsko prilagajal že vse od leta 1992 dalje. O vrednotah v podjetju je kasneje generalni direktor pisal tudi v uvodniku Litijskega predilca septembra 2004.

Poslovni rezultati so se odrazili na dobičku, ki je znašal 212.282 EUR in zato so se v naslednjem jubilejnem 115. letu, leta 2001, izplačale prve dividende delničarjem.

Poslovna vizija je bila obravnavana na strateških konferencah v sodelovanju s svetovalci in promovirana med zaposlenimi.

Konjunktura na trgu se je iz leta 2000 nadaljevala v prvem poletju 2001. Po septembrskem terorističnem napadu na ZDA se je predhodno začeta kriza na tekstilnem trgu povečala in decembra 2001 je podjetje doseglo samo 50 % prodaje (primerjano z decembrom preteklega leta). Prispevek za kritje fiksnih stroškov, ki je bil osnovno merilo uspešnosti prodaje, se je znižal iz dotedanjih 1,5 EUR na 1 EUR. Tečaj USD (na čigar so vezani nakupi bombaža in gibanje cen ostalih surovin) je v zadnjih treh letih primerjalno z EUR narasel za 55 % in kljub padanju prodajnih cen so stroški surovin narasli. Iz začetka leta 2001 izvedeni nakupi bombaža so se prenesli celo v leto 2002.

POSLOVNA VIZIJA PODJETJA

SMO PROIZVAJALEC SPECIALNIH PREJ IN
SUKANCEV IZ MEŠANIC NARAVNIH IN
SINTETIČNIH VLAKEN BOMBAŽNEGA TIPA.

SMO RAZVOJNI PARTNER EVROPSKIM
TKALNICAM IN PLETILNICAM.

NAŠE POSLANSTVO JE ZANESLJIVA OSKRBA
ODJEVALCEV S KVALITETNIMI SPECIALNIMI
PREJAMI.

Iz Litijskega predilca, september 2001, poslanstvo in vizija podjetja

VREDNOTE IN KULTURA PODJETJA

- ZADOVOLJSTVO KUPCEV
- NAČELNOST
- USTVARJALNOST
- STROKOVNOST
- INOVATIVNOST
- SAMOZAVEST
- PRIPADNOST
- TIMSKO DELO

Franc Lesjak s slovensko delegacijo na Japonskem v okviru projekta 20 ključev

Podjetje organizira številna usposabljanja - fotografija predavanja o komunikaciji, predavatelja mag. Sergeja Planko iz ITEO Ljubljana, leta 2000

Proizvodnja je v letu 2001 ob novih 343 odprtih razvojnih nalogah in ob poslabšani tržni situaciji narasla za 3,5 %, na 3.631 ton, in prodaja za 5,4 %, na 3.570 ton. Vrednost investicij je dosegla 2,4 milijonov EUR in še preseгла vrednost iz leta 2000. Produktivnost je narasla za 10 %. Bruto dodana vrednost na zaposlenega (to je del prihodka za amortizacijo – investicije, plače zaposlenih, plačilo obresti in za dobiček) se je povečala za 10 % in je znašala 16.550 EUR na zaposlenega.

Ob 115. letnici podjetja je bil po 11-letni prekinitvi izdan časopis Litijski predilec.

Ustanovljena je bila nova družba za upravljanje nepremičnin v počitniškem naselju Kastanija v Pineti pri Novigradu na Hrvaškem z imenom Litijska plaža d. o. o.

Svojo razvojno enoto pri Ministrstvu za visoko šolstvo, znanost in tehnologijo je registrirala družba Liti d. o. o. z 8 registriranimi raziskovalci.

V letu 2002 je prihodek narasel za 3 %, dobiček je bil dosežen v višini 106.000 EUR.

Še vedno je bila visoka odsotnost zaradi bolniškega dopusta, znašala je 17,8 %.

Uveden je bil 40-urni tedenski delavnik in s tem spremembe delovnega koledarja za izpolnitev zahtev 4-izmenskega dela. Veliko aktivnosti se je vodilo na srbskem trgu, prek katerega bi podjetje lahko aktivneje vstopilo na ruski trg. Novembra leta 2002 je bila registrirana družba Lisenta v Senteksu v Zvezni republiki Jugoslaviji.

Če je bila do leta 2002 za izključitev inflacijskih gibanj v poslovnih analizah in v splošni komunikaciji večinoma uporabljana nemška marka, je bil od leta 2003 lahko uporabljan le EUR. V Nemčiji so sprejeli valuto EUR v razmerju 1 EUR = 1,95583 DEM.

Iz leta 1995 pridobljeni certifikat ISO 9001 je bil v letu 2002 nadgrajen z verzijo certifikata ISO 9001:2000, s tem pa tudi potrjena procesna organiziranost podjetja. Glavni procesi so vsa leta

nespremenjeni, njihovi najpomembnejši merljivi cilji procesa se stalno dopolnjujejo, okvirno pa so:

Proces	glavni cilji
Prodaja	vrednost prodaje, vrednost prispevka za kritje fiksnih stroškov, deleži prodaje po segmentih odjemalcev, deleži prodaje po trgih, višina zalog gotovih izdelkov, delež prodanih prej z vključenimi specialnimi vlakni glede na celotno prodajo
Razvoj	število novih razvojev, uspešnost novih razvojev, delež prodaje novo razvitih izdelkov v celotni prodaji, doseženi prispevek za kritje fiksnih stroškov novo razvitih izdelkov v zadnjih dveh letih
Proizvodnja	količinski obseg proizvodnje, produktivnost, izkoristek kapacitet, doseganje normativne porabe električne energije na kg izdelka
Nabava	vrednost zalog surovin glede na prodajo zadnjih 12 mesecev

V letu 2003 je bil uveden stečaj pri dveh velikih kupcih v Franciji, zaradi česar je izpadlo 15,77 % prihodka. Pojavila se je bolezen »sars«, kar je nekoliko znižalo intenzivnost svetovne trgovine. Prihodki so kljub temu narasli za 3,2 %, kar pomeni, da se je izpad prodaje v Franciji nadomestil pri novih kupcih. Dobiček leta 2003 je bil dosežen v višini 134 tisoč EUR, ob tem pa so razvojne spodbude znašale 669 tisoč EUR. Investicije so znašale 1,6 milijona EUR, vrednost kreditov se je povečala na 7 milijonov EUR. Potekale so aktivne priprave za plansko obdobje 2004–2006, saj je s 1. majem 2004 Slovenija postala članica Evropske unije.

Naš razstavni prostor v Shanghaiu

Skupaj s partnerji iz Avstrije in Poljske je bil pripravljen razvojni projekt »Rainbow« in v odobritev predložen mednarodnemu razvojnemu programu EUREKA. Projekt je bil v letu 2004 sprejet in 25% stroški projekta so bili sofinancirani v letih od 2004 do 2006.

V podjetje Liti d. o. o. so bili prodani vsi sukalni stroji. Dejavnost je bila razdeljena na predprede-nje in predenje s previjanjem, ki ostajata v predilnici, in sukanje z efektnim sukanjem, ki se v celoti izvaja v družbi Liti d. o. o.

Tržna situacija je bila v letu 2004 dokaj stabilna do zadnjega četrletja. Ponovno so se preverile strateške usmeritve in poudaril razvoj prej za dekorativni in tehnični segment odjemalcev, na področju trgov pa se je postavil cilj povečanja deleža prodaje na trgu Turčije in v prekomorskih državah.

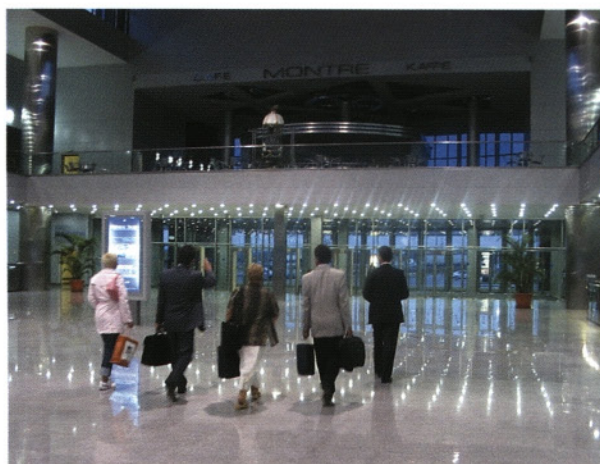
V zadnjem četrletju leta 2004 je obseg poslovanja ponovno padel, na kar je vplivala pričakovana uveljavitev sporazuma o prosti trgovini ATC - Agreement of Textiles and Clothing ali dokončna odprava vseh kvot pri trgovanju s tekstilom, ki so veljale zadnjih 40 let. V negotovosti, kaj se bo dogajalo, so nekateri kupci podaljšali novoletne dopuste v januar 2005.

Količinski obseg proizvodnje in prodaje je kljub temu narasel za 12 %. Na trgu so se povečevale potrebe po sukani preji, zato se je začasno sukanje vzpostavilo celo v Tekstilni tovarni Prebold, v kateri pa je bil še isto leto uveden stečajni postopek.

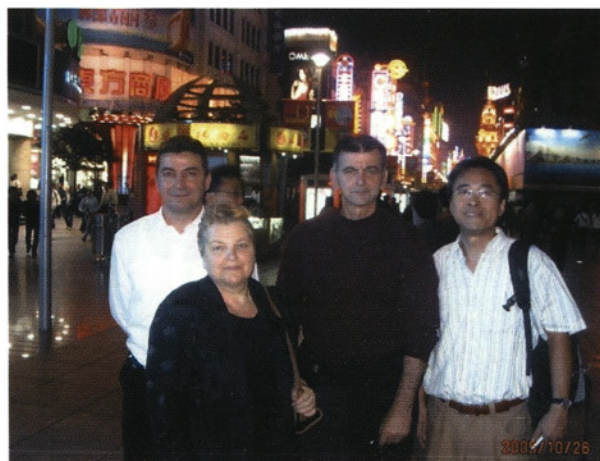
Investicije so znašale 2,26 milijona EUR, dosežen je bil visok dobiček v skupini, in sicer 390 tisoč EUR, bruto dodana vrednost na zaposlenega je narasla na 20.787 EUR.

Marca 2004 je bila dosežena rekordna proizvodnja v vseh oddelkih od sanacije dalje, v predilnici je bilo izdelanih 530 ton preje. Ob tem dosežku je bila vsem zaposlenim izplačana simbolična nagrada.

Ker se zaradi spremenjenih tržnih razmer Predilnica Litija ni odločila za vstop na srbski trg, je družbo Lisenta d. o. o. prodala.

S sejma v Moskvi smo odhajali zadnji

Po napornem sejemskem dnevu so se zvečer sprehodili po glavni ulici Shangaia Andrej Štritof, Vida Vukovič, Franc Lesjak in agent Randi Lee

Slovenska tekstilna podjetja, ki so bila do tedaj vključena v tehnološki center metražerjev v Preboldu, so se s 1. januarjem 2004 priključila v teh-

nološki center IRSPIN, ki že od leta 2000 aktivno dela na razvojnih projektih tekstilne industrije. Tako so se v IRSPINU in podjetjih pripravile strateške razvojne smernice za obdobje do leta 2006 in identificirali štirje skupni projekti, s katerimi je IRSPIN uspešno kandidiral na prvem razpisu za dodelitev sredstev iz Evropskih strukturnih skladov. Skupna vrednost sofinanciranja po tem programu je od leta 2004 do leta 2006 znašala 2,88 milijona EUR. Podjetja so projekt uspešno zaključila v septembru 2006.

Izdelane so bile razvojne smernice za poslovanje v obdobju od leta 2005 do 2008, v katerih je bil poudarjen pomen razvoja novih artiklov z inovacijami v sestavi in v izvedbi. Cilj podjetja je bil znižati delež enostavnih enojnih in sukanih prej in povečati delež strukturnih enojnih in sukanih prej. Ti cilji so se v naslednjih letih tudi planirano uresničevali.

1. januarja se je uveljavil sporazum » ATC – Agreement of Textiles and Clothing« ali sporazum o dokončni odpravi vseh kvot pri trgovanju s tekstilom, ki so veljale zadnjih 40 let v državah WTO.

V letu 2005 je bil položaj na trgu kljub temu stabilen, na kar je vplival tudi sklenjen začasni sporazum o omejitvi uvoza določenih tekstilij iz Kitajske v Evropsko unijo, ki pa je imel omejeno dobo trajanja.

Prihodki od prodaje preje so se v tem letu povečali za 7 % in znašali 22 milijonov EUR. Poslovni rezultat je kot posledica spremenjene strukture prodaje narasel na 740.000 EUR. Investicije so znašale 1,6 milijona EUR, krediti so se znižali za 0,8 mio. EUR in ob koncu leta znašali 6,2 milijona EUR. Bruto dodana vrednost na zaposlenega je dosegla 22.140 EUR za 352 zaposlenih (izračunano iz delovnih ur). V podjetjih tekstilne in oblačilne industrije je v letu 2005 znašala 12.779 EUR,

Septembra 2006 je bila organizirana 3. konferenca Slovenske tekstilne tehnološke platforme, katere so se udeležili najvišji predstavniki Evropske tekstilne tehnološke platforme, na zadnji fotografiji od leve proti desni: Franc Lesjak, predsednik Slovenske tekstilne tehnološke platforme, Dick Hendriks, predsednik Evropske tekstilne tehnološke platforme, Cees Lodiers, generalni sekretar CRIET-a, Lutz Walter, sekretar Evropske tekstilne tehnološke platforme, dr. Aleš Mihelič, Ministrstvo za visoko šolstvo, znanost in tehnologijo

kar pomeni, da je bila v Predilnici dosežena 73% višja dodana vrednost, kot so jo dosegala ostala podjetja v dejavnosti.

Iz ustvarjenega dobička v letu 2004 je bila prvič po letu 2001 izplačana dividenda delničarjem Predilnica Litija holding v višini 1,5 eur na delnico. Direktor podjetja Franc Lesjak je bil imenovan za predsednika Slovenske tekstilne tehnološke platforme, ki je na dveh organiziranih konferencah dosegla veliko zastopanost strokovnjakov iz podjetij in univerz. Prav tako je bil imenovan za člana »Governing councila« Evropske tekstilne tehnološke platforme v Bruslju, kjer je Slovenijo zastopal do leta 2009.

V letu 2006 so se nadaljevali ugodni trendi iz leta 2005, ki so omogočili 6,6% višje prihodke od prodaje preje. Na tujih trgih je bilo doseženih 95 % prihodkov.

Proizvodnja prej za tehnični segment odjemalcev, predvsem za vojaški program, ki je predstavljala v letu 2005 že 13 %, se je zaradi selitve programa na Daljni vzhod znižala na 7 %.

Ciljno se je povečeval delež prodaje dekorativnemu segmentu odjemalcev in zniževal modnemu segmentu. Delež prodaje v Italijo je narasel že na 48,2 % celotne prodaje preje.

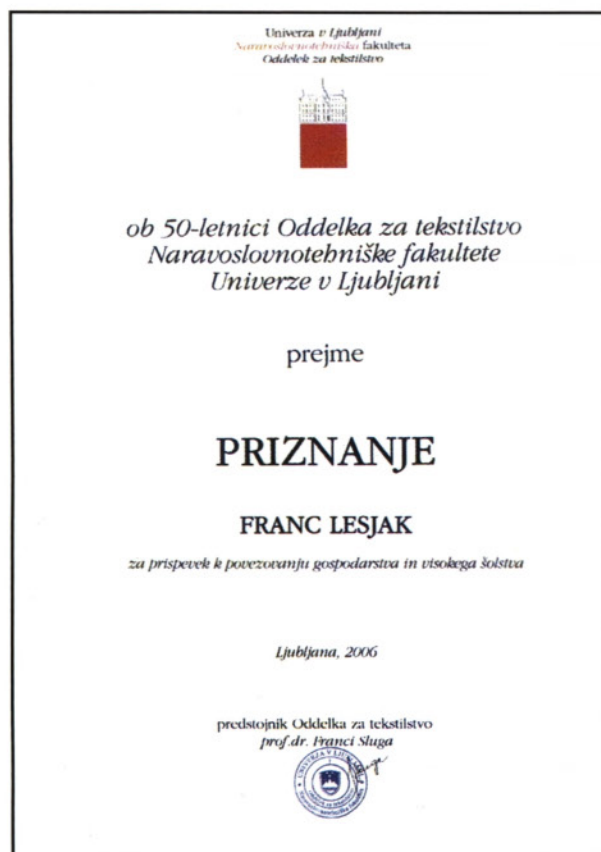
Pričelo se je izvajanje novega tehnološko razvojnega projekta z naslovom »Razvoj tridimezionalnih tekstilnih izdelkov«, za katerega je podjetje pridobilo sofinanciranje iz evropskih strukturnih skladov. Projekt se je zaključil v letu 2007.

Zaključil se je tudi z mednarodni Eureka projektom z naslovom »Rainbow«, preko katerega je podjetje skupaj s partnerjem iz Poljske izvajalo raziskave in razvoj za uporabo okolju prijaznejše viskoze dobavitelja Lenzing iz Avstrije.

Vrednost investicij je v letu 2006 znašala 1,5 milijonov EUR. Prenovila se je fasada na vseh proizvodnih objektih, zamenjana so bila okna in zamenjalo se je veliko streh na gradbenih objektih.

Poleti leta 2006 je strehe poškodovalo močno neurje s točo.

Generalni direktor je v Uvodniku Litijskega predilca, izdanem septembra 2006, napisal: **»Letos naša tovarna dobiva novo zunanjo podobo v sivi barvi kot barvi jekla, večnosti in ravnovesja ter oranžni, kot znaku energije in življenja. Ohranili smo ime Predilnica Litija, čeprav je za tuje poslovne partnerje težko izgovorljivo. Pač moramo biti dovolj dobri, da se bodo potrudili. In to je dober cilj za naslednjih 10 let.«**

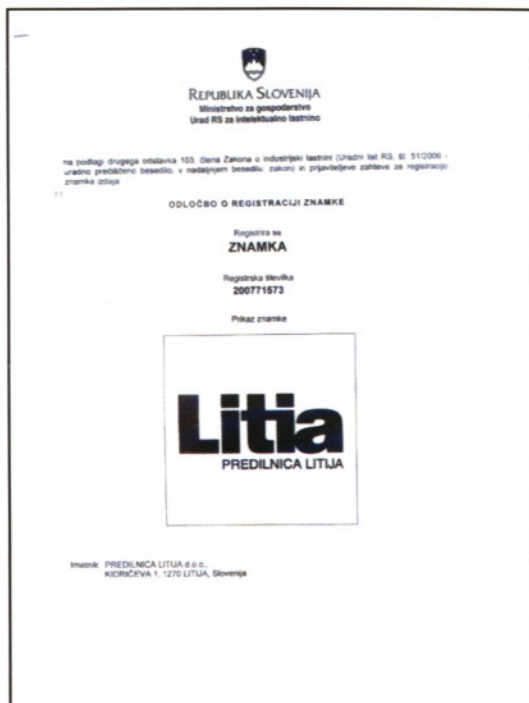

Univerza v Ljubljani je generalnemu direktorju podelila priznanje za prispevek k povezovanju gospodarstva in znanosti

Slovenija je v letu 2007 vstopila v evropsko monetarno unijo in valuto slovenski tolar je zamenjala v EUR po tečaju 1 EUR je 239,64 slovenskih tolarjev.

Razstavni prostor na sejmu Expofil v Parizu

V letu 2006 je podjetje registriralo lastno blagovno znamko.

V letu 2007 so se prihodki na letni ravni povečali za manj kot en procent. V tekstilni industriji se je že konec leta 2007 čutila prihajajoča kriza, katera je z vso globino dosegla ostalo gospodarstvo v letih 2009 in 2010. Izkazan visok pozitivni poslovni izid je bil rezultat prodaje ene večjih naložb v delnice banke, kar se danes kaže kot dobra odločitev, saj je tržna cena delnice banke padla v letu 2011 na manj kot eno tretjino dosežene prodajne cene v letu 2007.

Naj na tem mestu navedemo, da podjetje razen v simbolični vrednosti ni investiralo v delnice ali druge finančne naložbe, pravzaprav je bila prepovedana vsaka špekulacija. In če je ob tem veliko let obstajal občutek, da se nekaj potencialno izgublja,

se je ta usmeritev izkazala za odločilno strateško potezo, ki v letih padca vrednosti vseh vrednostnih papirjev ni povzročila izgub. Drugače povedano, podjetje je v krizo vstopilo brez prevrednotenih finančnih sredstev.

Poleg investicij v novo opremo je bila v letu 2007 izvedena investicija v nov požarno varnostni sistem.

Franc Lesjak, Vida Vukovič, Maria Zorec in Andrej Štritof na enem največjih svetovnih tekstilnih sejmov v Parizu

V preteklih letih vzpostavljena partnerstva na razvojnih projektih, sodelovanje generalnega direktorja v Evropski tekstilni tehnološki platformi in stalno prisotna kultura iskanja novih inovacij je podjetju v letu 2007 omogočila vključitev v dva projekta 7. okvirnega evropskega programa za raziskave in razvoj, in sicer:

Projekt s skrajšanim nazivom »SurFunCell« – Cellulose surface embedded nanoparticle – composites – possible application. Gre za raziskave in razvoj novih obdelav površin celuloznih vlaken z nanomateriali, s katerimi bodo doseženi novi okolju prijazni postopki obdelave, nove lastnosti in s tem nove možnosti uporabe celuloznih materialov za tehnične namene uporabe. V projektu sodeluje 14 raziskovalno-razvojnih inštitutov in podjetij iz Francije, Nemčije, Avstrije, Nizozemske, Velike Britanije, Češke in Slovenije. Sodeluje še en partner iz Slovenije, in sicer Univerza v Mariboru. Koordinator projekta je Inštitut za kemijo Univerze v Gradcu.

Projekt s skrajšanim nazivom »NoTeReFiGa« – Novel Temperature Regulating Fibers and Garments. Gre za razvoj tekstilnih izdelkov, ki bodo

vključevali termoreglativna vlakna, in za razvoj izdelkov, ki bodo omogočali temperaturno regulacijo. V tem projektu sodeluje 15 partnerjev iz Švedske, Norveške, Belgije, Nemčije, Romunije, Italije, Španije, Nizozemske, Madžarske - ter Predilnica Litija, edini partner iz Slovenije. Koordinator projekta je švedski inštitut IFP Research AB. Oba projekta spadata v skupino tako imenovanih kolektivnih raziskav. Začetek izvajanja je bil v letu 2008, zaključila pa se bosta v letu 2012.

V letu 2007 je bila izvedena tudi oddelitev nepremičnin, ki niso nujno potrebna za izdelavo preje iz Predilnice Litija na družbo Litus d. o. o. To so bila zemljišča in zgradbe, ki v naravi predstavljajo poslovno zgradbo (bivši zdravstveni dom), stanovanja in garaže, počitniški kompleks pri Novigradu, apartma v Moravskih toplicah in koča na Veliki Planini. Skupno premoženje, oddeljeno na Litus, je imelo knjigovodsko vrednost 735.715,28 EUR. Istočasno je bilo na družbo Litus oddeljeno 307.810,57 EUR posojil in 427.904,71 EUR kapitalskih rezerv. Družba Litus je v istem letu od Predilnice Litija za 25.100 EUR odkupila tudi družbo Litijska plaža d. o. o. ter od Zavoda Republike Slovenije za blagovne rezerve (Matrez) skladišče v vrednosti 511.020 EUR.

Dnevnik Finance je v letu 2007 podjetju podelil nagrado »Energetsko najučinkovitejše podjetje«, ki jo je podeljeval skupaj z Ministrstvom za okolje in prostor.

V okviru tehnološkega centra so se strokovnjaki udeleževali usposabljanj pri najboljših tekstilnih inštitutih v tujini. Prvi z desne mag. Franci Debelak iz Predilnice Litija.

Priznanje

Finance

podeljujeta priznanje za energetsko učinkovito podjetje 2007,

ki ga prejme

Predilnica Litija, d. o. o.

Portorož, 2. aprila 2007

Janez Podobnik,
minister za okolje in prostor

prof. dr. Peter Novak,
predsednik komisije

Peter Frankl,
direktor Casnika Finance

Priznanje za energetsko najučinkovitejše podjetje

V letu 2008 je bila v gradbene objekte izvedena prva večja investicija po letu 1986, če izvzamemo menjave streh in novo fasado v preteklih letih. Zgrajen je bil prizidek sukalnice v kvadraturi okoli 1.400 m², s čemer se je izboljšala logistika. Montirana je bila tudi nova vlagalna linija. Poleg tega so bile izvedene investicije v stroje; skupna vrednost investicij je tako znašala skoraj 2,4 milijona EUR. Investicije so bile izvedene kljub vedenju, da prihaja velika kriza, ki jo je generalni direktor Franc Lesjak napovedal že decembra 2007 v uvodniku časopisa Litijski predilec pod naslovom »Pripravljeni na recesijo«.

Kriza, ki je odjeknila po stečaju največje svetovne investicijske banke Lethman Brothersa v Ameriki septembra 2008 in je vplivala na finančne trge ter povsem omajala dotlej previsoko zaupanje v finančnem sektorju, se je med prvim odrazila tudi v tekstilni industriji. Tako je Evropsko tekstilno združenje za leto 2008 objavilo padec proizvodnje tekstilij glede na prejšnje leto za 10 %, proizvodnje preje pa za 18 %. V predilnici je obseg proizvodnje in prodaje padel za 15 % primerjalno s prejšnjim letom.

Prizidek k sukalnici

Kljub velikemu padcu povpraševanja je podjetje uspelo ohraniti visoko stopnjo likvidnosti, znižanemu obsegu proizvodnje so se prilagodili stroške, povečal se je nadzor nad terjatvami, povečalo preverjanje bonitet kupcev in obvezno zavarovanje terjatev ter nadzor nad zalogami.

Število zaposlenih se je v tem letu znižalo kar za 12 % oziroma za 41 zaposlenih.

Uspešno izvedeni razvojni projekti v preteklih letih in uvajanje stalno novih inovativnih surovin je omogočilo, da je delež prodanih prej z vključenimi specialnimi vlakni v tem letu dosegel že 45 % glede na celotno vrednost prodaje.

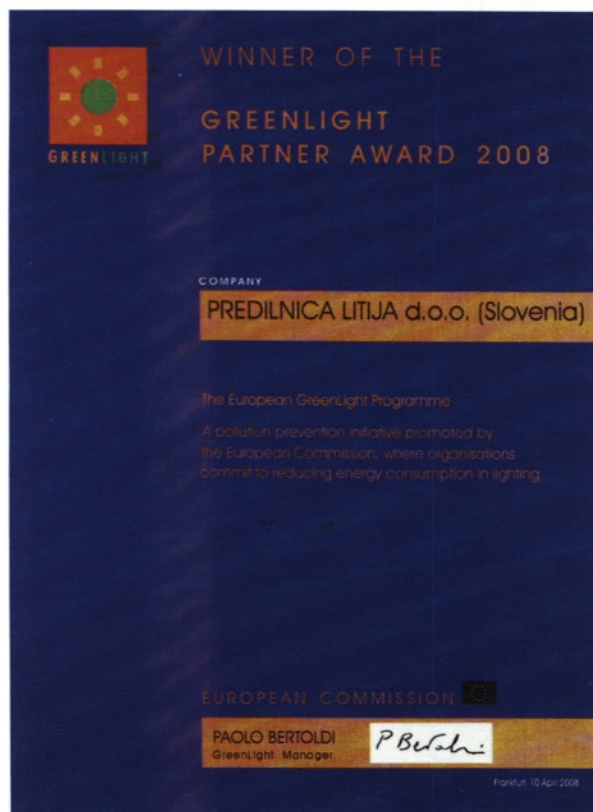
Pri poslovnih bankah je predilnica pridobila dolgoročne kredite in z njimi nadomestila dotedanje kratkoročne kredite v višini 2,3 milijona EUR. Kot bo razvidno v nadaljevanju, so bili v letih 2010 in 2011 v celoti predčasno vrnjeni.

Leto 2009 je bilo leto krize ne samo za tekstilno industrijo, temveč za celotno svetovno gospodarstvo, predvsem pa Ameriko in Evropo. V predilnici se je obseg naročil ob koncu leta 2008 in v začetku leta 2009 znižal za 40 %. Delavcev se ni odpuščalo, ampak je bil od februarja 2009 do oktobra 2009 uveden skrajšani polni delovni čas 36 ur tedensko in v mesecih od februarja do maja 2009 še dodatno 32-urni tedenski polni delovni čas za zaposlene v proizvodnji. Ko so se v zadnjem četrtletju leta obnovila naročila, je predilnica brez težav delala

s polnimi kapacitetami. Kljub padcu proizvodnje na letnem nivoju za 14 % je z obvladovanjem stroškov dosegla pozitivni poslovni izid.

Predilnica Litija je preimenovala Fundacijo Litus v Fundacijo Predilnica Litija. To je neprofitna ustanova, katere namen je dodeljevanje finančne pomoči pri izobraževanju mladine, pomoč pri financiranju aktivnosti na področju športa in kulture, dodeljevanje denarne pomoči ali drugih naklonitev pomoči potrebnim predilničarjem, ki so v stiski, bolni oziroma pomoči potrebni. Fundacijo vodi upravni odbor, ki ga sestavljajo: predsednica Vida Vuković in člani Barbara Lesjak, Vinko Logaj, Manja Tesla in Stane Črne.

Leta 2010 se je pojavila izjemna rast cen in tudi pomanjkanje surovin, predvsem bombaža in viskoze. Razmerje med valutami dolar in evro, ki se je spustilo celo na vrednost 1,2 USD za 1 EUR, je povzročil večjo konkurenčnost evropskega gospodarstva in izvoza iz Evrope na dolarska območja.

Evropska komisija je podjetju podelila Green light priznanje za znižanje porabe energije za razsvetljavo

čja. Proizvodnja in prodaja sta se povečali za 25 %, vendar še nista dosegli obsega izpred krize leta 2007. Z vzpostavljeno finančno stabilnostjo in vsemi inštrumenti varovanja pred finančnimi tveganji družbe je bil dosežen rekordni dobiček 6,8 % na kapital podjetja. Podobno poslovanje se je nadaljevalo v letu 2011. Ves čas pa preti negotovost na svetovnih trgih.

31. decembra 2010 je kapital skupine družb znašal 16.628.306 EUR (kapital skupine primerjamo zaradi oddelitve dela sredstev na sestrsko družbo Litus v letu 2007). Iz bilance stanja na strani 100 je razvidno znižanje kapitala podjetja zaradi izgub v letih od 1986 do 1990, nadaljnje znižanje pa je bila posledica prodaje stanovanj po stanovanjskem zakonu.

Delež kapitala v virih sredstev je ob koncu leta 2010 dosegel 76 %, delež posojil bank vsem podjetjem v skupini pa je znašal 6 % vseh virov sredstev.

Predstavitvena mapa kolekcije KING, razvita skupaj s priznano italijansko barvarno Sala

2. 2. 5 TEHNOLOŠKI RAZVOJ V ZADNJIH 25 LETIH

V zadnjih dvajsetih letih se je v svetu na področju novih tehnologij izvajal najhitrejši razvoj v zgodovini, ki je bil posledica integracij informacijsko-komunikacijske tehnologije s proizvodnimi in transportnimi tehnologijami.

Do leta 1985 je v podjetju prevladovala tehnologija, ki je bila prilagojena masovni proizvodnji za jugoslovanski trg, katere osnova so bili mikalniki Hergeth z delovnimi in vračalnimi valji ter fiksnimi pokrovčki, primerni za izdelavo prej za ravno pletenje za kupce v Sloveniji in v nekdanjih ostalih republikah v Jugoslaviji, predvsem v Vojvodini.

Velika ovira za nadaljnji razvoj je bila tudi tehnologija angleške firme Platt na bombažnih linijah, ki je bila v osnovni konstrukciji namenjena za izdelavo bombažnih prej slabše kakovosti.

Ob spoznavanju, da se bo proizvodno usmerjeni model poslovanja spremenil v tržni model poslovanja, je bil že v letu 1986 narejen velik prvi korak z nabavo nove tehnologije Rieter - z nakupom čistilne linije za bombaž in sintetiko z devetimi tehnološko izpopolnjenimi visoko produktivnimi mikalniki firme Rieter.

O mikalnikih je govora zato, ker mikalnik v strokovnih tekstilnih krogih imenujemo srce predilnice, saj je najpomembnejši stroj v procesu z vidika končne kakovosti prej. S tem je bila ustvarjena osnova za prehod na višjo kakovost prej tako z bombažnega kot sintetičnega področja.

Na sintetičnem delu se je do prenove lahko na Hergeth tehnologiji predelovalo samo vlakna nad 2,7 dtex, nova tehnologija pa je omogočala predelavo vlaken od 1,0 dtex navzgor. Velika tehnološka prednost je bila že mešalnica vlaken, ki je omogočala po sestavi enakomerno in natančno mešanje različnih vlaken in s tem konstruiranje lastnosti prej po željah kupcev. Tako so v letu 1986 zamenjali zastarele raztezalke Platt s petimi novimi raztezalkami Vouk, kupili dva visokoraztezna flajerja Zinser tip 660, čistilno linijo Rieter, čistilno linijo

Hergeth, tri sukalne stroje Saurer Allma za sukanje višjih titrov, dva previjalna avtomata Savio z brezvozelnim spajanjem preje in reciklrno linijo za bombažne odpadke Schubert & Salzer z avtomatsko stiskalnico bal firme LTG ter avtomatiziran OE predilni stroj firme Schubert & Salzer.

Kot je bilo navedeno pri pregledu poslovnih dogodkov, se je že v letu 1987 pričela kriza v poslovanju in tehnološka prenova se je ustavila do leta 1992. Nadaljevali so z zamenjavo Platt raztezalk z raztezalkami Vouk in v letu 1993 z rabljenimi raztezalkami Zinser, kar je omogočalo izdelavo zahtevnejših prej in zmanjšalo nihanje titra ter povečalo enakomernost prej.

Začela se je predelava novejših materialov, kot so lan, poliamid, modificirani tipi vlaken (antipiling, negorljiva vlakna ...).

Kvaliteta mešanja je bila najpomembnejša faza pri vseh mešanicah, še posebno pa pri izdelavi mešanic z lanom. Imeli so na razpolago tudi sukalne kapacitete, ker je trg zahteval predvsem sukanje preje v teh novih mešanicah. V letu 1993 je bil kupljen rabljen polavtomatski previjalni stroj Savio, na previjalnih strojih so začeli intenzivneje zamenjovati klasične vozlače preje z z brezvozelnim spajanjem (firme Mesdan) in nov stroj za čiščenje Mac master clean firme Hergeth Hollingswort za intenzivnejše čiščenje bombaža.

Intenzivno uvedene lanene mešanice so postale modni artikel, s katerim so bile dosežene prodajne cene za kritje vseh stroškov.

V letu 1994 so pričeli z menjavo mikalnikov Hergeth z rabljenimi mikalniki Rieter, kupljen je bil rahljalnik bal Rieter, raztezalka Zinser, parilnika za stabilizacijo prej in sukancev, raztezalka Vouk in česalni stroji Marzoli.

Rabljene mikalnice Hergeth smo v naslednjih letih postopoma menjavali z rabljenimi Rieterjevimi in Platove z Marzolijevimi mikalniki (osem

Avtomatski odjemalec vlaken

Avtomatoizirani mešalec vlaken

Raztezalka

Avtomatski pobiralec bal

Predpredilni stroj

strojev leta 1997), saj v kratkem času ni bilo mogoče zamenjati toliko starih strojev z novimi. Zamenjava Hergeth mikalnikov je omogočala predelavo finejših titrov vlaken in pomembno izboljšala kakovost prej.

Predpredilne stroje (flajerje) firme Platt so prav tako v celoti izločili in namesto njih po celi Sloveniji kupovali rabljene flajerje firme Zinser.

Preja Predilnice Litija pa še vedno ni bila dovolj kvalitetna za zahodnoevropski trg, kamor je vstopala z vsako leto višjim deležem prodaje, zato je bilo za razvoj produktov za ravno pletenje (efektne okrasne sukance - boucleje) kupljenih 12 rabljenih efektnih strojev - predvsem iz slovenskih sukalnic -, ki so potem v letih od 1995 do 1998 proizvajali »zlato« oziroma so omogočili zbiranje akumulacije za kasnejše investicije v predilne stroje, previjalne in elasto sukalnike.

Prav tako so kupovali rabljene prstančne stroje Zinser Krušik (osem strojev leta 1994, sedem strojev leta 1996), da so bili zamenjani predilni stroji Textima. Stari Zinser – Krušik predilni stroji še niso bili z avtomatskim snemom, vendar tehnološko primernejši kot sicer še novi Textima predilni stroji, nabavljeni leta 1985.

Z nadomeščanjem neustrezne opreme s sicer rabljeno, vendar tehnološko primernejšo opremo za produkte in kakovost, kot jo je zahteval evropski trg, so v petih letih, to je od leta 1992 do 1997, dvignili tehnološki nivo za 10 do 15 let.

V letu 1996 se je pojavil jeans z elastanom (core preje) kot velika modna novost. Povpraševanju po preji z elastanom so se odzvali z nabavo novih štiri elasto sukalnih in enega dvojilnega stroja švicarske firme Hamel, nato so v letu 1997 dodatno kupili dva sukalna stroja Hamel in v letu 1998 še enega.

Elasto stroji so predstavljali vrh tehnologije in z njimi so se ustvarjali visoki dobički, dokler se ni proizvodnja elasto programa iz Evrope po letu 2002 preselila na Kitajsko oz. Daljni vzhod.

Za pravilno se je izkazala produktna usmeritev, da gre predilnica v razvoj strukturnih šantung enojnih prej. Najprej so bile kupljene rabljene šantung naprave v Sloveniji in Evropi in s slovensko firmo Robotina se je razvila elektronsko šantung naprava. V naslednjih letih do leta 2003 pa je bilo s šantung napravami opremljenih 30 predilnih strojev. S tem je predilnica postala vodilni proizvajalec sukanih šantung prej v Evropi.

V letu 1998 sta bila kupljena prva dva nova predpredilna stroja – flajerja firme Zinser z avtomatskim snemom in prvi avtomatski previjalni stroj firme Schlafhorst. To je bil začetek uvajanja tehnološko najmodernejših strojev tistega časa tako v tekstilnem, strojnem in informacijskem pogledu.

Od leta 1998 dalje so kupovali samo nove stroje, ki so bili potrebni zaradi uvajanja novih mešanic s specialnimi vlakni. Novi stroji so zaradi avtomatizacije omogočali dvig produktivnosti, povečevali so ponovljivost in kakovost prej, imeli pa so tudi nižjo porabo energije na enoto proizvoda.

Tako so bile v predpredilnici zamenjane raztezalke z Rieterjevimi raztezalkami, kupljeni novi predpredilni stroji - flajerji Zinser z avtomatskim snemom, stroji za zelo natančno on-line mešanje vlaken Uniblend firme Rieter, robotiziran odje-malec-nakladalec bal firme Technomecanica.

V predilnici so bili nabavljeni tudi prstančno predilni stroji Zinser in povezani prstančno predilni-previjalni avtomati Zinser Schlafhorst. Razvoj prstančnih predilnih strojev je prinesel že vgrajene sisteme za izdelavo šantung prej, multicount, multitwist prej, compact prej in on-line parjenje prej.

V sukalnici so bile zamenjane dvojilke z novimi dvojilkami Rite z avtomatskim snemom, kar je zaradi tehnoloških sprememb in avtomatizacije pomembno povečalo kakovost sukanih prej.

Poleg tega je predilnica po Sloveniji odkupovala rabljene DD sukalne stroje Allma še v letih 2006 in 2009, ker so bili v primerjavi z novimi tehnološko še ustrezni.

Mikalnik Rieter

Predilni stroj

Mikalnik Trutschler

Pakirna linija

Česalni stroj

Povezani predilno-previjalni stroj

Kakšen preskok se je naredil z uvajanjem novih strojev, kaže karakteristika, da so ključni stroji za doseganje kakovosti preje kontrolirali on-line kakovost tako, kot je bilo pred tem mogoče samo z laboratorijski aparati.

Zamenjava tehnologije oziroma strojev v letih med 1997 in 2011 je poleg velikega dviga kakovosti izdelkov omogočila tudi okoli trikratno do štirikratno povečanje produktivnosti dela. Najtežja in delovno intenzivna dela so se avtomatizirala.

Od starih strojev po letu 2010 v procesu ostali samo sukalni stroji, kjer doslej ni tehnološkega napredka, ki bi opravičeval nakup novih strojev. V vseh ostalih fazah proizvodnje pa je sedaj najnovejša tehnologija za proizvodnjo prej iz mešanic s specialnimi vlakni.

V vseh letih je predilnica investirala v zamenjavo klimatskih naprav, tako da so vse klima naprave opremljene s kvalitetnimi filtrirnimi napravami, ki zagotavljajo ustrezno kakovost zraka v delovnih prostorih.

Med pomembnejšimi investicijami je tudi nova sprinkler naprava iz leta 2007 s petimi ventilskimi postajami in 3500 vgrajenimi šobami, ki je nadomestila staro iz leta 1919, in pokriva vse proizvodne in pomožne prostore.

Pri investicijskih odločitvah se je predilnica o prioritetah odločala na podlagi dobe vračila investicije, ki je v povprečju znašala od 3 do 5 let. Za večje investicije je uspešno kandidirala za delno sofinanciranje na razpisih iz državnih ali evropskih sredstev. Del sredstev pa je bilo pridobljenih s pomočjo bančnih kreditov. Kot je razvidno iz opisa poslovanja, so bili vsi krediti za ta namen odplačani do leta 2011. To dokazujejo pravilne investicijske odločitve v preteklosti.

Predilnica Litija je ena izmed tehnološko najsoodobnejše opremljenih predilnic v Evropi, prepoznana pa je po kvaliteti in zanesljivosti poslovanja.

Dvojilka

Elasto sukalni stroj

Ekipa, ki je vodila tehnološki razvoj podjetja, od leve proti desni: Franc Lesjak, Edo Bučar, Stane Črne, Andrej Štritof

Spoštovani,

Litija, februar 2012

*pošiljamo vam almanah, ki smo ga izdali ob 125. letnici obstoja
Predilnice Litija.*

Želimo vam prijetno branje in vas lepo pozdravljamo.

Generalna direktorica:

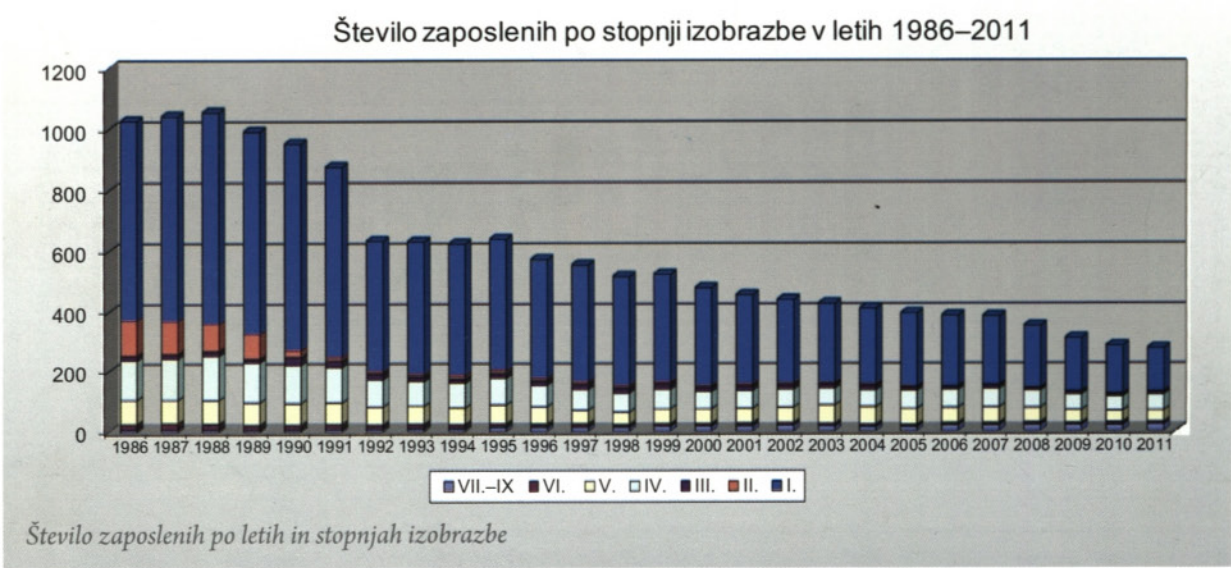
Vida Vukovič

Vida Vukovič

2. 2. 6 POSLOVANJE ZADNJIH 25 LET
V TABELAH IN GRAFIH

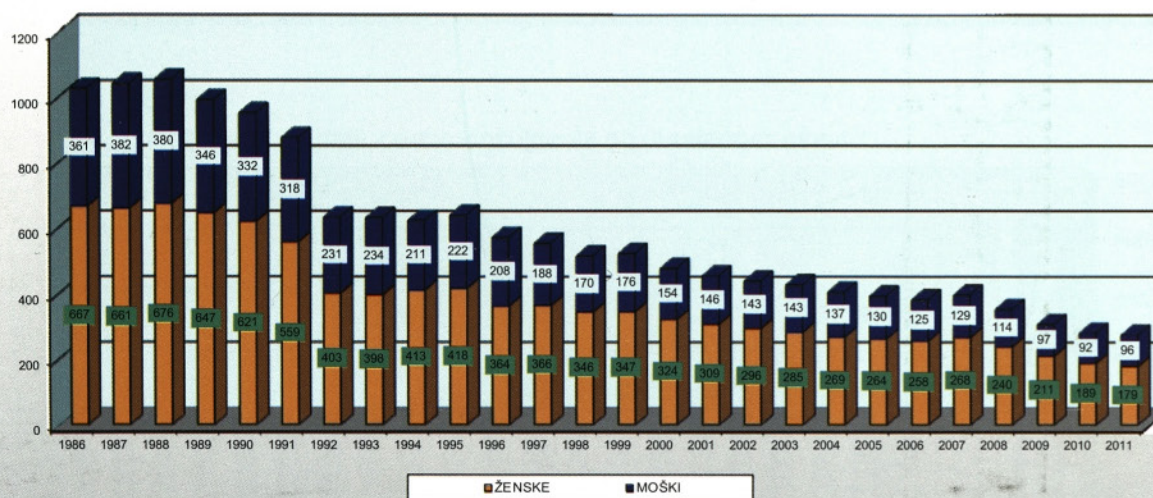
Kvalifikacijska struktura zaposlenih delavcev po letih

Leto	Stopnja strokovne izobrazbe							Skupaj
	VII.–IX	VI.	V.	IV.	III.	II.	I.	
1986	7	17	81	132	15	121	655	1028
1987	8	19	78	138	15	112	673	1043
1988	7	18	79	148	15	93	696	1056
1989	6	15	75	134	11	84	668	993
1990	6	15	72	127	27	24	682	953
1991	8	15	72	118	21	14	629	877
1992	8	13	60	90	19	9	435	634
1993	9	14	60	81	15	10	443	632
1994	9	13	55	81	13	13	440	624
1995	13	11	63	88	15	12	438	640
1996	13	10	58	70	15	11	395	572
1997	14	10	45	68	17	10	390	554
1998	13	8	42	62	16	10	365	516
1999	16	8	49	64	18	8	360	523
2000	16	8	49	56	14	7	328	478
2001	17	9	48	59	15	7	300	455
2002	19	8	51	59	15	6	281	439
2003	16	8	61	55	14	5	267	426
2004	14	7	58	55	15	5	256	410
2005	14	6	53	59	11	5	246	394
2006	20	6	50	59	10	4	238	387
2007	20	6	52	60	12	4	231	385
2008	21	7	48	56	9	4	207	352
2009	21	5	42	52	9	3	178	310
2010	20	8	38	46	9	3	160	284
2011	22	7	38	52	9	3	144	275

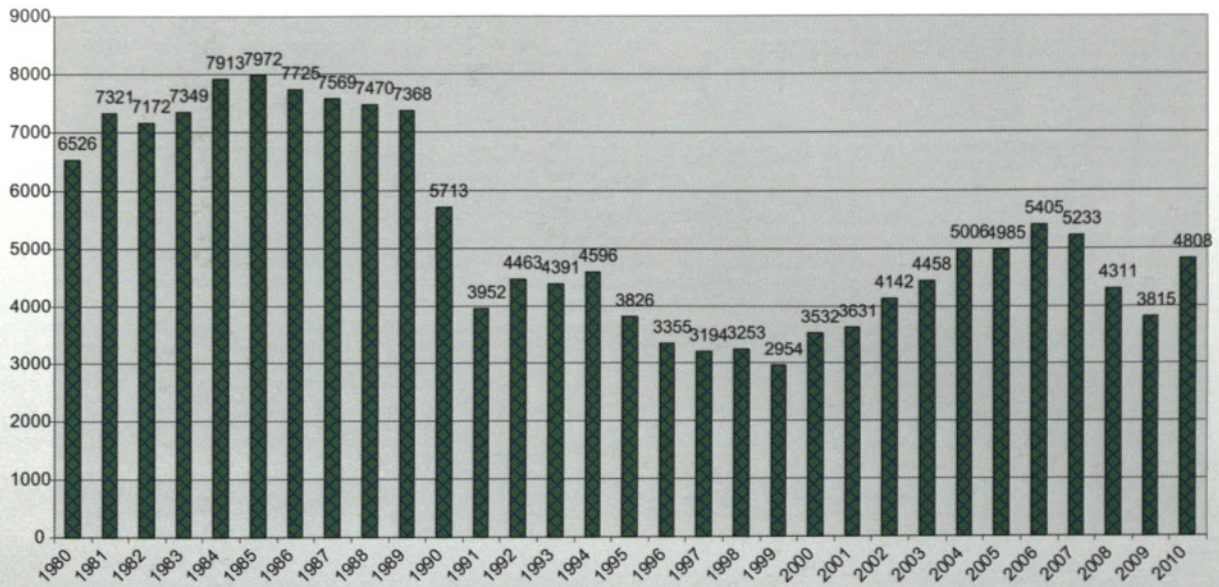
Število zaposlenih delavcev po spolu

leto v začetku	Skupaj	Ženske	%	Moški	%
1986	1.028	667	65	361	35,1
1987	1.043	661	63	382	36,6
1988	1.056	676	64	380	36,0
1989	993	647	65	346	34,8
1990	953	621	65	332	34,8
1991	877	559	64	318	36,3
1992	634	403	64	231	36,4
1993	632	398	63	234	37,0
1994	624	413	66	211	33,8
1995	640	418	65	222	34,7
1996	572	364	64	208	36,4
1997	554	366	66	188	33,9
1998	516	346	67	170	32,9
1999	523	347	66	176	33,7
2000	478	324	68	154	32,2
2001	455	309	68	146	32,1
2002	439	296	67	143	32,6
2003	428	285	67	143	33,4
2004	406	269	66	137	33,7
2005	394	264	67	130	33,0
2006	383	258	67	125	32,6
2007	397	268	68	129	32,5
2008	354	240	68	114	32,2
2009	308	211	69	97	31,5
2010	281	189	67	92	32,7
2011	275	179	65	96	34,9

Število zaposlenih po spolu

Proizvodnja preje v tonah po letih

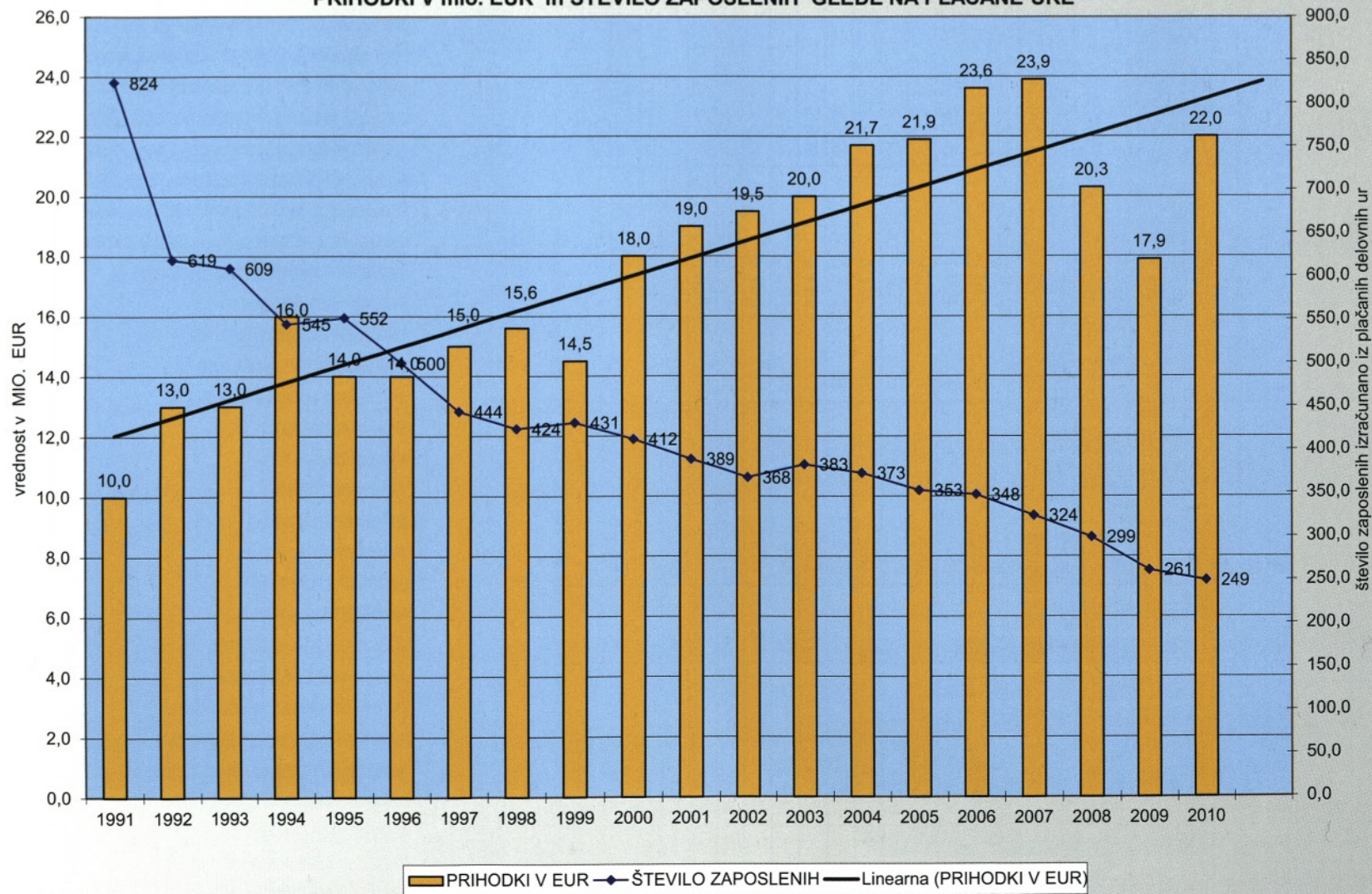

Proizvodnja preje po letih v tonah

LETO	KOLIČINSKA PRODAJA PREJE V TONAH	PRODAJA V SLOVENIJI	%	PRODAJA V DRŽAVAH BIVŠE JUGOSLAVIJE	%	IZVOZ V DRUGE DRŽAVE	%
1985	7.619	4.494	59	2.111	28	1.014	13
1986	7.327	4.214	58	2.169	30	944	13
1987	7.213	3.904	54	2.333	32	976	14
1988	7.034	3.587	51	2.657	38	790	11
1989	7.555	3.287	44	2.836	38	1.432	19
1990	5.806	2.563	44	1.587	27	1.656	29
1991	4.132	2.385	58	530	13	1.217	29
1992	4.441	2.175	49	137	3	2.129	48
1993	4.626	727	16			3.899	84
1994	4.545	1.111	24	49	1	3.385	74
1995	3.910	1.027	26	185	5	2.698	69
1996	3.359	640	19	120	4	2.599	77
1997	3.262	558	17	57	2	2.647	81
1998	3.075	477	16	107	3	2.491	81
1999	3.013	440	15	112	4	2.461	82
2000	3.386	316	9	27	1	3.043	90
2001	3.570	243	7	46	1	3.281	92
2002	4.164	272	7	66	2	3.826	92
2003	4.406	305	7	48	1	4.053	92
2004	4.928	302	6	83	2	4.543	92
2005	5.077	186	4	55	1	4.836	95
2006	5.405	147	3	45	1	5.213	96
2007	5.158	131	3	39	1	4.988	97
2008	4.356	125	3	70	2	4.161	96
2009	3.950	74	2	120	3	3.756	95
2010	4.717	68	1	167	4	4.482	95

Količinska prodaja po trgih in po letih

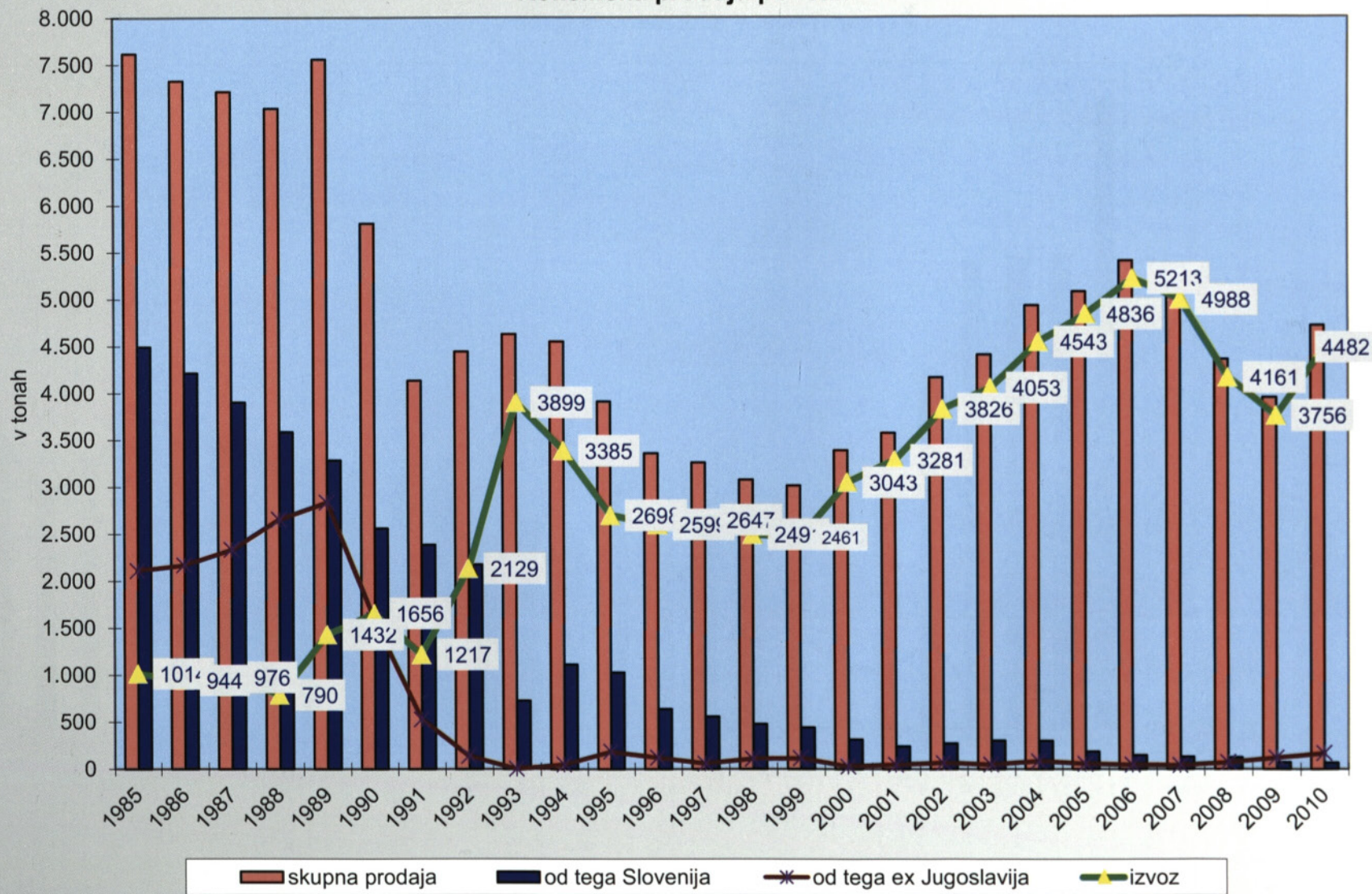
PRIHODKI V mio. EUR in ŠTEVILO ZAPOSLENIH GLEDE NA PLAČANE URE

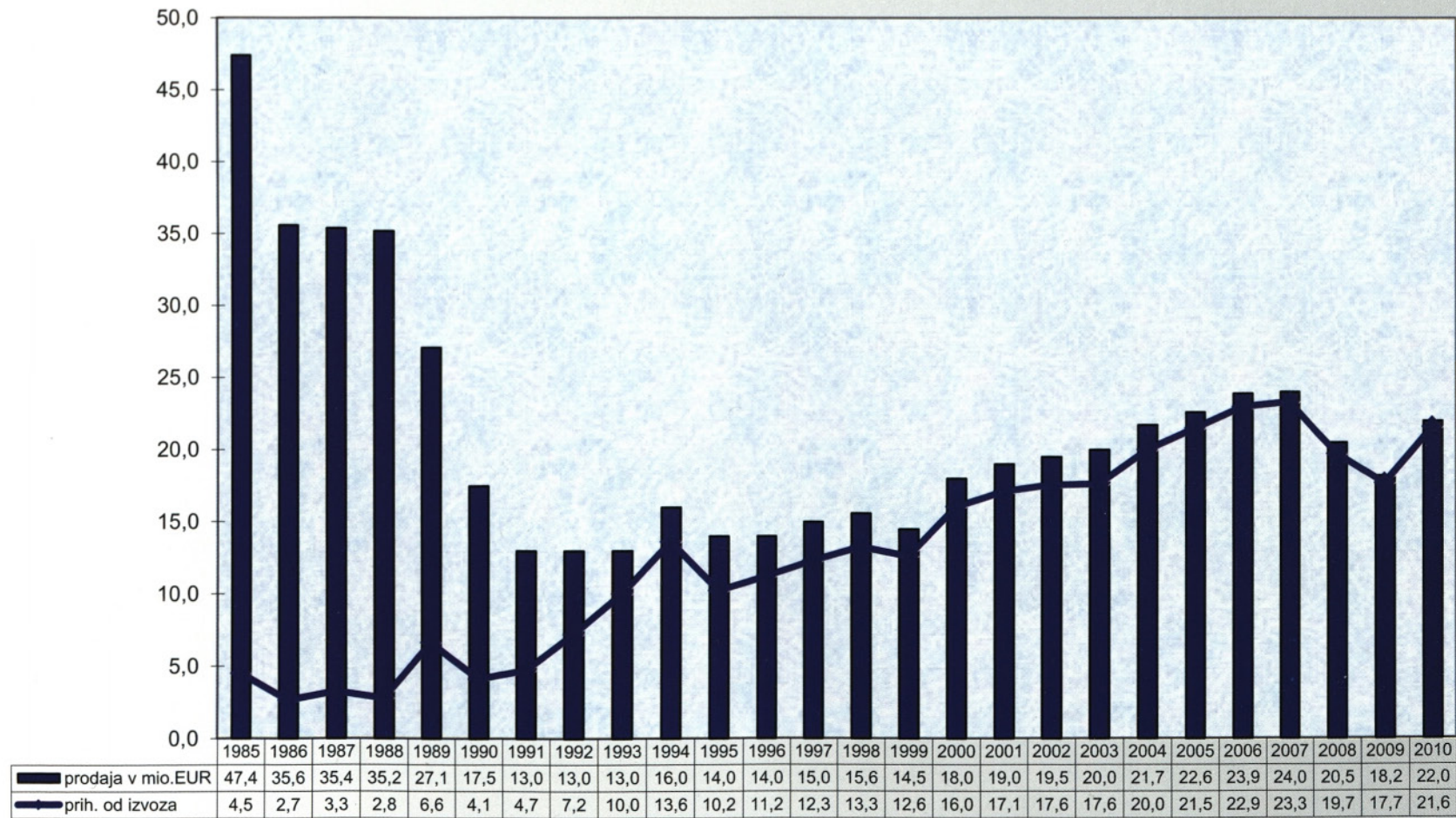
Število zaposlenih v primerjavi s prihodki podjetja po letih

Prodaja na domačem trgu, na trgih bivše Jugoslavije, v izvozu in skupna prodaja po letih
Iz grafja je razvidno prestrukturiranje prodaje iz prevladujočih trgov bivše Jugoslavije v izvoz.

Količinska prodaja po letih

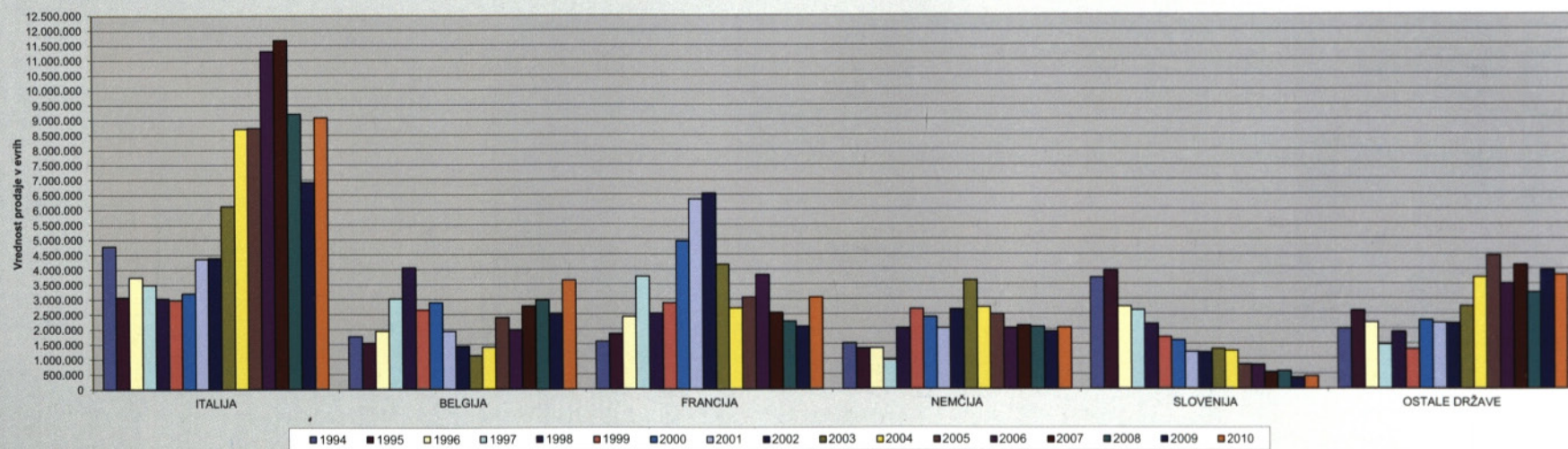

Prodaja preje v mio. evrov in izvoz v mio. evrov

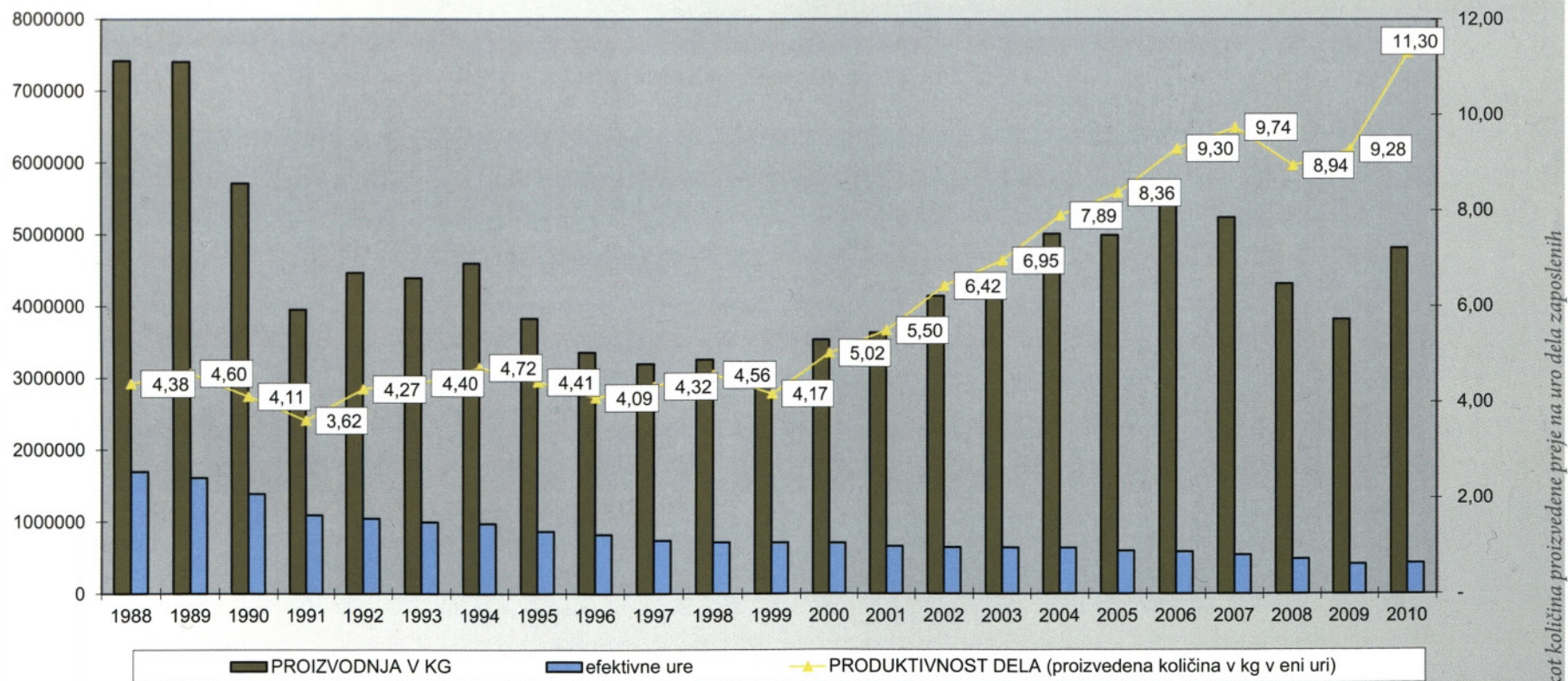

Izvozni prihodki v celotnih prihodkih

Prodaja po državah v letih 1994- 2010

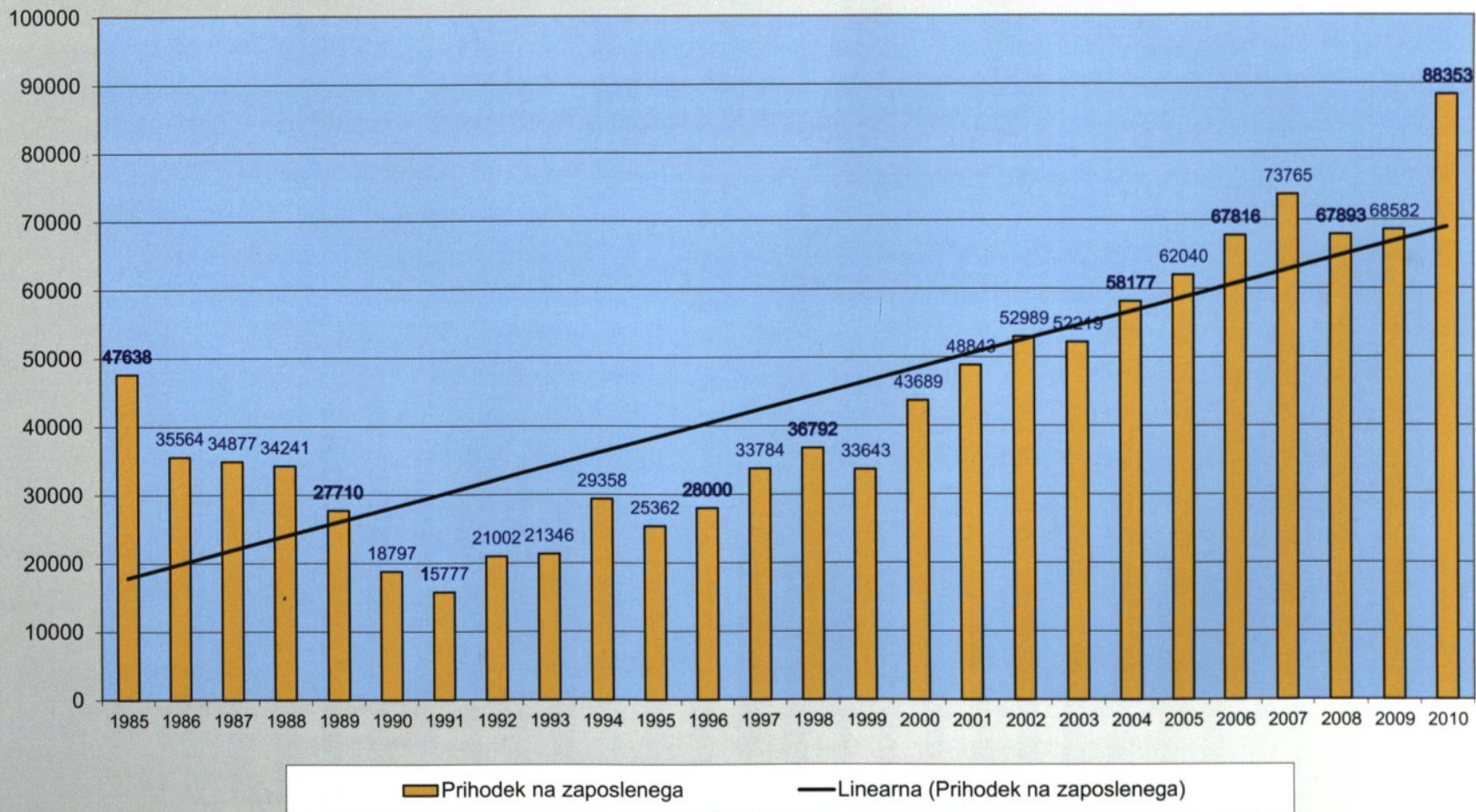

PRODUKTIVNOST KOT KOLIČINA PROIZVEDENE PREJE NA URO DELA ZAPOSLENIH

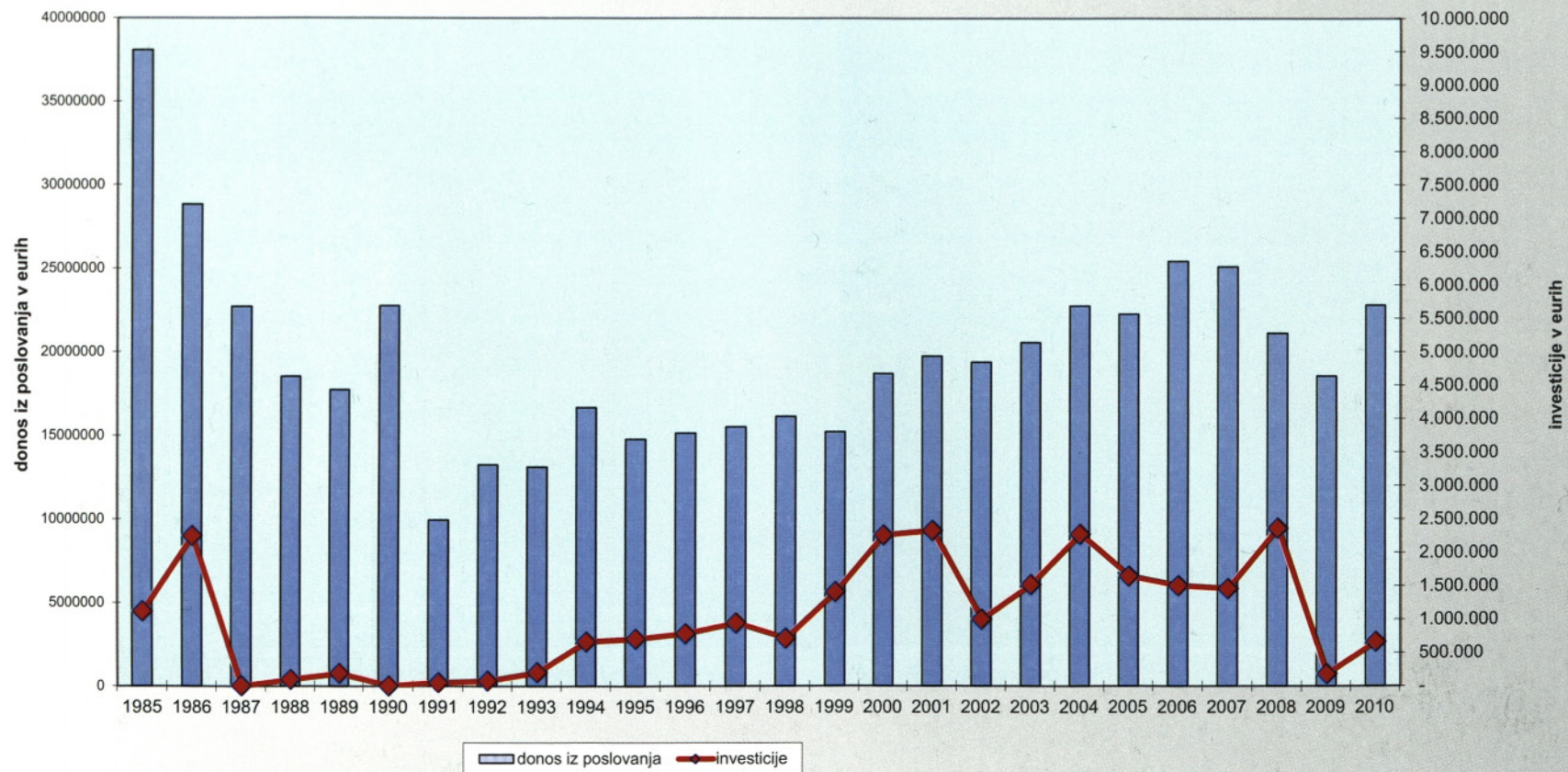

Produktivnost kot količina proizvedene preje na uro dela zaposlenih

RAST PRODUKTIVNOSTI MERJENA S PRIHODKI NA ZAPOSLENEGA V EVRIH

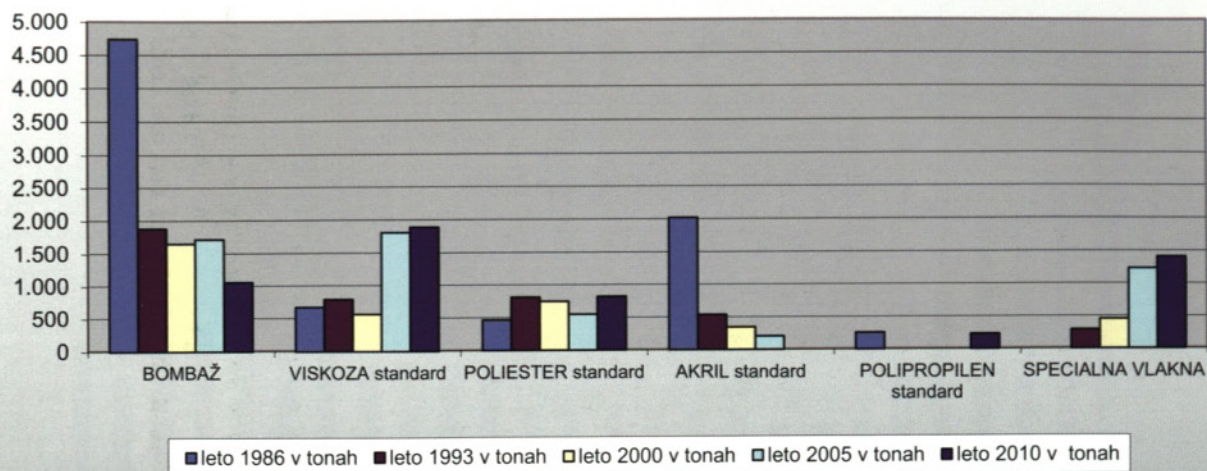

Investicije primerjalno z donosom iz poslovanja podjetja po letih

Investicije primerjalno s prihodki podjetja po letih

Poraba posameznih surovin v tonah

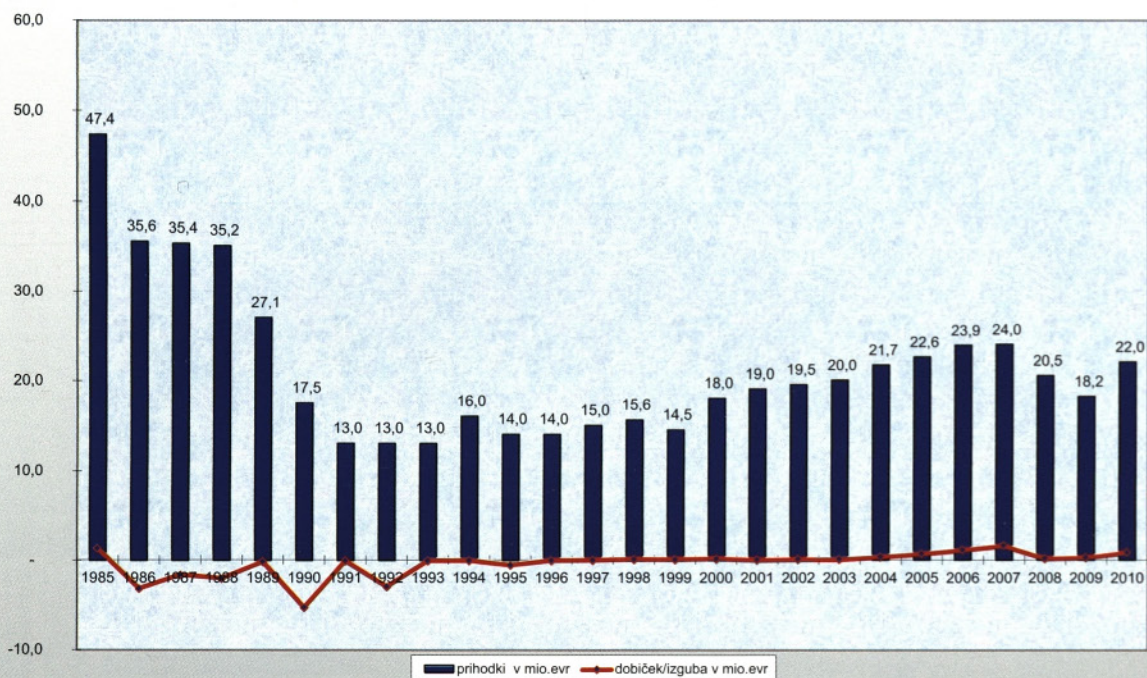
Poraba pomembnejših vrst surovin po letih

Prihodki in dobički /izgube po letih

leto	prihodki v mio.evr	dobiček/izguba v mio.evr	investicije v mio. evr
1985	47,4	1,4	1,10
1986	35,6	- 3,1	2,25
1987	35,4	- 1,5	0,00
1988	35,2	- 2,0	0,10
1989	27,1	- 0,1	0,19
1990	17,5	- 5,2	0,00
1991	13,0	- 0,0	0,05
1992	13,0	- 2,9	0,08
1993	13,0	0,0	0,21
1994	16,0	0,0	0,66
1995	14,0	- 0,5	0,71
1996	14,0	0,0	0,78
1997	15,0	0,1	0,94
1998	15,6	0,2	0,71
1999	14,5	0,1	1,40
2000	18,0	0,2	2,25
2001	19,0	0,0	2,32
2002	19,5	0,1	1,00
2003	20,0	0,1	1,52
2004	21,7	0,4	2,27
2005	22,6	0,7	1,64
2006	23,9	1,2	1,50
2007	24,0	1,7	1,46
2008	20,5	0,2	2,36
2009	18,2	0,3	0,18
2010	22,0	0,9	0,66

VIR: P&S,
vrednotenje podjetja
1993, P-16,
preračunano na
stalne cene

Primerjava poslovnega izida s poslovnimi prihodki po letih, podatki v mio. evrov

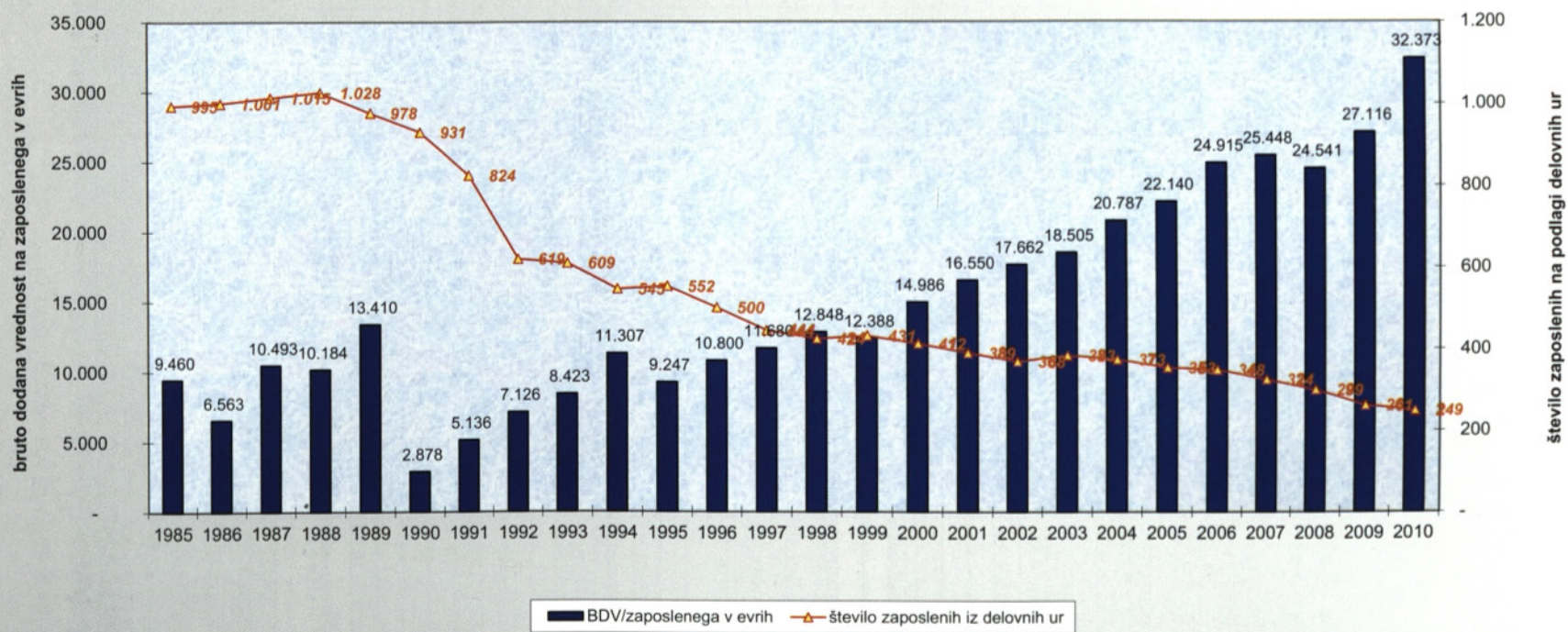

Dobiček ali izguba primerjalno s prihodki po letih

Bruto dodana vrednost in število zaposlenih po letih na podlagi plačanih delovnih ur

leto	BDV/zaposlenega v evrih	število zaposlenih iz delovnih ur	s fa. iz leta 88 preračunano
1985	9.460	995	
1986	6.563	1.001	s fa. iz leta 88 preračunano
1987	10.493	1.015	
1988	10.184	1.028	
1989	13.410	978	
1990	2.878	931	
1991	5.136	824	
1992	7.126	619	
1993	8.423	609	
1994	11.307	545	
1995	9.247	552	
1996	10.800	500	
1997	11.680	444	
1998	12.848	424	
1999	12.388	431	
2000	14.986	412	
2001	16.550	389	
2002	17.662	368	
2003	18.505	383	
2004	20.787	373	
2005	22.140	353	
2006	24.915	348	
2007	25.448	324	
2008	24.541	299	
2009	27.116	261	
2010	32.373	249	

BRUTO DODANA VREDNOST NA ZAPOSLENEGA IN ŠTEVILO ZAPOSLENIH GLEDE NA DELOVNE URE

BILANCA STANJA	vir: P&S, str. P-17		vir: P&S, str. P-17				
	1986	1986	1990	1990	2000	2000	2010
	v 000 dem	v evrih (prer.s fakt. 2,12)	v 000 dem	v evrih (fakt.2,06)	v 000 SIT, vir.reviz. poročilo, in revizija 2001	v evrih (tečaj 204,41)	vir konsol.lp holdinga
DOLGOROČNA SREDSTVA	49.338	23.272.642	48.861	23.718.932	3.202.188	15.665.515	11.164.483
osnovna sredstva (zemljišča, gr.objekti in oprema)	35.055	16.535.377	29.009	14.082.039	3.148.775	15.404.212	10.089.164
stanovanja in objekti skupne porabe	13.374	6.308.491	17.367	8.430.583	-		913.479
dolgoročne finančne naložbe	909	428.774	2.485	1.206.311	53.413	261.303	161.840
		-		-		-	
KRATKOROČNA SREDSTVA	35.847	16.908.962	10.286	4.993.204	2.063.603	10.095.411	10.611.399
zaloge	25.518	12.036.792	4.434	2.152.427	848.098	4.149.004	5.093.744
terjatve	7.068	3.333.962	5.432	2.636.893	1.152.776	5.639.528	4.406.025
kratkoročne finančne naložbe		-		-	44.398	217.201	258.421
aktivne časovne razmejitve	59	27.830	71	34.466	4.755	23.262	57.156
denar	1.560	735.849	144	69.903	13.576	66.416	690.469
drugo	1.642	774.528	205	99.515	-	-	105.584
		-		-		-	
SKUPAJ AKTIVA	85.185	40.181.604	59.147	28.712.136	5.265.791	25.760.927	21.775.882
		-		-		-	
KAPITAL	53.110	25.051.887	39.324	19.089.320	3.281.890	16.055.428	16.628.306
vir poslovna sredstva	38.086	17.965.094	21.901	10.631.553	3.281.890	16.055.428	16.628.306
vir stanovanjski sklad in skupna poraba	15.024	7.086.792	17.423	8.457.767	-	-	-
DOLGOROČNE OBVEZNOSTI	9.446	4.455.660	6.170	2.995.146	474.812	2.322.841	1.303.865
DOLGOROČNE REZERVACIJE					44.697	218.663	1.072.670
KRATKOROČNE OBVEZNOSTI, PČR	22.629	10.674.057	13.653	6.627.670	1.464.392	7.163.994	2.771.041
		-		-		-	
SKUPAJ PASIVA	85.185	40.181.604	59.147	28.712.136	5.265.791	25.760.927	21.775.882
		-		-		-	
delež KAPITAL /VIRI SREDSTEV	62,35	62,35	66,49	66,49	62,32	62,32	76,36
terjatve	7.068	3.333.962	5.432	2.636.893	1.152.776	5.639.528	4.406.025
kratkoročne finančne naložbe		-		-	44.398	217.201	258.421
aktivne časovne razmejitve	59	27.830	71	34.466	4.755	23.262	57.156
denar	1.560	735.849	144	69.903	13.576	66.416	690.469
drugo	1.642	774.528	205	99.515	-	-	105.584
		-		-		-	
SKUPAJ AKTIVA	9.446	4.455.660	6.170	2.995.146	474.812	2.322.841	1.303.865
		-		-		-	
KAPITAL	53.110	25.051.887	39.324	19.089.320	3.281.890	16.055.428	16.628.306
vir poslovna sredstva	38.086	17.965.094	21.901	10.631.553	3.281.890	16.055.428	16.628.306
vir stanovanjski sklad in skupna poraba	15.024	7.086.792	17.423	8.457.767	-	-	-
DOLGOROČNE OBVEZNOSTI	9.446	4.455.660	6.170	2.995.146	474.812	2.322.841	1.303.865
DOLGOROČNE REZERVACIJE					44.697	218.663	1.072.670
KRATKOROČNE OBVEZNOSTI, PČR	22.629	10.674.057	13.653	6.627.670	1.464.392	7.163.994	2.771.041
		-		-		-	
SKUPAJ PASIVA	85.185	40.181.604	59.147	28.712.136	5.265.791	25.760.927	21.775.882
delež KAPITAL /VIRI SREDSTEV	62,35	62,35	66,49	66,49	62,32	62,32	76,36

2.3 SOCIALNI DIALOG V PODJETJU

Socialna partnerja v podjetju kot predstavnika dveh interesnih skupin dela (sindikat) in kapitala (delodajalec) sta v zadnjih dveh desetletjih vodila proces uspešnega dogovarjanja in usklajevanja ter sprejemanja za obe pogajalski strani sprejemljivo kompromisno rešitev.

Sindikat in uprava sta že meseca februarja 2007 - takoj, ko je delovna zakonodaja to omogočila - sklenila predilniško kolektivno pogodbo.

S podjetniško kolektivno pogodbo sta vse od prve do sedaj veljavne podjetniške kolektivne pogodbe obe interesni skupini sklenili s ciljem, da avtonomno normirata pravice in obveznosti ter odgovornosti iz delovnega razmerja v skladu z zakonom o delovnih razmerjih in kolektivno pogodbo za tekstilno, oblačilno, usnjarsko in usnjarsko predelovalno dejavnost. Oba socialna partnerja sta se vedno zavedala, da je potrebno zagotoviti optimalen delovno-pravni okvir v podjetju, s katerim bo omogočeno kvalitetno, učinkovito in uspešno poslovanje podjetja.

Uprava in sindikat sta v vseh teh letih uspešno uravnavala na videz nasprotne interese z metodo medsebojnega popuščanja in zaupanja s ciljem doseganja dolgoročne ohranitve delovnih mest in s tem zagotavljanja socialne varnosti tako v primerih, ko je podjetje moralo odpustiti večje število delavcev, kot v primeru, ko sta se socialna partnerja pogajala o izplačilu višjih plač, regresa za letni dopust in božičnice.

V letu 2011 je sindikat izstopil iz ZSSS in iz sindikata tekstilcev STUPIS ter ustanovil lasten, reprezentativen Podjetniški sindikat Predilnice Litija. Iz tega razloga sta sindikat in uprava na novo sklenila in podpisala pogodbo o medsebojnih razmerjih pri izvajanju sindikalne dejavnosti.

Generalni direktor Franc Lesjak in predsednik sindikata Sašo Remec pri podpisu pogodbe o delovanju sindikata

Uprava je vedno razumela interes sindikata pri ohranitvi zdravstvenega stanja - ne samo z izboljšanjem delovnih pogojev z visokimi vlaganji v modernizacijo tehnološkega postopka, temveč tudi pri zagotavljanju rekreacije in preživljanju prostega časa.

Predilnica Litija je eno redkih podjetij, ki je ohranilo »sindikalni turizem« in zaposlenim še vedno omogoča letovanje na morju, v gorah in v zdravilišču. Zaposleni lahko še vedno preživljajo počitnice v Novigradu in na Veliki planini, v zadnjih letih pa tudi v zdravilišču Moravske Toplice v Prekmurjski vasi.

Uprava je v letu 2003 podprla predlog sindikata v skrbi za starejše delavce, da jim podjetje omogoči brezplačno enotedensko letovanje v zdraviliščih. V obdobju od 2003 do 2005 je bilo brezplačno letovanje omogočeno v zdraviliščih Dobrna in Terme Olimia. Ko pa je podjetje kupilo apartma v Prekmurjski vasi v Moravskih Toplicah, so starejši zaposleni in njihovi ožji družinski člani dopustovali tudi tam. V tem času je bilo počitnikovanje omogočeno več kot 150 starejšim zaposlenim.

Uprava je prav tako finančno podprla rekreacijske aktivnosti zaposlenih s ciljem ohranjanja in izboljšanja telesne kondicije ter medsebojnega druženja. Zaposleni se redno družijo v gimnazijski telovadnici, kjer igrajo košarko, nogomet in namizni tenis.

Uprava nadalje finančno podpira tudi aktivnosti Športnega društva Predilec, ki je bilo ustanovljeno leta 2002. Športno društvo je v skorajšnjem desetletju organiziralo ali se udeleževalo raznih športnih in rekreativnih srečanj ter pohodov.

Na Triglavu ob 120-letnici podjetja

Zaposlenim je omogočeno tudi koriščenje bazena in savne v hrastniškem bazenu in bazenu Osnovne šole Šmartno ter fitnesa v litijški športni dvorani.

V dogovoru in na pobudo sindikata je delodajalec pozoren do zaposlenih, saj uprava vsakemu zaposlenemu ob njegovem rojstnem dnevu pošlje voščilnico. Prav tako pa jih obdari s krofi za pusta in z rožami za ženske ob 8. marcu. Šunka pa ne manjka za velikonočne praznike.

Nedvomno je bistvo uspešnega socialnega dialoga komunikacija med socialnimi partnerji. Uprava in sindikat se najmanj dvakrat letno sestajata, kjer uprava sindikat seznaja z rezultati poslovanja in aktualno problematiko, sindikat pa upravo običajno s predlogi o spremembi plač in drugih osebnih prejemkih.

Uprava mesečno obvešča zaposlene o pomembnih dogodkih na področju proizvodnje, prodaje, kadrov in investicij na oglasni deski in po intranetu.

Od leta 2001 najmanj dvakrat letno izide interni časopis Litijški predilec.

Kolesarjenje v Italijo

Vzpon na Krn

Ohranili smo počitniški kompleks na morju

Ohranili smo počitniške kapacitete

Apartma v Moravskih toplicah

Koča na Veliki planini

Počitniški kompleks v Kastaniji (Pineti) pri Novigradu

Ob dnevu odprtih vrat 9. septembra 2011

Dan odprtih vrat 9. septembra 2011. Predilnico si je ogledalo 222 obiskovalcev. Še več, okrog 300, pa si je podjetje ogledalo pred petimi leti ob 120. letnici obstoja.

Obiskovalce je pozdravil generalni direktor Franc Lesjak

3 TEKSTILNA INDUSTRIJA V EVROPI IN SLOVENIJI

Evropska tekstilna industrija je prva v svetu po uvedbi inovacij in izvozu zahtevnih tehničnih tekstilij v svetu. In tu je svoje mesto našla Predilnica Litija.

V poročilu združenja tekstilne industrije za leto 2010 za celotno Evropsko unijo je navedeno:

»V letu 2010 je z izvozom naraščal tudi uvoz tekstilij in oblačil iz tretjih držav, skupno za 11,8%. Samo v letu 2010 je EU-27 za 13,7 % povečala uvoz iz Kitajske. Kitajska je bila največji dobavitelj tekstilij in oblačil v države EU. Te so iz Kitajske dobavile tretjino vseh uvoženih tekstilij in skoraj polovico oblačil.«

Tabela: Največji trgovinski partnerji EU-27 na področju tekstilij in oblačil

IZVOZ	Januar–december 2010		Stopnja rasti 2010/2009 v %		
	Vrednost mio EUR	Količina 000 ton	Vrednost	Količina	Cena
SKUPAJ	34.132	4.511	11,9	8,5	3,1
Švica	4.137	197	7,4	11,3	-3,5
ZDA	3.360	288	17,6	11,0	6,0
Rusija	3.177	217	7,1	14,7	-6,7
Turčija	2.284	482	10,7	-5,4	17,6
Kitajska	1.647	341	33,2	27,1	4,8

UVOZ	Januar–december 2010		Stopnja rasti 2010/2009 v %		
	Vrednost mio EUR	Količina 000 ton	Vrednost	Količina	Cena
SKUPAJ	83.896	10.322	11,8	8,8	2,8
Kitajska	34.982	3.847	13,7	9,3	4,0
Turčija	11.127	1.199	11,9	5,4	6,1
Indija	6.524	986	9,0	8,5	0,4
Bangladeš	6.062	714	12,6	4,8	7,5
Pakistan	2.609	557	14,9	0	14,9

Število zaposlenih v podjetjih iz dejavnosti C 13 in C 14 - proizvodnja tekstilij in oblačil in C 15 - proizvodnja usnja in usnjenih izdelkov

	1990	1991	1992	1993	1994	1995*	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
DB /C13+C14	53.422	49.600	42.729	40.912	39.730	36.928	32.667	31.381	29.697	29.350	27.241	25.970	25.079	23.198	21.535	18.779	17.202	16.082	14.059	9.186	7.608
DB 17/C 13	19.710	16.673	11.573	10.775	9.330	9.451	15.047	14.715	14.547	14.496	13.099	13.073	12.547	12.258	11.408	10.000	8.875	8.354	6.001	5.117	3.747
DB 18/C 14	33.712	32.927	31.156	30.137	34.400	27.477	17.620	16.666	15.150	14.854	14.142	12.898	12.532	10.940	10.127	8.779	8.327	7.728	8.058	4.069	3.861
DC /C 15	20.960	18.817	14.502	12.672	11.454	10.661	9.513	7.995	6.923	7.629	7.107	7.079	7.474	6.818	5.558	5.321	5.384	5.035	3.824	3.347	3.186
SKUPAJ TOU	74.382	68.417	57.231	53.584	51.184	47.589	42.180	39.376	36.620	36.979	34.348	33.049	32.553	30.016	27.093	24.100	22.586	21.117	17.883	12.533	10.794
D/C	360.641	309.983	287.660	252.566	248.038	250.744	222.889	214.855	211.380	211.616	211.154	210.309	217.017	210.809	209.360	208.427	206.408	209.415	198.011	172.775	166.686
Delež v D/C	20,62	22,07	19,90	21,22	20,64	18,98	18,92	18,33	17,32	17,47	16,27	15,71	15	14,24	12,9	11,6	10,9	10,1	9,0	7,3	6,5
Delež DB/C	14,81%	16,00%	14,85%	16,20%	16,02%	14,73%	14,66%	14,61%	14,05%	13,87%	12,90%	12,35%	11,56%	11,00%	10,29%	9,01%	8,33%	7,68%	7,10%	5,32%	4,56%

Število družb

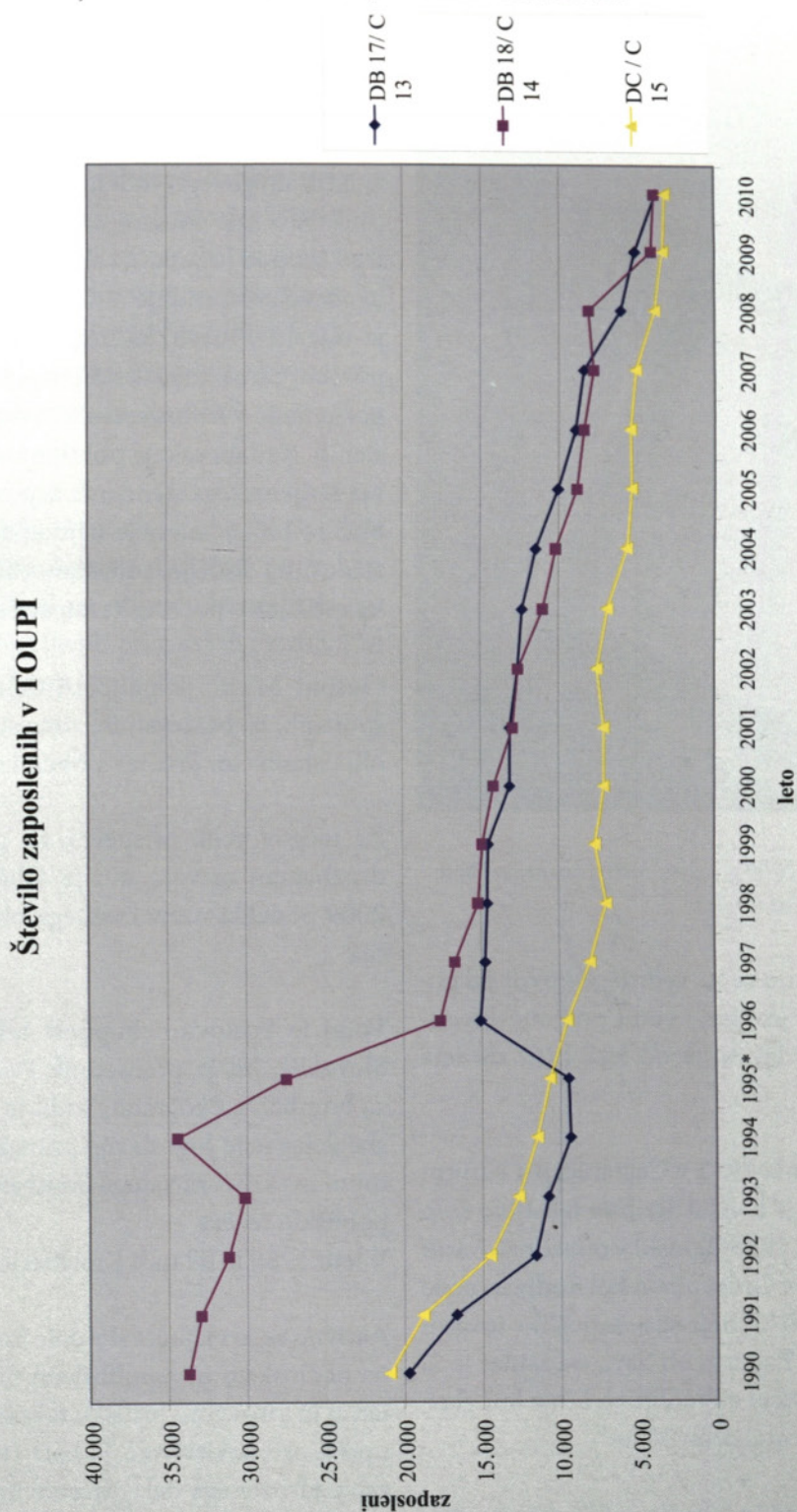
	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
DB /C13+C14	561	571	569	562	546	528	540	530	542	512	499	484	440	402	397
DB 17/C 13						228	239	235	229	225	231	227	167	163	158
DB 18/C 14						300	301	295	313	287	268	257	273	239	239
DC /C 15	78	85	83	86	85	81	81	80	76	72	68	67	48	46	45
SKUPAJ	639	656	652	648	631	609	621	610	618	584	567	551	488	448	442
Predelovalna dejavnost	5876														
*spremenjena SK D 2008	10,9														

VIR: AJPES, obdelava: GZS ZTOUPI

DB17/C13 = tekstilna industrija
 DB 18/C 14 = oblačilna industrija
 DC/C 15 = usnjarsko predelovalna industrija
 D/C = predelovalna dejavnost

Število zaposlenih v podjetjih iz dejavnosti proizvodnje tekstilij in oblačil

Število zaposlenih v tekstilni in oblačilni industriji Slovenije se je iz 53.422 delavcev v začetku leta 1990 zmanjšalo na 7.608 zaposlenih ob koncu leta 2010. Ohranilo se je le 14,2 % delovnih mest. Znižalo se je tudi število zaposlenih v celotni predelovalni dejavnosti iz 360.641 zaposlenih na 166.686 zaposlenih - ohranilo se je 46 % delovnih mest. Delež tekstilne in oblačilne industrije se je tako znižal iz 14,8% deleža v predelovalni dejavnosti v letu 1990 na 4,5% delež v letu 2010.

Število zaposlenih v dejavnosti C 13 (tekstil), C 14 (oblačila) in C 15 (usnjarsko predelovalna industrija)

4 JOŽE MIRTič – DIREKTOR PODJETJA OD LETA 1962 DO 1992

Občina Litija je leta 2009 g. Jožetu Mirtiču podelila naziv častnega občana Občine Litija

Februarja 2011 smo se za vedno poslovili od gospoda Jožeta Mirtiča, ki je vodil podjetje Predilnica Litija kar 30 let, to je od leta 1962 do leta 1992.

Rodil se je 14. aprila 1932 v Cegelnici pri Novem mestu. Leta 1955 je končal Srednjo tekstilno šolo v Kranju in se leta 1956 zaposlil v tekstilni tovarni Motvoz in platno v Grosupljem kot vodja izmene predilnice. Dve leti kasneje se je zaposlil v tovarni konfekcije Sava v Zagorju ob Savi, od koder je 1. novembra 1962 prišel v Predilnico Litija kot glavni direktor, kar je ostal celih 30 let.

V njegovem času so se izvedle velike spremembe v infrastrukturi podjetja in v tehnološki opremljenosti, kot so razširitev oddelka predpredilnice med

leti 1968 in 1970, izgradnja nove sukalnice med leti 1972 in 1974, modernizacija predpredilnice in predilnice med leti 1977 in 1980 ter izgradnja prizidka predpredilnice in predilnice v letu 1985.

V letih njegovega vodenja podjetja si je podjetje pridobilo zelo močno zastopanost na takratnem trgu skupne Jugoslavije. Iz leta v leto je povečevalo obseg proizvodnje in število zaposlenih. Veliko je vlagalo v razvoj kadrov, v štipendiranje otrok, posebej otrok zaposlenih, zaposlovanje otrok zaposlenih in v izobraževanje in usposabljanje zaposlenih. Nadaljevalo je politiko stalnega izboljševanja življenjskega standarda zaposlenih in občanov občine Litija, kar se je najbolj odražalo v gradnji stanovanj, dodeljevanju stanovanjskih kreditov in investicijah v počitniške kapacitete.

Gospod Mirtič je podpiral delovanje kulturnih, športnih, izobraževalnih, zdravstvenih in strokovnih ustanov ter društev v občini in širše.

Za njegov velik prispevek na gospodarskem in družbenem razvoju mu je Občina Litija v letu 2009 podelila naziv častnega občana Občine Litija.

Vodil je Poslovno skupnost tekstilne industrije Slovenije, bil je predsednik Poslovne skupnosti za bombaž v Beogradu, vodil je številne trgovinske delegacije Jugoslavije pri nakupih bombaža v tujini in skrbel za zaloge bombaža v skladiščih republiških rezerv.

V letu 1986 je bil tudi Kraigherjev nagrajenec.

Aktivno se je vključeval v delo komisij in odborov na občinskem in republiškem nivoju ter se kljub temu in visokemu pritisku takratne politike uspel upreti ustanovitvi več TOZD (temeljnih organizacij združenega dela) iz enovitega podjetja Predilnice Litija. Bil je vedno dobronamerni kritik družbenega dogajanja.

Uspehi današnje Predilnice Litija izhajajo iz zgodovinskih temeljev podjetja, katerih pomemben gradnik je bil Jože Mirtič v 30 letih svojega vodenja. Poskrbel je za prenos vrednot in organizacijske kulture podjetja na novo generacijo. Bil je tekstilec po stroki in duši. In strokovnost je najbolj cenil pri svojih sodelavcih in pri svojem nasledniku.

Spominjamo se ga kot velikega karizmatičnega direktorja in človeka dialoga. Razvoj tekstilne industrije v Sloveniji, Evropi in v svetu je z zaskrbljenostjo spremljal tudi po upokojitvi. Ob tem je bil posebno navdušen nad uspehi Predilnice Litija. Veliko je prispeval k razvoju Predilnice Litija in razvoju visokih strokovnih in človeških vrednot in misli v družbi.

Bil je pobudnik izdaje tega almanaha, ki pa ga žal nismo izdali skupaj. Njegov pozitiven pogled na razvoj predilnice tudi po odhodu iz podjetja pa smo zasledili v objavljenih prispevkih Predilca ob 110., 115. in 120. letnici podjetja.

*V času od oddaje gradiva v tisk je dne 29. decembra 2011 umrl
generalni direktor Predilnice Litija Franc Lesjak.*

Naslov knjige: OB 125-LETNICI PREDILNICE LITIJA
Izdajatelj: Predilnica Litija d. o. o., Kidričeva 1, 1270 Litija
Uredniški odbor:
Glavni in odgovorni urednik: Franc Lesjak
Namestnica glavnega urednika: Verica Žlabravec
Člani: Manja Tesla, Stane Črne, Vida Vukovič, Jože Mirtič
Fotografije: Foto Format Litija, arhiv Predilnice Litija
Lektoriranje: Sanja Šikovec in Barbara Fužir
Oblikovanje: Jure Tori – Tiskarna TORI
Tisk: Tiskarna TORI, www.tiskarna-tori.si
Leto izdaje: 2011
Naklada: 1.200

CIP - Kataložni zapis o publikaciji

Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

677.022(497.4Litija)(091)

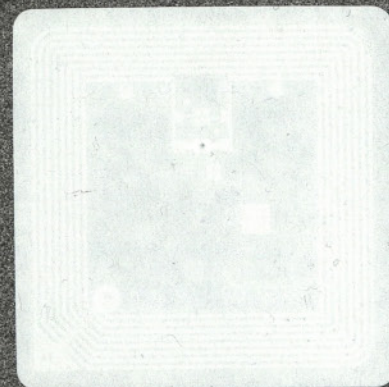
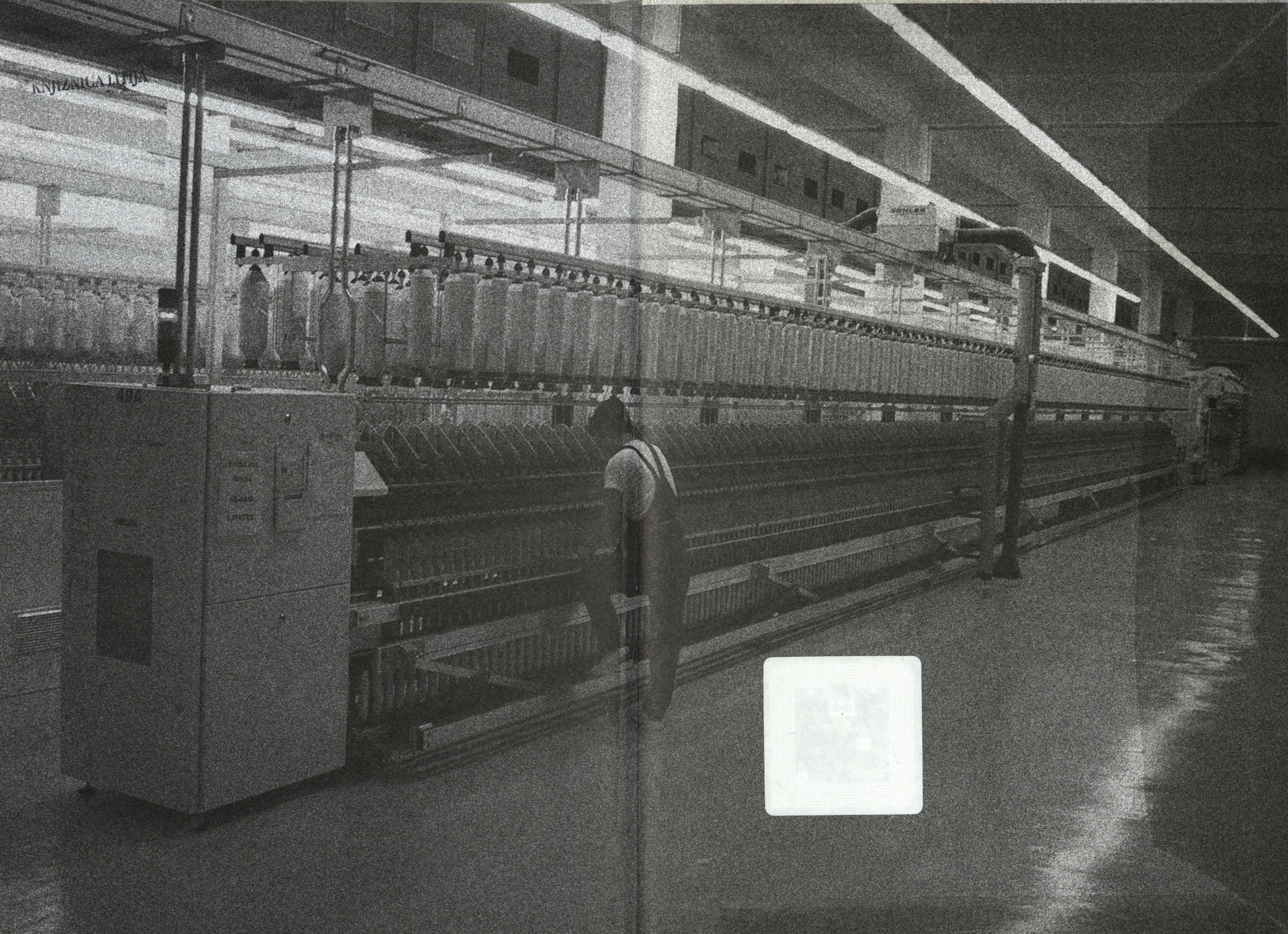
ŽLABRAVEC, Verica

Ob 125-letnici Predilnice Litija / [avtorica Verica Žlabravec ;
fotografije arhiv Predilnice Litija]. - Litija : Predilnica, 2011

ISBN 978-961-269-613-9

1. Gl. stv. nasl.

259564288

Litija

od 67/68

PREDILNICA Litija

Ob 125-letnici Pr

677.022(497.4Litija)(091)

0105584

COBISS

REPUBLIKA SLOVENIJA

